

**Uchwała Nr XII/111/2007
Rady Gminy Lubaczów
z dnia 12 października 2007r.**

w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007 - 2015

Na podstawie art. 18, ust. 2, pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym /jednolity tekst Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm./

**Rada Gminy Lubaczów
postanawia, co następuje:**

§ 1

Uchwalić Strategię Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007 – 2015 w brzmieniu stanowiącym jak załącznik do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Roman Cozac

STRATEGIA ROZWOJU GMINY LUBACZÓW NA LATA 2007 - 2015

Opracowanie:
Przemyska Agencja Rozwoju
Regionalnego S.A.
ul. Rynek 26, 37-700 Przemyśl

Lubaczów, sierpień 2007 r.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY LUBACZÓW	6
1.1 Ogólna charakterystyka Gminy	6
1.1.1 Położenie i podział administracyjny.....	6
1.1.2 Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe	10
1.1.3 Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju Gminy	16
1.1.4 Atrakcyjność inwestycyjna gminy Lubaczów na tle województwa	18
1.2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy	20
1.3 Kapitał społeczny	23
1.3.1 Ludność	23
1.3.2 Rynek pracy	30
1.3.3 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją	40
1.3.4 Organizacje pozarządowe	43
1.4 Infrastruktura społeczna i warunki życia mieszkańców	48
1.4.1 Edukacji i sport	48
1.4.2 Opieka społeczna i ochrona zdrowia	52
1.4.3 Mieszkalnictwo	54
1.4.4 Działalność kulturalna	57
1.5 Lokalne Centra Rozwoju	59
1.6 Sfera gospodarcza	61
1.6.1 Podmioty gospodarcze	61
1.6.2 Rolnictwo, przetwórstwo i rynek rolny	65
1.6.1.1 Warunki produkcji rolniczej i struktura agrarna	65
1.6.1.2 Produkcja rolnicza	67
1.6.1.3 Warunki społeczno-ekonomiczne, zatrudnienie w rolnictwie	69
1.6.1.4 Przetwórstwo i rynek rolny	70
1.7 Infrastruktura techniczna	72
1.7.1 Infrastruktura transportowa	72
1.7.2 Infrastruktura ochrony środowiska	76
1.7.3 Infrastruktura teleinformatyczna	82
1.7.4 Infrastruktura energetyki	83
1.7.5 Infrastruktura gazownictwa	84
1.8 Dziedzictwo kulturowe i turystyka	85
1.9 Współpraca międzynarodowa	88

II.	OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY LUBACZÓW	91
III.	BILANS STRATEGICZNY - ANALIZA SWOT GMINY LUBACZÓW	97
IV.	MISJA, CELE STRATEGICZNE, CELE SZCZEGÓŁOWE	102
4.1	Misja i obszary strategiczne	102
4.2	Cele Strategiczne	104
V.	PLAN WYKONAWCZY STRATEGII	117
5.1	Analiza budżetów Gminy za lata ubiegłe i prognoza na lata kolejne	117
5.2	Projekty planowane w ramach Strategii	122
5.3	Plan finansowy i źródła finansowania Strategii - projekty inwestycyjne	132
5.4	Harmonogram realizacji Strategii - projekty inwestycyjne	139
VI.	SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	146
6.1	Wdrażanie Strategii	146
6.2	Monitoring, sprawozdawczość i promocja	147

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić.

Strategia wyznacza cele oraz identyfikuje obszary uznane za najważniejsze z punktu widzenia osiągnięcia tych celów, na których koncentrowane będą działania Gminy. Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów nadaje priorytet działaniom, jakie będą podejmowane w latach 2007-2015 w celu realizacji misji Gminy.

Horyzont czasowy Strategii pokrywa się z okresem nowej perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013 wraz z zastosowaniem reguły wydatkowania środków $n+2$ (tj. w ciągu dwóch kolejnych lat).

Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów zespala wszystkie działania rozwojowe podejmowane na rzecz poprawy warunków społeczno-gospodarczych Gminy. Jej zadaniem jest odważne, lecz jednocześnie realistyczne zaprogramowanie rozwoju i modernizacji Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wykorzystania obecności Polski w UE, a także wszystkich zasobów i atutów, które Gmina posiada, na rzecz rozwoju i poprawy poziomu i jakości życia.

Strategia Gminy Lubaczów stanowi podstawę dla efektywnego wykorzystania przez Gminę środków rozwojowych, zarówno krajowych, jak i z Unii Europejskiej, na realizację celów społeczno-gospodarczych, a zarazem podstawę do pomnażania ilości środków przez szybszy i efektywniejszy wzrost gospodarczy.

Niniejszy dokument jest kontynuacją dotychczas obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów opracowanej w 1999 r. oraz Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Lubaczów z roku 2004.

Część projekcyjna Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007-2015 jest zgodna z założeniami Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013, ze Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020 oraz ze Strategią rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020.

Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007-2015 powstała w oparciu o dokumentację i analizę przeprowadzoną przez konsultantów Przemyskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. oraz w oparciu o metodę konsultacji społecznych z przedstawicielami najważniejszych środowisk społecznych i gospodarczych Gminy. Debaty z udziałem społeczności lokalnej odbyły się w dniach 18 maja, 15 czerwca i 11 lipca 2007 r.

Podstawę opracowania Strategii Gminy Lubaczów na lata 2007-2015 stanowiły w szczególności:

- Strategia Rozwoju Gminy Lubaczów z roku 1999,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Lubaczów,
- „Ocena zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Lubaczów w okresie: październik 2002 r. - czerwiec 2006 r.” dokument przyjęty przez Radę Gminy Lubaczów w dniu 24 października 2006 r.,
- dane statystyczne uzyskane z GUS.

I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY LUBACZÓW

1.1 Ogólna charakterystyka Gminy

1.1.1 Położenie i podział administracyjny

Gmina Lubaczów położona jest w południowo wschodniej Polsce, w województwie podkarpackim, u ujścia rzeki Sołotwy do Lubaczówki, dopływu Sanu, w przygranicznym obszarze Polski i Ukrainy. W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie przemyskim.

W odległości 8 km na północ gmina Lubaczów sąsiaduje z Miastem i gminą Cieszanów, 8 km na zachód z gminą Oleszyce, 37 km na północny wschód z granicą państwa w gminie Hrebenne, natomiast na południe w odległości 26 km z przejściem granicznym w Korczowej. Powierzchnia gminy Lubaczów wynosi 203 km². Pod względem zajmowanego obszaru gmina zalicza się do jednej z większych w województwie. Siedziba gminy to Lubaczów.

Gmina należy do powiatu lubaczowskiego, w skład którego wchodzi następujące jednostki:

- miasto i gmina Cieszanów,
- miasto Lubaczów
- gmina wiejska Lubaczów,
- miasto i gmina Narol,
- miasto i gmina Oleszyce,
- gmina Horyniec,
- gmina Stary Dzików,
- gmina Wielkie Oczy.

Bliskimi terytorialnie miastami dla Gminy Lubaczów są: Jarosław, Przemyśl, Tomaszów Lubelski.

Głównymi ośrodkami pracy, usług, administracji, kształcenia i lecznictwa dla mieszkańców gminy jest miasto Lubaczów, obejmujące obszar 26 km².

Rysunek 1. Gmina Lubaczów na tle powiatu

Źródło: Opracowanie własne

Gmina Lubaczów jest jednostką bardzo rozbudowaną, sieć osadniczą gminy tworzą 23 sołectwa, są to: Antoniki, Bałaje, Basznia Dolna, Basznia Górna, Budomierz, Dąbków, Dąbrowa, Hurcze, Karolówka, Krowica Hołódowska, Krowica Lasowa, Krowica Sama, Lisie Jamy, Młodów, Mokrzyca, Opaka, Piastowo, Podlesie, Szczutków, Tymce, Wólka Krowicka, Załuże. Dla celów statystycznych wśród miejscowości Gminy Lubaczów wyodrębniana jest dodatkowo Huta Kryształowa, która jest jednym z trzech wolno stojących osiedli byłego PGR-u.

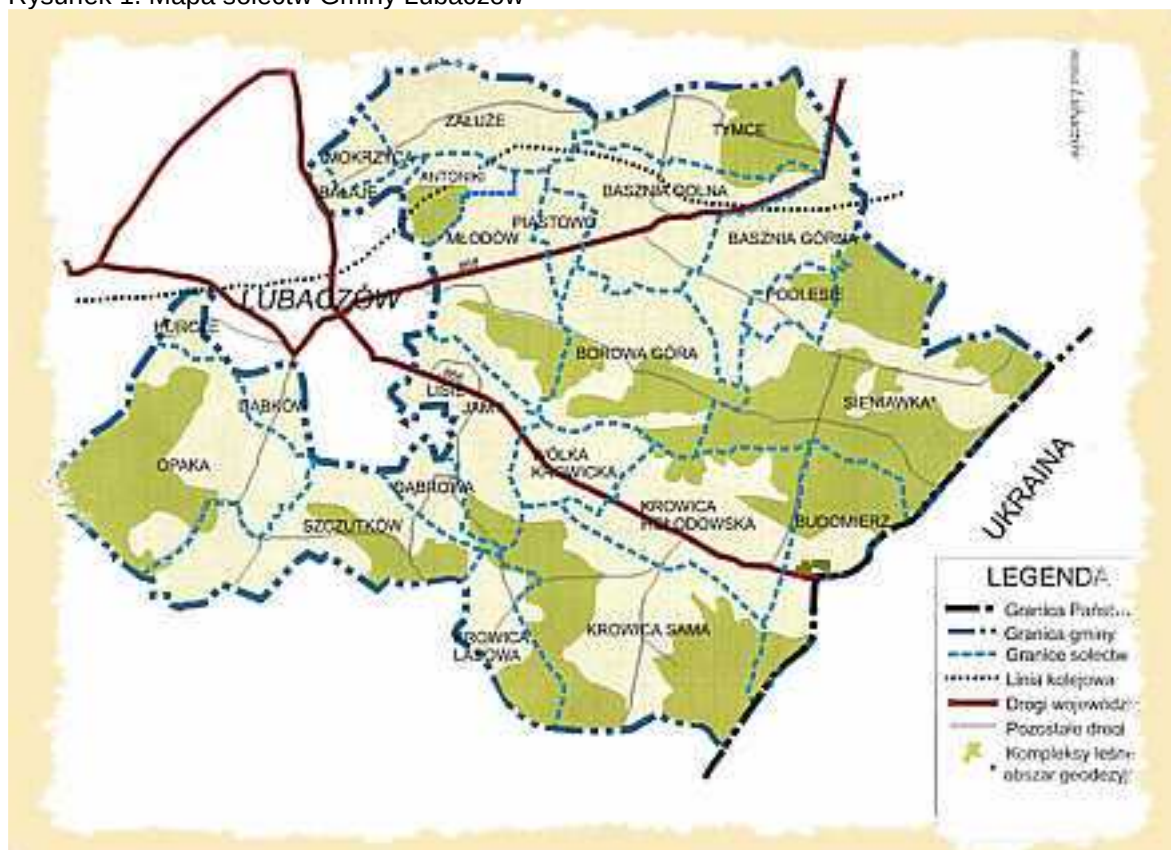
Szczegółowe zestawienie miejscowości Gminy Lubaczów wraz z przysiółkami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Miejscowości Gminy Lubaczów

Lp.	Miejscowości	Integralne części miejscowości	
		Nazwa	Rodzaj
1.	Antoniki	-	-
2.	Bałaje	-	-
3.	Basznia Dolna	Lubasy, Piaski, Szymeczki, Ruda,	część
4.	Basznia Górna	Dąbrowa, Malce,	przysiółek
5.	Borowa Góra	-	-
6.	Budomierz	-	-
7.	Dąbków	-	-
8.	Dąbrowa	Holiki, Kornagi, Krausy, Mudry, Michalce, Szutki, Wasie	część
9.	Hurcze	-	-
10.	Karolówka	-	-
11.	Krowica Hołodowska	Hołodówka,	przysiółek
		Mielniki	część
12.	Krowica Lasowa	Boble	-
13.	Krowica Sama	Blusy, Cetynia, Obrawczyzna, Wychylówka	część
14.	Lisie Jamy	Flisy, Smolice, Wygnańce,	część
		Misztale	przysiółek
15.	Młodów	Pilipy	przysiółek
16.	Mokrzyca	-	-
17.	Opaka	Kamienne, Opaka - osiedle	część
		Żuki	przysiółek
18.	Piastowo	-	-
19.	Podlesie	-	-
20.	Osada Huta Kryształowa	-	-
21.	Szczutków	Mielniki, Onyszczeniaki, Prewedy, Sysaki	część
		Ruda Szczutkowska	przysiółek
22.	Tymce	-	-
23.	Wólka Krowicka	Brozie	przysiółek
24.	Załuże	Czarne, Moczar Duży, Moczar Mały	część

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Rysunek 1. Mapa sołectw Gminy Lubaczów

Źródło: Opracowanie własne

1.1.2 Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe

Charakterystyki warunków przyrodniczych gminy nie można rozpatrywać bez odniesienia do typowych cech makroregionu (Kotliny Sandomierskiej) oraz jego otoczenia. Poszczególne składniki środowiska geograficznego są nierozzerwalnie związane z procesami geologiczno-tektonicznymi, geomorfologicznymi, klimatycznymi oraz hydrologicznymi jakie miały miejsce w Polsce południowej w okresie późnego trzeciorzędu oraz czwartorzędu. W ich wyniku powstała Kotlina Sandomierska - charakterystyczne zapadlisko tektoniczne, wypełnione osadami okresu mioceńskiego przykrytymi materiałami zlodowaceń plejstocentrycznych z rzeźbą terenu uformowaną ostatecznie przez płynące przez teren Kotliny rzeki. Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Lubaczów położona jest w obrębie Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, mezoregionu zajmującego wschodnią część Kotliny Sandomierskiej, którego granice wyznaczają doliny rzek Sanu, Tanwi i Szkła.

Położenie geograficzne

Pod względem morfologicznym teren Gminy położony jest w obrębie Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, który wznosi się do wysokości 261 m. n.p.m. W dolnym odcinku Lubaczówki obszar Gminy położony jest na wysokości około 199 m.n.p.m. wznosząc się w górę rzeki do wysokości 222 m. n.p.m. Płaskowyż Tarnogrodzki najbardziej jest urzeźbiony w południowo-wschodniej części gminy. Różnice wysokości przekraczają 15 m, spadki dochodzą do 10 %, lokalnie więcej. Doliny rzek Lubaczówki, Sołotwy, Świdnicy i Smolinki rozdzielają Płaskowyż w obrębie Gminy na kilka wzniesień o przebiegu równoleżnikowym, które zbiegają się w rejonie miasta Lubaczowa i na południe od niego przechodzą w jedną szeroką dolinę Lubaczówki.

Rzeźba terenu

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe dzielą teren gminy na część wschodnią i zachodnią. Część wschodnia rozcięta jest na trzy części o kierunku równoleżnikowym. Rozdzielają ją trzy największe doliny rzek. Główną wpadającą do rzeki San jest Lubaczówka i jej dopływy, prawe: Sołotwa i Przerwa i lewe, rzeki: Zamiła, Młaga, oraz potoki bezimienne po lewej i prawej stronie rzeki. W okresie wysokich wodostanów wody Lubaczówki zalewają najniżej położone fragmenty doliny pomiędzy Lubaczowem a Osiedlem Mazury, Dąbkowem i Rudą Szczutkowską.

Wody gruntowe

Na terenie gminy warunki wodne związane są z poziomem wód czwartorzędowych. Na terasie zalewowej wody gruntowe występują na głębokości od 1 i do 2,5 m. Na terasie nadzalewowej wody gruntowe stwierdzono na głębokości od 4,0 do 7,0 m. Wahania tych wód w górę wynoszą ok. 1,0 m. w dół do 1,5 m. Najpłycej wody gruntowe występują w rejonie miejscowości Młodów, Załuże.

W zachodniej części gminy Lubaczów znajduje się fragment czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych, oznaczonego na mapie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce - Nr 428, określany potocznie od największych miast znajdujących się w jego obrysie, jako "Dolina Kopalna Biłgoraj - Lubaczów". GZWP Nr 428 rozpoczyna się na południe od Frampola i ciągnie łukiem o długości około 85 km z północnego - zachodu na południowy - wschód. Za Lubaczowem zbiornik skręca w kierunku zachodnim, pozostawiając po północnej stronie miasto Oleszyce i wchodzi w kompleksy leśne koło wsi Sucha Wola. Przeciętna szerokość zbiornika wynosi 2,5 km. Warunki hydrologiczne GZWP Nr 428 zatwierdzone zostały decyzją Ministra Ochrony Środowiska zasobów Naturalnych i Leśnictwa - znak: KDH 1/0134/6018/97 z dnia 19.02.1997 r. - w oparciu o dokumentację hydrologiczną zbiornika opracowaną przez Krakowskie Przedsiębiorstwo Geologiczne "Progeo" wg stanu na marzec 1996 r. Parametry hydrologiczne w skali całego GZWP Nr 428 wynoszą:

- zasoby dyspozycyjne wody - 76 200 m³/dobę
- powierzchnia - 290 km²
- powierzchnia ze strefą ochronną - 489 km²
- moduł zasobów dyspozycyjnych - 3,04 l/s/km²
- łączny pobór wody w 1994 r. - 15 775 m³/dobę.

Ochrona zasobów wodnych zbiornika nr 428 obejmuje dwa zagadnienia:

- wielkość strefy ochronnej zbiornika,
- sposób zagospodarowania terenu w obrębie zbiornika i jego strefy ochronnej.

Zbiornik na większości obszaru charakteryzuje się słabą izolacyjnością wód podziemnych, od powierzchni terenu i z tego względu wymaga ustalenia strefy ochronnej. Podstawowym kryterium dla wyznaczenia strefy ochronnej jest przedział czasowy przepływu wody w gruncie - zarówno poziomy jak i pionowy. Ponieważ na przeważającej powierzchni zbiornika czas przesiąkania pionowego wody jest krótki - nie przekraczający 5-ciu lat -

podstawowym kryterium dla strefy ochronnej jest 25-letni okres przepływu poziomego wody. Z uwagi na zróżnicowanie: lokalnych warunków terenowych - kierunki spływu wód gruntowych - wododziały - itp., szerokość strefy ochronnej zbiornika jest zmienna. W niektórych rejonach - nie dotyczy obszaru gminy Lubaczów - gdzie spływ wód gruntowych następuje na zewnątrz zbiornika, granica strefy ochronnej może przebiegać nawet po granicy, lub nawet wewnątrz obszaru zbiornika.

Warunki klimatu lokalnego

Teren gminy Lubaczów wg E. Romera zaliczany jest do dzielnicy klimatycznej typu podgórskich nizin i kotlin a wg R. Gumińskiego do dzielnicy rolniczo - klimatycznej: sandomiersko - rzeszowskiej. Dzielnica ta jest nieco chłodniejsza oraz nieco mniej wilgotna od dzielnicy tarnowskiej. W najbliższej okolicy gminy lubaczowskiej i Lubaczowie stwierdzono po zaokrągleniu od 584,0 do 605,0 mm opadów atmosferycznych w ciągu roku. Średnie temperatury roku wahają się w granicach od 6,8 do 7,8°C a w Lubaczowie i okolicach wynoszą ok. 7,70 C i są wyższe niż w Horyńcu i w Tomaszowie Lubelskim. Początek okresu wegetacyjnego w Lubaczowie i okolicach zaczyna się 05 kwietnia, o 6 dni wcześniej niż w Horyńcu i o 8 dni wcześniej niż w Tomaszowie Lubelskim, a kończy się 11 listopada o jeden dzień później niż w Horyńcu, o 3 dni później niż w Tomaszowie Lubelskim. W okresie wegetacyjnym zanotowano w Lubaczowie i okolicach 17 dni z przymrozkiem, 8 dni więcej niż w Tomaszowie Lubelskim, i o 2 dni więcej niż w Horyńcu . W okresie całego roku dni z przymrozkiem, z mrozem, pogodnych, z mgłą, pokrywą śnieżną i grubością śniegu jest w Lubaczowie znacznie mniej niż w Horyńcu i Tomaszowie Lubelskim. W Lubaczowie i okolicach przeważają wiatry z kierunku zachodniego 24%, SE - 15%, NW - 13,6% . Wiatry z kierunku E i SW stanowią od 8,3 - 8,8 %, a najmniej jest wiatrów z kierunku NE - 4,1 % i N - 5,0 %. Średnia prędkość wiatrów w Lubaczowie wynosi 2,2 m/s. Warunki klimatu lokalnego są najlepsze na zboczach dolin o ekspozycji S i W, o spadkach ponad 5% ze względu na dobre nasłonecznienie terenu. Dobre warunki termiczno - wilgotnościowe mają tereny terasy nadzalewowej i wzniesień. Mało korzystne warunki klimatu lokalnego mają doliny, zagłębienia, łąki i pastwiska wilgotne ze względu na gorsze warunki termiczno - wilgotnościowe, stagnację okresowych mgieł i ze względu na wpływ i stagnację chłodnych mas powietrza.

Surowce mineralne i kopaliny

Lokalne zasoby surowców mineralnych i kopaliny występujące na terenie gminy to:

- złożę gazu ziemnego występujące w południowej części gminy (przechodzące na teren gm. Wielkie Oczy) - tworzące Obszar Górniczy Gazu „Lubaczów -1”,
- złożę siarki rodzimej występujące w północno-wschodniej części gminy, z nieczynną Kopalnią Siarki w Baszni Dolnej (aktualnie wygasła koncesja na wydobycie siarki, na terenie tym prowadzony jest proces rekultywacji),
- złożę łków nadających się do produkcji ceramiki budowlanej w rejonie Baszni Górnej - tworzące Obszar Górniczy Łków „Smolinka -1”,
- ruda darniowa w rejonie miejscowości Ruda Szczutkowska i Ruda k. Baszni Dolnej (obecnie nie eksploatowana).

Gaz ziemny w rejonie Lubaczowa eksploatowany jest od 1957 r. W 1963 r. na terenie gminy Lubaczów utworzone zostały dwa obszary górnicze gazu: „Uszkowce” i „Lubaczów”. Aktualnie eksploatowany obszar górniczy gazu „Lubaczów 1” obejmuje powierzchnię 2080 ha, co stanowi 10% obszaru gminy. W części obszaru górniczego przypadającego na gminę Lubaczów znajduje się kilkanaście eksploatowanych odwiertów gazowych, ponadto gazociągi kopalniane, obiekty technologiczne - węzłowe dla infrastruktury kopalnianej (kopalnia gazu i tłocznia złożowa).

Złożę siarki rodzimej szacowane jest na około 150 mln ton. Powierzchnia obszaru wynosiła około 3675 ha, co stanowi około 20% powierzchni gminy.

Obszar Górniczy Łków utworzony został dla złoża łków wykorzystywanych w produkcji ceramiki budowlanej.

Ekosystemy leśne

Ogólna powierzchnia lasów na terenie gminy Lubaczów wynosi 7481 ha. Wskaźnik lesistości gminy Lubaczów wynosi 35,8 % (wskaźnik lesistości kraju - 28,0 %). Ponad 82% ogólnej powierzchni lasów stanowią lasy państwowe, których gospodarzem jest Nadleśnictwo Lubaczów. Pozostała część to własność mienia komunalnego (11,9 %), Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, Państwowego Funduszu Ziemi (2,2 %) i własność prywatna (3,5 %). Najbardziej zalesione obszary gminy Lubaczów znajdują się w jej południowej i południowo-wschodniej części, tj. na pograniczu z Ukrainą oraz na pograniczu z gminami Wielkie Oczy i Oleszyce. Przeważają lasy mieszane, w których dominują sosny. Stan zdrowotny lasów oceniany jest jako dobry. Na terenie gminy Lubaczów występują trzy typy lasów ochronnych:

klimatyczne, wodochronne i marginalne lasy nasienne. W sumie stanowią one 21,3% ogółu powierzchni obszarów leśnych gminy.

Warunki glebowe

Na terenie gminy Lubaczów występują gleby:

- bielicowe i pseudobielicowe,
- brunatne,
- czarne ziemie właściwe i zdegradowane,
- mady,
- gleby mułowo - torfowe , torfowe,
- gleby murszowo - mineralne,

Gleby bielicowe i pseudobielicowe na obszarze gminy są powszechnie występujące. Związane są one ściśle z piaszczystym lub pylastym podłożem. Wykazują w swym profilu wyraźny podział na poziom wymywania i wmywania. Zostały zakwalifikowane do 3, 4, 5, klasy bonitacyjnej, a lokalnie także do 2 i 4. W północnej części wsi Bałaje i Załuże gleby typu bielicowego i pseudobielicowego zalicza się do kompleksu pszenego dobrego, ale jest ich bardzo niewiele. Większość wymienionego obszaru zajmuje gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego. Ten sam kompleks glebowy przeważa w środkowej części wsi Tymce i Piastowo, we wsi Hurcze, Dąbków, w środkowej i północnej części Młodowa, w północnej części Borowej Góry, na południu wsi Podlesie, w części środkowej wsi Huta Kryształowa (płatowe), Budomierz, na południu Krowicy, Wólki Krowickiej, aż po wschodnią część Lisich Jam i płatowo w Krowicy Lasowej. W sąsiedztwie tych gleb wytworzyły się gleby kompleksu żytniego dobrego i zajmują obszary: półn. części Młodowa, granicy wsi Tymce i Basznia Dolna, granicy wsi Piastowo - Basznia Dolna - Borowa Góra, część połd. Baszni Dolnej, środkową część Karolówki, wsch. część Sieniawki i Huty Kryształowej (w niewielkich ilościach) oraz: półn.- zach. część Lisich Jam, półn.- wsch. część Opaki, granicy wsi Opaka - Szczutków oraz półn. część Szczutków. We wsiach Dąbrowa, Krowica Lasowa, Cetynia, Krowica Sama, Krowica Hołdowska i Budomierz kompleks glebowy żytni dobry wykształcił się nieregularnie, miejscami w niewielkich ilościach. Również w niewielkich ilościach we wsi Załuże, Tymce, Basznia Dolna, Basznia Górna, Szczutków, Cetynia zanotowano występowanie kompleksu żytnio - łubinowego związanego z bielicowym typem gleb. Kompleksy zbożowo pastewne o największej powierzchni posiadają wsie: Tymce, Borowa Góra, Młodów, Opaka. Gleby bielicowe i pseudobielicowe ulegają ciągle degradacji. Kolejny typ gleb - gleby brunatne wyrugowane i kwaśne - zajmuje znacznie mniejszą powierzchnię niż typ bielicowy. Podłoże do wykształcenia tych gleb stanowiły piaski słabo gliniaste, piaski

luźne, piaski gliniaste, pyły zwykłe. W glebach tych nie wyróżnia się poziomu wymywania i wmywania. Zbonifikowane są one w klasie IV, V, VI, i lokalnie w III. Wykształcone na tym typie gleb kompleksy: pszenney dobry i pszenney wadliwy występują w póln. części Załuża (pierwszy kompleks), oraz w póln. i wsch. części Dąbrowy i póln. części Krowicy Lasowej (kompleks drugi). Śladowo we wsi Lisi Jamy, Dąbrowa, Bałaje wyróżnia się kompleks żytnei dobry, a we wsiach Basznia Górna, Borowa Góra, Budomierz, Cetynia, Krowica Sama, Krowica Lasowa, Dąbrowa, Lisie Jamy, Szczutków i Opaka - kompleks żytnei słaby. Kompleks gleb żytnei - łubinowy zaznacza się we wsiach obrzeża póln. gminy, kompleksy zbożowe - pastewne tylko we wsi Szczutków. Mady to następny typ gleb, zajmujący część gminy Lubaczów. Mady, to gleby dolin rzecznych częściowo zalewanych, charakteryzują się budową warstwową i obecnością substancji organicznych na różnych głębokościach. Gleby te są dobrze uwilgocone, zostały zbonifikowane w klasie III, IV, V. Wytworzony na bazie tych gleb kompleks żytnei dobry występuje we wsi Budomierz, w jej środkowej części. Wzdłuż rzek: Sołotwy, Zawadówki i Lubaczówki ciągnie się pas użytków zielonych na glebach właśnie tego typu. Wsie, w których ten kompleks również występuje to: Bałaje, Załuże, Piastowo, Basznia Dolna, Podlesie, Sieniawka, Huta Kryształowa, Młodów, Lisie Jamy, Wólka Krowicka, Krowica Hołodowska, Budomierz, Dąbków, Opaka i Szczutków. Kompleksy użytków zielonych średnich, słabych i bardzo słabych związane są także z typem gleb: czarne ziemie właściwe i zdegradowane. Odwodnienie terenu i mechaniczna uprawa na tych glebach powoduje zahamowanie procesu akumulacji substancji organicznych. Odczyn gleb w górnej części profilu jest słabo kwaśny. Zaliczonej do III, IV i V klasy bonitacyjnej. Pod użytki zielone wykorzystuje się również pozostałe typy gleb a więc mułowo-torfowe, torfowe (z czynnym lub zahamowanym procesem torfotwórczym) oraz murszowo-mineralne wytworzone na piaskach, pyłach i glinach rzecznych i wodno-lodowcowych. Kompleksy użytków zielonych bardzo dobrych, dobrych, średnich i słabych rozwinęły się na glebach opisywanych wcześniej, a więc bielcowych i pseudobielcowych we wsiach Bałaje i Załuże (części póln. i wsch.), Tymce (część zach.), Basznia Górna i Sieniawka oraz na glebach brunatnych w części póln. Dąbkowa. Niewielkie powierzchnie zajmują te kompleksy we wsi Krowica Sama, Krowica Lasowa, Szczutków, Opaka, Hurcze. Podsumowując, można stwierdzić, że znaczną część gminy Lubaczów zajmują gleby bielcowe i pseudobielcowe, kompleksy glebowe żytnei oraz kompleksy użytków zielonych wytworzonych na różnych typach gleb.

1.1.3 Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju Gminy

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Lubaczów możemy podzielić na kilka grup. Pierwszą z nich są uwarunkowania wynikające z położenia oraz cech środowiska naturalnego.

Przygraniczne położenie wśród uwarunkowań zewnętrznych rozwoju Gminy Lubaczów ma zdecydowanie największe znaczenie. W niedalekiej perspektywie (w związku z Mistrzostwami Europy w piłce nożnej w 2012 r., których gospodarzami będą Polska i Ukraina) planowane jest uruchomienie drogowego przejścia granicznego z Ukrainą Budomierz - Hruszew, co wpłynie na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy. Dzięki Organizacji Euro 2012 wszystkie inwestycje związane z przejściem granicznym nabiorą tempa i będą zrealizowane w większym zakresie.

Do uwarunkowań zewnętrznych rozwoju Gminy Lubaczów wynikających z jej położenia należy również zaliczyć procesy integracji europejskiej i wynikające z nich możliwości korzystania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Dla Gminy Lubaczów w tym zakresie już w 2004 roku otworzyły się kolejne możliwości otrzymania wsparcia z programów adresowanych do regionów przygranicznych, tj. w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA /Takis CBC 2004 - 2006. W obecnej perspektywie finansowej (2007-2013) gmina będzie miała dodatkowo możliwość korzystania ze środków zarezerwowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013 oraz w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013.

Kolejnym rodzajem uwarunkowań rozwoju Gminy Lubaczów są uwarunkowania społeczno-demograficzne i gospodarcze. Dla rozwoju Gminy Lubaczów jak i całego powiatu istotne znaczenie ma dominacja miasta Rzeszowa jako stolicy województwa. Rozwój Rzeszowa stanowi konkurencję, barierę w rozwoju pozostałych regionów, w szczególności znajdujących się na peryferyjnych obszarach województwa podkarpackiego. Status Rzeszowa, wyposażenie w infrastrukturę społeczną, gospodarczą, kulturalną i naukową powoduje znaczący odpływ mieszkańców z niektórych części Podkarpacia do jego stolicy.

Dla rozwoju Gminy Lubaczów istotne znaczenie mają również uwarunkowania historyczno-kulturowe. Ciągłość krain geograficznych, traktów komunikacyjnych, wykształconych wzdłuż nich korytarzy osadniczych z miastami powoduje, że Gmina Lubaczów zachowała do dziś mocne powiązania komunikacyjne, kulturowe i gospodarcze. Wykształcone w późniejszych czasach powiązania te łączą regiony o odmiennych tradycjach kulturowych i różnym stopniu rozwoju gospodarczego. W dziedzinie dziedzictwa kulturowego można wyróżnić obszary występowania pozostałości dawnych kultur: np. obszar występowania zabytków

drewnianego budownictwa sakralnego, na który Gmina Lubaczów od wielu lat przeznacza środki budżetowe i pozabudżetowe, w celu przywrócenia funkcji użytkowych i historycznych. Do uwarunkowań zewnętrznych rozwoju Gminy Lubaczów można również wymienić uzyskanie przez lotnisko w Jasionce statusu lotniska międzynarodowego. Uruchomione dzięki temu połączenia umożliwią również rozwój komunikacji transgranicznej o charakterze biznesowym i turystycznym.

1.1.4 Atrakcyjność inwestycyjna gminy Lubaczów na tle województwa

Położenie Gminy Lubaczów na peryferyjnych obszarach województwa podkarpackiego pozornie można uznać za zagrożenie dla jej przyszłego rozwoju.

Przygraniczne położenie, na granicy Unii Europejskiej, w sąsiedztwie Ukrainy, stanowiącej olbrzymi rynek zbytu, dla firm, które zdecydują się ulokować swój kapitał w tej części województwa można uznać jednak za duży atut. O wzroście atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Lubaczów na tle województwa podkarpackiego zadecyduje w najbliższym czasie także uruchomienie przejścia granicznego Budomierz - Hruszew.

Województwa Polski wschodniej, w tym województwo podkarpackie charakteryzują się wyższą stopą bezrobocia od średniej krajowej. Na tle województwa podkarpackiego powiat lubaczowski charakteryzuje się jedną z wyższych stóp bezrobocia. Na koniec marca br. stopa bezrobocia w powiecie lubaczowskim wyniosła 20,3% przy stopie bezrobocia w całym województwie wynoszącej 16,0%. Liczba osób bezrobotnych na terenie powiatu lubaczowskiego w tym okresie wynosiła blisko 5000 osób, w tym około 800 osób stanowiły osoby bezrobotne z terenu Gminy Lubaczów.

Fakt występowania dużego zasobu wolnej siły roboczej może być atutem gminy w pozyskaniu inwestorów, gdyż w zachodnich województwach Polski, które to inwestorzy zagraniczni upodobili sobie w sposób szczególny brakuje już bowiem rąk do pracy. Tamtejszy rynek pracy zmienił się z dotychczasowego rynku pracodawcy na rynek pracownika.

O atrakcyjności inwestycyjnej gminy Lubaczów stanowią duże obszary wolnych terenów inwestycyjnych, które po wyposażeniu w niezbędną infrastrukturę staną się magnesem przyciągającym inwestorów. Celowi temu mają m.in. służyć działania zmierzające do utworzenia Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego.

Gmina Lubaczów, jak i cały obszar województwa podkarpackiego charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem bezpieczeństwa powszechnego, co ma istotne znaczenie dla niektórych typów inwestorów zagranicznych.

Przez teren Gminy Lubaczów przebiega ponadto linia kolejowa pasażersko - towarowa Munina - Werchrata - granica państwa. Ma to szczególnie istotne znaczenie w aspekcie wzrastającej roli transportu intermodalnego w Polsce.

Rysunek 2. Gmina Lubaczów na tle województwa podkarpackiego

Źródło: Opracowanie własne.

1.2 Kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy

Podstawowym dokumentem określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Lubaczów jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubaczów uchwalone uchwałą nr IV/25/98 Rady Gminy Lubaczów w dniu 29 grudnia 1998 r.

Studium zostało opracowane zgodnie z obowiązującą wówczas ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o gospodarowaniu przestrzennym. W związku z faktem, iż ww. ustawa została zastąpiona ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubaczów jest częściowo nieaktualne z uwagi na niezgodność jego układu merytorycznego i zakresu ustaleń funkcjonalno-przestrzennych i programowych z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisami wykonawczymi.

Dodatkowo Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Lubaczów nie jest spójne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego przyjętym przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 30.08.2002 r. Przedstawione powyżej przesłanki były przyczyną rozpoczęcia przez Gminę Lubaczów prac nad opracowaniem nowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubaczów. W tym też celu został opracowany dokument pt. „Ocena zmian w zagospodarowaniu przestrzennym Gminy Lubaczów w okresie: październik 2002 r. - czerwiec 2006 r.” przyjętym przez Radę Gminy Lubaczów w dniu 24 października 2006 r.

Wg autorów ww. dokumentu niezbędnym jest podjęcie przez Gminę efektywnych działań na rzecz sporządzenia planów miejscowych - co najmniej dla terenów najpilniej tego wymagających. W pierwszej kolejności powinny zostać sporządzone następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

1) MPZP „MŁODÓW - I”

Funkcja wiodąca terenu: mieszkaniowo-usługowa

Orientacyjna powierzchnia: 50 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenu z uwagi na natężenie ruchu budowlanego.

2) MPZP „DĄBKÓW”

Funkcja wiodąca terenu: mieszkaniowo-usługowa

Orientacyjna powierzchnia: 80 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenu z uwagi na natężenie ruchu budowlanego.

3) MPZP „LISIE JAMY - I”

Funkcja wiodąca terenu: mieszkaniowo-usługowa

Orientacyjna powierzchnia: 40 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenu z uwagi na natężenie ruchu budowlanego.

4) MPZP „LISIE JAMY - II”

Funkcja wiodąca terenu: mieszkaniowo-usługowa

Orientacyjna powierzchnia: 50 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenu z uwagi na natężenie ruchu budowlanego.

5) MPZP „ZAŁUŻE - I”

Funkcja wiodąca terenu: mieszkaniowo-usługowa

Orientacyjna powierzchnia: 5 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenu z uwagi na natężenie ruchu budowlanego.

6) MPZP „BOROWA GÓRA - I”

Funkcja wiodąca terenu: rekreacja i wypoczynek

Orientacyjna powierzchnia: 70 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania planowanego zbiornika retencyjnego „BOROWA GÓRA - I” przyległych terenów rekreacyjnych.

7) MPZP „PRZEJSCIE GRANICZNE BUDOMIERZ - HRUSZEW /II ETAP” - I

Funkcja wiodąca terenu: wytwórczo składowa i usługowo-handlowa

Orientacyjna powierzchnia: 50 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania planowanego terenów związanych z przejściem granicznym ramach aktywizacji gospodarczej gminy.

8) MPZP „KROWICA HOŁODOWSKA - I”

Funkcja wiodąca terenu: teren wielofunkcyjny

Orientacyjna powierzchnia: 50 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenów rekreacyjno - wypoczynkowych związanych z istniejącym akwenem wodnym, terenów rolno-leśnych i usług komercyjnych.

9) MPZP „KAPLISZE”

Funkcja wiodąca: wytwórczo składowa i usługi komercyjne

Orientacyjna powierzchnia: 10 ha

Cel opracowania: określenie zasad zagospodarowania terenów wytwórczo-składowych i usługowych związanych z istniejącą boczną koleją w ramach aktywizacji gospodarczej gminy.

Wg. stanu na maj 2007 r. Gmina Lubaczów posiada 20 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obowiązujące plany miejscowe obejmują zaledwie powierzchnię 14,84 ha tj. 0,56% ogólnej powierzchni gminy Lubaczów. Szczegółowe ich zestawienie zawiera poniższa tabela.

Tabela 2. Zestawienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na terenie gminy Lubaczów

Lp.	Plan/miejscowość	Powierzchnia	Funkcja planu	Data uchwalenia
1.	„1/97” Dąbrowa	0,13	zabudowa mieszkaniowa	08.08.1997
2.	„2/97” Młodów- Zakęcie	2,50	zabudowa mieszkaniowa	08.08.1997
3.	„3/97” Krowica Sama	0,20	zabudowa mieszkaniowa	08.08.1997
4.	„4/97” Szczutków	0,38	zabudowa zagrodowa	08.08.1997
5.	„5/97” Mokrzyca	0,21	zabudowa mieszk. jednorodzinna	08.08.1997
6.	„7/97” Basznia Górna	0,10	zabudowa mieszk. jednorodzinna	31.03.1998
7.	„9/97” Basznia Górna	0,18	zabudowa zagrodowa	31.03.1998
8.	„10/97” Mokrzyca	0,20	zabudowa zagrodowa	31.03.1998
9.	„11/97” Mokrzyca	0,20	zabudowa zagrodowa i jednorodzinna	31.03.1998
10.	„12/97” Krowica Hołdowska	0,28	zabudowa zagrodowa	31.03.1998
11.	„13/97” Opaka	0,20	zabudowa zagrodowa	31.03.1998
12.	„14/97” Krowica Sama	0,07	Plebania kościoła	31.03.1998
13.	„15/97” Młodów	0,12	zabudowa jednorodzinna	31.03.1998
14.	„16/97” Młodów	0,44	zabudowa jednorodzinna	31.03.1998
15.	„OPAKA - STADION” Opka	0,48	tereny sportowe	28.09.2000
16.	„LISIE JAMY - 1/2000” Lisie Jamy	1,10	zabudowa produkcyjna (stolarnia)	12.07.2001
17.	„BUDOMIERZ - KOŚCIÓŁ” Budomierz	0,11	kościół	05.10.2001
18.	„OPAKA - 1/2001” Opaka	0,20	zabudowa zagrodowa	12.02.2002
19.	PRZEJŚCIE GRANICZNE BUDOMIERZ - HRUSZEW / I ETAP	105,0	przejście graniczne usługi komercyjne zabudowa jednorodzinna	08.07.2005
20.	KROWICA SAMA - 1/2003 Krowica Sama	2,74	zabudowa jednorodzinna	25.02.2005
21.	VI/47/2007 - Zalesienia gruntów rolnych na terenie Gminy Lubaczów	9,67	Zalesienie gruntów	12.03.2007
Razem		124,51		

W celu zwiększenia powierzchni Gminy Lubaczów objętych Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego w dniu 12 marca 2007 roku Rada Gminy Lubaczów podjęła uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „DĄBKÓW - I”, „LISIE JAMY - I”, „LISIE JAMY - II” a także w sprawie przystąpienia do sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „CMENTARZ BASZNIA DOLNA - poszerzenie”

1.3 Kapitał społeczny

1.3.1 Ludność

Jedną z głównych składowych kształtujących procesy rozwojowe w gminie są jej mieszkańcy. Zarówno ruch naturalny jak i migracje mają decydujący wpływ na ich liczebność.

Na tle powiatu Gmina Lubaczów zajmuje pierwsze miejsce zarówno pod względem liczby ludności, jak i gęstości zaludnienia wśród gmin wiejskich. Na koniec czerwca 2006 r. gminę zamieszkiwały 9 133 osoby, w związku z tym średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi 47 osób/km².

Jeśli chodzi o wielkość powierzchni gmin wiejskich w powiecie, to najrozleglejsza jest gmina Cieszanów, przy czym wyprzedza gminę Lubaczów jedynie o 1 km².

Tabela 3. Podział administracyjny powiatu lubaczowskiego-powierzchnia i ludność (Stan na 30.06.2006 r.)

Gmina / miasto	Ludność				Powierzchnia w km ²	Kobiety na 100 mężczyzn
	ogółem	kobiety	mężczyźni	na 1 km ²		
Cieszanów m.	1 899	954	945	126	15	100
Cieszanów gm.	5 359	2 648	2 711	26	204	95
Horyniec	4 887	2 451	2 436	24	203	100
Lubaczów m.	12 378	6 411	5 967	476	26	107
Lubaczów gm.	9 133	4 536	4 597	45	203	98
Narol m.	2 120	1 047	1 073	176	12	97
Narol gm.	6 265	3 029	3 236	32	191	105
Oleszyce m.	3 168	1 627	1 541	633	5	105
Oleszyce gm.	3 394	1 685	1 709	23	147	98
Stary Dzików	4 588	2 273	2 315	29	156	98
Wielkie Oczy	3 929	1 969	1 960	26	146	100
Razem powiat	57 120	28 615	28 505	43	1 308	100

Źródło: „Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2006”, www.stat.gov.pl

Na dzień 30 czerwca 2006 r. gminę Lubaczów zamieszkiwały 9 133 osoby, w tym 4 536 mężczyzn (49,7% ogółu mieszkańców) i 4 597 kobiet (50,3 % ludności). Wskaźnik ilości kobiet na 100 mężczyzn wyniósł 98.

Liczbę mieszkańców i średnią gęstość zaludnienia poszczególnych miejscowości Gminy Lubaczów w latach 2005 i 2006 w oparciu o dane z Gminnej Ewidencji Ludności przedstawia poniższa tabela. Wg danych największą liczbę ludności w 2006 r. posiadały miejscowości: Lisie Jamy (1 169), Basznia Dolna (973) i Młodów (910), z kolei największa gęstość zaludnienia występowała w miejscowościach: Dąbków (132), Lisie Jamy (124) i Dąbrowa (106).

Tabela 4. Liczba mieszkańców i średnia gęstość zaludnienia poszczególnych miejscowości Gminy Lubaczów (Stan na 31.12.2005 r. i 31.12.2006 r.)

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności w latach		Powierzchnia w ha	Gęstość zaludnienia w latach	
		2005	2006		2005	2006
1.	Antoniki	204	208	332,57	61,3	62,5
2.	Bałaje	139	138	181,6	76,5	75,9
3.	Basznia Dolna	993	973	1 142,46	86,9	85,1
4.	Basznia Górna	459	444	993,25	46,2	44,7
5.	Borowa Góra	232	227	1 293,33	17,9	17,5
6.	Budomierz	104	103	854,32	12,2	12,0
7.	Dąbków	304	298	225,13	135,0	132,3
8.	Dąbrowa	354	349	327,16	108,2	106,6
9.	Hurcze	131	133	129,5	101,2	102,7
10.	Karolówka	194	191	-	-	-
11.	Krowica Hołódowska	500	495	1 348,48	37,1	36,7
12.	Krowica Lasowa	219	212	563,57	38,9	37,6
13.	Krowica Sama	768	770	1 981,86	38,8	38,8
14.	Lisie Jamy	1170	1 169	941,51	124,3	124,1
15.	Młodów	902	910	1 165,73	77,4	78,0
16.	Mokrzyca	122	123	165,05	73,9	74,5
17.	Opaka	518	527	1 855,03	27,9	28,4
18.	Piastowo	180	180	215,25	83,6	83,6
19.	Podlesie	71	70	278,81	25,5	25,1
20.	Osada Huta Kryształowa	81	79	2 557,18	3,2	3,0
21.	Szczutków	375	374	1 312,11	28,6	28,5
22.	Tymce	302	300	1 024,52	29,5	29,2
23.	Wólka Krowicka	415	412	485,11	85,5	84,9
24.	Załuże	809	819	916,79	88,2	89,3
Razem		9 546	9 504	20 290,31	47,0	46,8

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Tabela 5. Ekonomiczna struktura wiekowa mieszkańców powiatu lubaczowskiego (Stan na 30.06.2006 r.)

Gmina / miasto	Ogółem	W wieku					
		w przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym	
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Cieszanów m.	1 899	436	215	1 228	582	235	157
Cieszanów gm.	5 359	1 274	605	3 211	1 475	874	568
Horyniec-Zdrój	4 887	1 125	549	2 923	1 348	839	539
Lubaczów m.	12 378	2 717	1 320	8 250	4 132	1 411	959
Lubaczów gm.	9 133	2 342	1 108	5 280	2 445	1 511	983
Narol m.	2 120	490	226	1 345	628	285	193
Narol gm.	6 265	1 314	645	3 611	1 522	1 340	862
Oleszyce m.	3 168	761	362	1 975	971	432	294
Oleszyce gm.	3 394	798	386	2 051	938	545	361
Stary Dzików	4 588	1 074	538	2 691	1 204	823	531
Wielkie Oczy	3 929	939	456	2 251	1 038	739	475
Razem powiat	57 120	13 270	6 410	34 816	16 283	9 034	5 922

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2006"

Tabela 6. Ekonomiczna struktura wiekowa ludności gminy Lubaczów w latach 2003-2005

Lata	Liczba mieszkańców ogółem	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
		do 17 lat		m. 18-64 lat, k. 18-59		m. > 65, k. > 60	
		razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
2003	9 186	2 550	1 198	5 130	2 351	1 506	992
2004	9 155	2 451	1 150	5 179	2 391	1 525	989
2005	9 168	2 388	1 123	5 262	2 443	1 518	984
2006*	9 133	2 342	1 108	5 280	2 445	1 551	983

* Stan na 30.06.2006 r.

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

Analiza ekonomicznej struktury wiekowej mieszkańców gminy Lubaczów pozwala zauważyć niekorzystne zjawiska występujące w tej sferze. Zmniejsza się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym tj. do 17 lat (spadek z 27,8 % w 2003 do 25,6 % w roku 2006).

Zaobserwować można również, że społeczeństwo gminy zaczyna się starzeć, czego dowodem jest powolny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

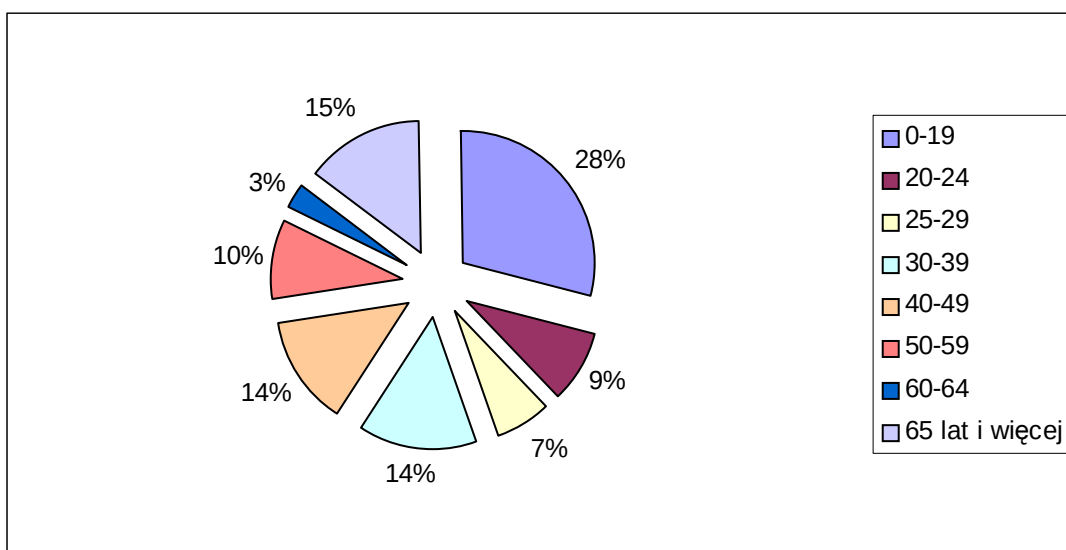
Wg stanu na koniec czerwca 2006 roku mieszkańcy gminy Lubaczów w wieku przedprodukcyjnym stanowili 25,6 % ludności, odsetek osób w wieku produkcyjnym wyniósł 57,8 %, natomiast mieszkańców w wieku poprodukcyjnym było 16,9 %. Wśród mieszkańców w wieku poprodukcyjnym widoczna jest znaczna przewaga kobiet nad mężczyznami, udział kobiet w tej grupie w końcu czerwca 2006 roku stanowił 63,3 %.

Tabela 7. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Lubaczów (Stan na 30.06.2006 r.)

Przedziały wiekowe	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
0-19	1 253	1 409	2 662
20-24	374	404	778
25-29	325	301	626
30-39	632	669	1 301
40-49	532	705	1 237
50-59	437	466	903
60-64	170	115	285
65-i więcej	813	528	1 341
Ogółem	4 536	4 597	9 133

Źródło: „Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2006”, www.stat.gov.pl

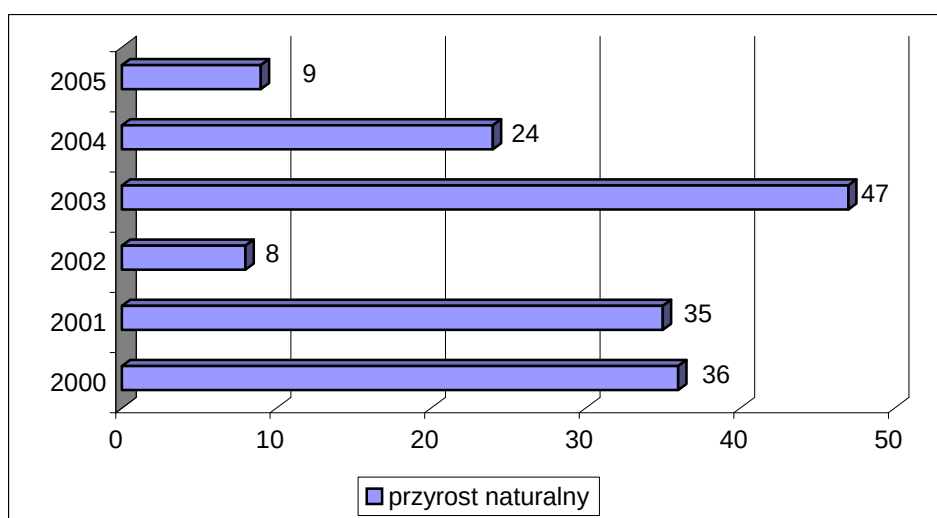
Wykres 1. Struktura wiekowa ludności Gminy Lubaczów (Stan na 30.06.2006 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Ludność, stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2006”, www.stat.gov.pl

Wśród mieszkańców gminy Lubaczów najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku 0-19 lat, ich liczba na koniec czerwca 2006 r. wynosiła 2 662 osoby, co stanowiło 28 % ogółu ludności gminy. Kolejne miejsca pod względem liczebności w strukturze wiekowej mieszkańców gminy zajmują grupy w wieku 65 lat i więcej (15% ogółu mieszkańców), w wieku 30-39 lat (14 % ogółu mieszkańców) oraz mieszkańcy w przedziale wiekowym od 40-49 lat (stanowiący 14 % ogółu ludności).

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Lubaczów w latach 2000-2005 (w liczbach bezwzględnych)

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Podkarpackiego (2001-2003), Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

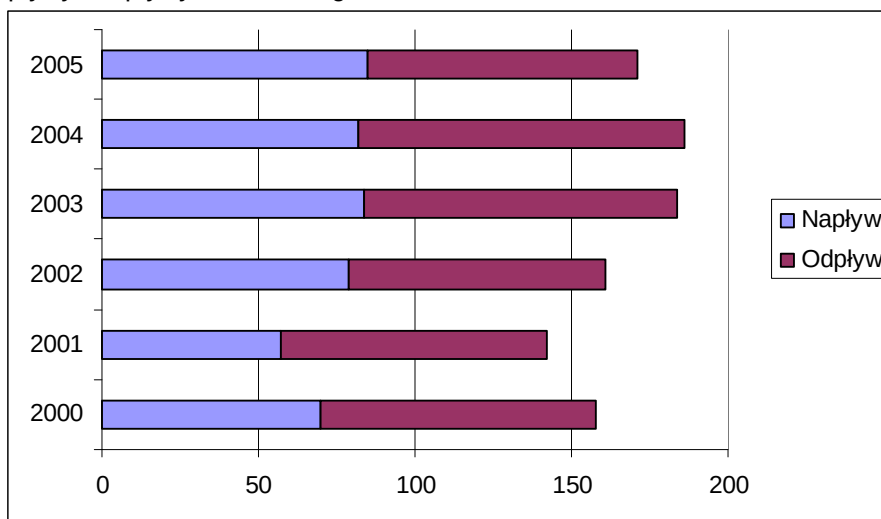
Od kilku lat w całym kraju wyraźnie zauważalny jest spadek przyrostu naturalnego. Tendencja ta jest również widoczna w gminie Lubaczów. Cały czas utrzymuje się on jednak na dodatnim poziomie. Najmniejszą przewagę urodzeń żywych nad zgonami, wynoszącą 8 osób odnotowano w roku 2002.

Tabela 8. Napływy i odpływy ludności w gminie Lubaczów w latach 2000-2005

Lata	Napływ ogółem	Odpływ ogółem	Saldo migracji
2000	70	88	- 18
2001	57	85	- 28
2002	79	82	- 3
2003	84	100	- 16
2004	82	104	- 22
2005	85	86	-1

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Podkarpackiego (2000-2003) Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

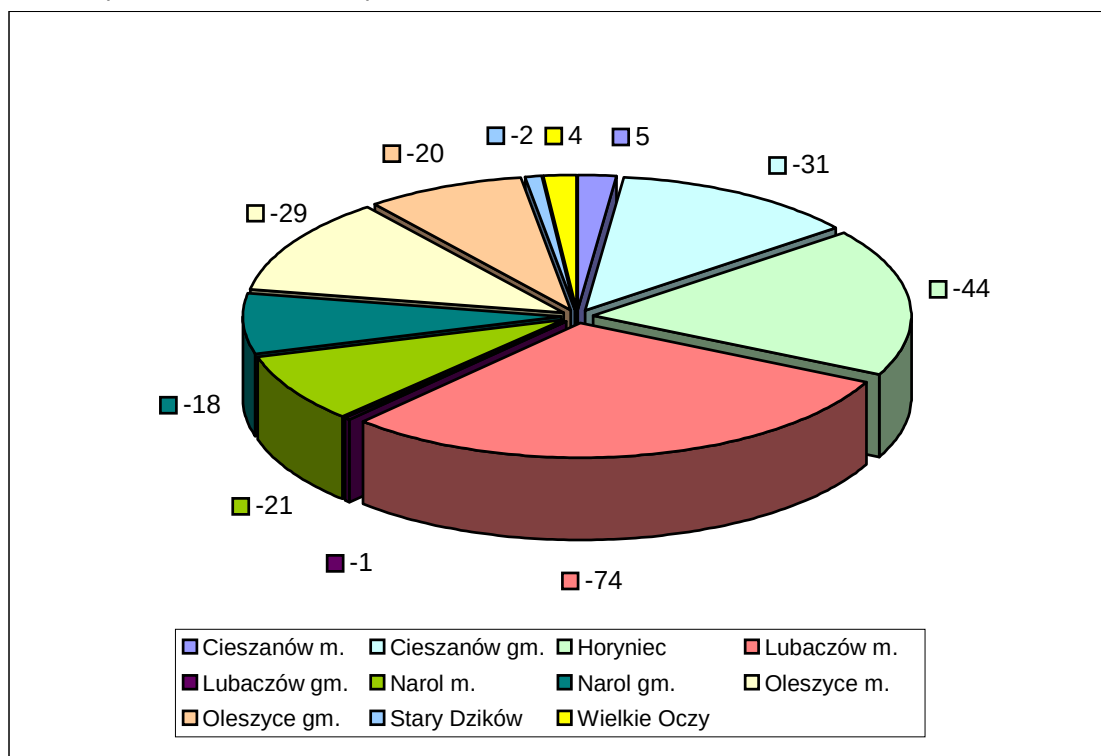
Wykres 3. Napływy i odpływy ludności w gminie Lubaczów w latach 2000-2005

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Podkarpackiego (2000-2003), Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

Niekorzystnie przedstawia się sytuacja gminy Lubaczów pod względem migracji ludności. Systematycznie z roku na rok powiększa się ujemne saldo migracji. W roku 2000 wyniosło - 18. Saldo to wynika ze wzrastającej liczby osób, które wyjeżdżają z gminy. Liczba mieszkańców, którzy wymeldowali się z gminy w roku 2004 wzrosła w porównaniu z rokiem 2000 o 16 osób.

Wykres 4. Saldo migracji w gminie Lubaczów na tle powiatu lubaczowskiego w roku 2005
(Stan na 31.12.2005 r.)

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2006"

Wśród jednostek powiatu lubaczowskiego w roku 2005 jedynie dwie jednostki odnotowały dodatnie saldo migracji. Były to: gm. Wielkie oczy (4), m. Cieszanów (5). W wyniku migracji ludności liczba mieszkańców powiatu lubaczowskiego zmalała o 240 osób, z tego 1 osoba wyprowadziła się z samej gminy Lubaczów.

1.3.2 Rynek pracy

Szczegółowych informacji nt. rynku pracy i aktywności ekonomicznej mieszkańców w Gminie Lubaczów dostarczają dane uzyskane z Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań z 2002 roku. Według nich populacja osób pracujących z terenu gminy to 2 722 osoby, w tym 1 219 kobiet (44,8% ogółu osób pracujących).

Wśród osób pracujących największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym - 1 004 osoby (36,9% ogółu pracujących), następnie osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym - 874 osoby (32,1%), osoby z wykształceniem średnim i policealnym - 683 osoby (25,1%) oraz z wykształceniem wyższym - 161 osób (5,9%).

Ponadto wg stanu na koniec czerwca 2006 r. osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 57,8 % ogółu mieszkańców (5 280).

Na terenie gminy Lubaczów działa wiele podmiotów gospodarczych, wśród których najistotniejsze znaczenie dla rynku pracy mają:

- „Fabryka Maszyn Lubaczów” Sp. z o. o. /producent części i podzespołów do maszyn stosowanych w przemyśle budowlanym/ - zatrudnienie 140 osób,
- „KSM-System” Sp. z o.o. /producent okien i drzwi/ - zatrudnienie 80 osób,
- „SEKWOJA” S.J. /producent mebli sosnowych/ - zatrudnienie 40 osób,
- „Kubiszyn” S.C. Zakład Stolarki Budowlanej /stolarka drzwiowa/ - zatrudnienie 36 osób,
- S.C. „PAWNEBUD” Z. Wnęć & W. Pawlaczyk /Usługi budowlane/ - zatrudnienie 15 osób,
- Firma Produkcyjno - Handlowa Piekarnia „Słoneczko” T. Tkaczyk /produkcja pieczywa/ - zatrudnienie 15 osób
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe „Mat-Bud” /materiały budowlane/ - zatrudnienie 3 osoby,
- „DREW MEBEL” - Henryk Nizierski /wyrób mebli z drewna/ - zatrudnienie 2 osoby,

Tabela 9. Pracujący w gminie Lubaczów w latach 2003-2005

Lata	Pracujący ^a	
	ogółem	w tym kobiety
2003	519	207
2004	426	189
2005	359	185

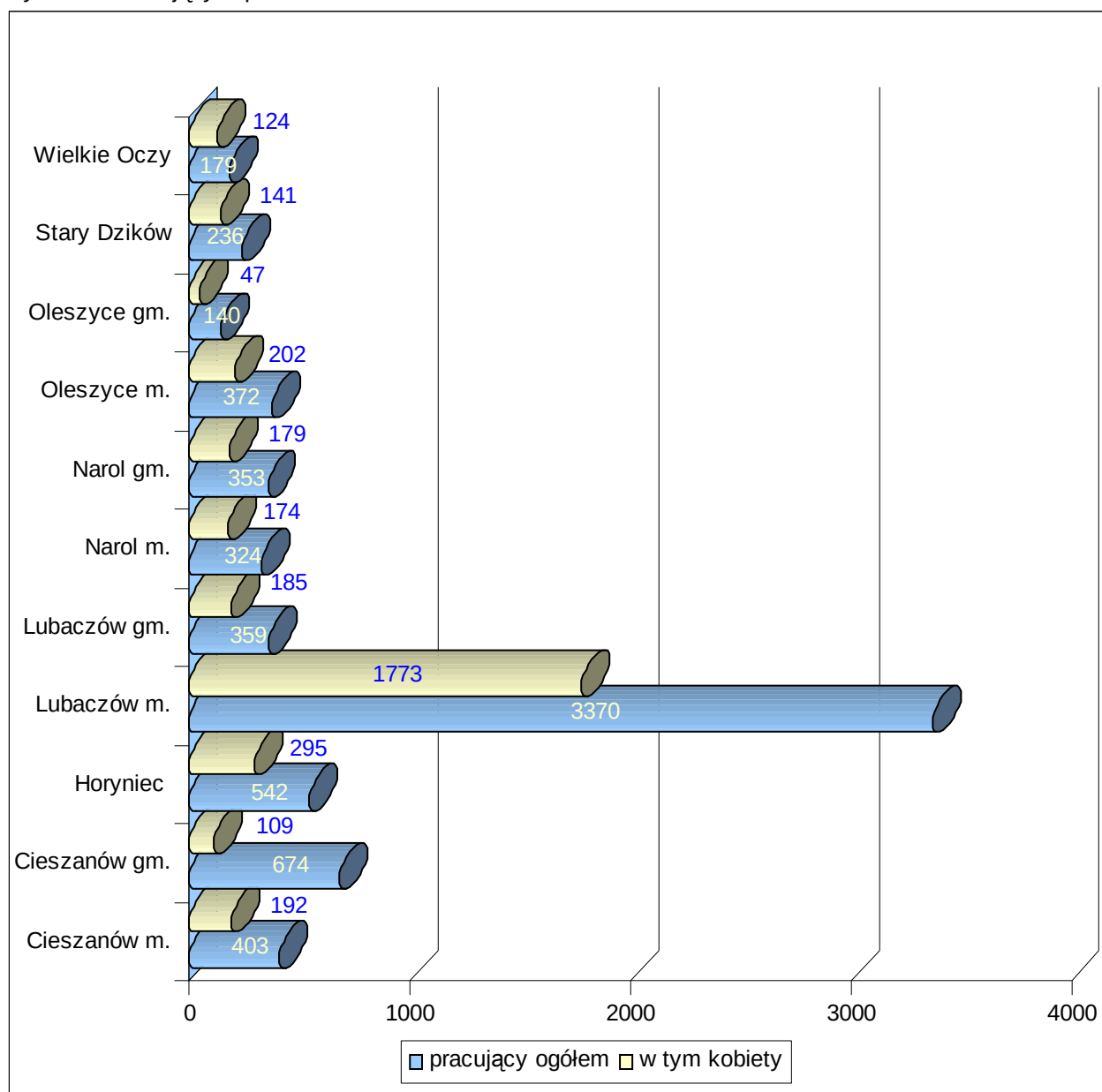
^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

Na koniec roku 2005 r. zbiorowość pracujących w gminie Lubaczów liczyła 359 osób, w tym 185 kobiet i 174 mężczyzn. Dane te nie uwzględniają jednak zatrudnionych w jednostkach zatrudniających do 9 osób i rolnictwie indywidualnym.

W ostatnich latach nastąpił wzrost udziału kobiet wśród osób pracujących. W roku 2003 kobiety stanowiły 39,8% ogółu pracujących, natomiast w końcu roku 2005 ich udział w populacji pracujących wynosił 51,5%. Wskaźnik ten wzrósł, ponieważ zmniejszyła się ogólna liczba osób pracujących w gminie.

Wykres 5. Pracujący w powiecie lubaczowskim w roku 2005

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

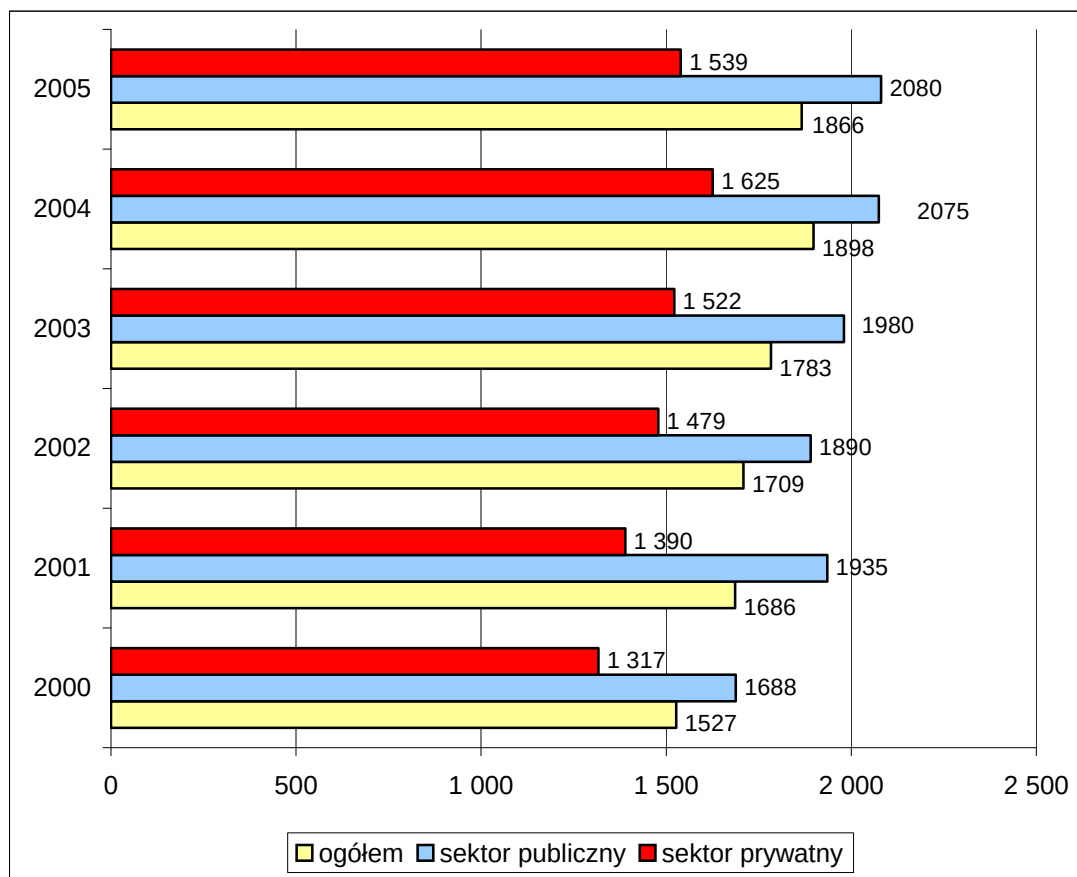
Tabela 10. Pracujący według rodzajów działalności w gminie Lubaczów w latach 2003-2005

Lata	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybołówstwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Usługi	
			rynkowe	nierynkowe
2003	30	217	41	231
2004	22	155	53	196
2005	39	84	47	189

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006"

Największe znaczenie dla rynku pracy w gminie Lubaczów ma sektor usług nierynkowych (administracja, edukacja, ochrona zdrowia i opieka społeczna), na koniec roku 2005 zatrudnionych było w nim 189 osób, co stanowiło 53 % ogółu pracujących w gminie. Istotne dla rynku pracy w gminie Lubaczów są również sektory przemysłu i budownictwa - 23%, usług rynkowych (handel hurtowy i detaliczny, obsługa nieruchomości, nauka, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, transport, pośrednictwo finansowe, pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna) - 13 %, oraz rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa jak również rybołówstwa i rybactwa - 11%.

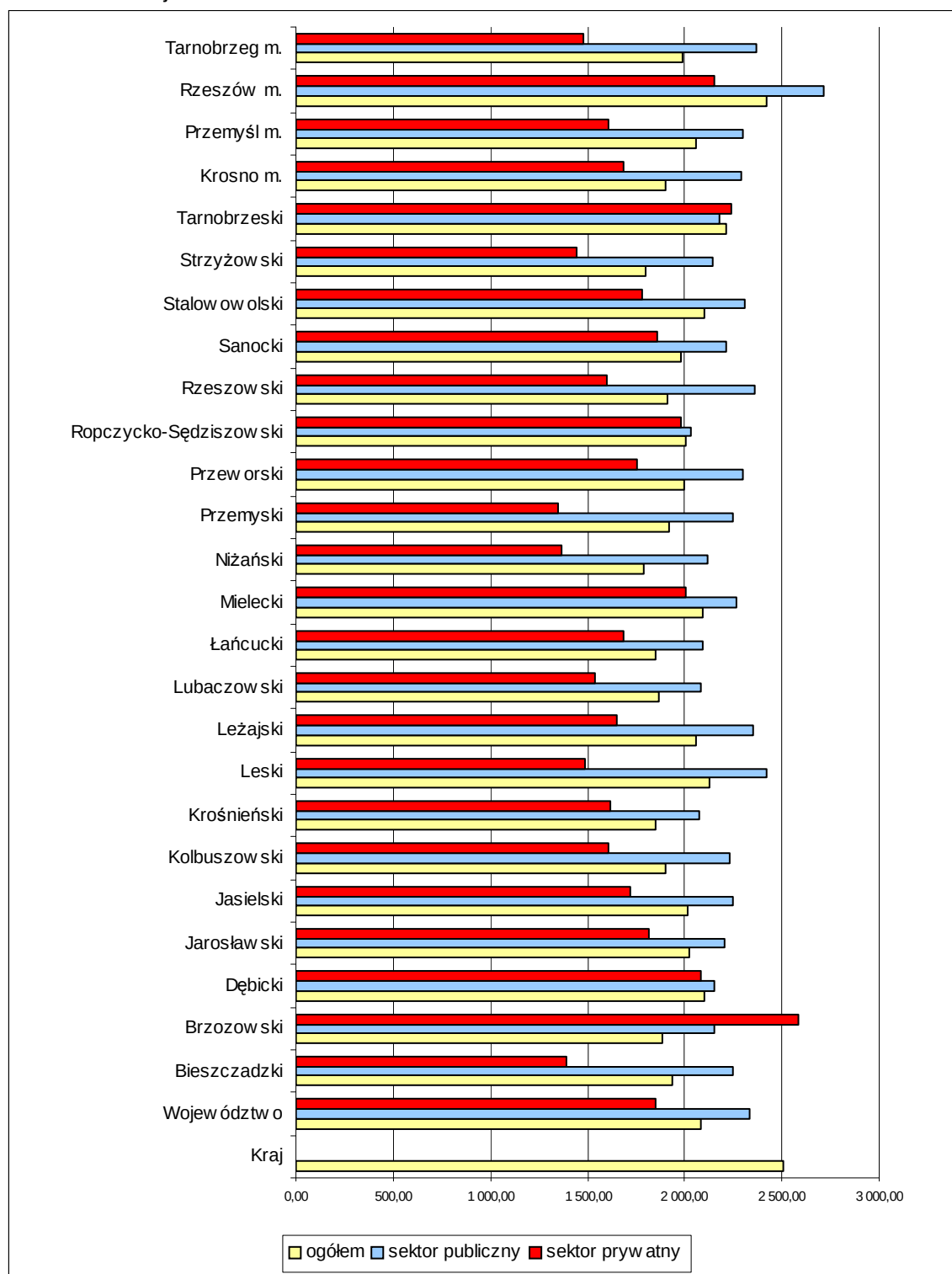
Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie lubaczowskim w latach 2000-2005

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. Źródło: www.stat.gov.pl

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie lubaczowskim w roku 2005 kształtowało się na poziomie 1 866 zł. Średnia dla województwa podkarpackiego wyniosła 2 018 zł. Wyższe przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie podkarpackim (pomijając miasta na prawach powiatu) odnotowano w powiecie dębickim, leskim, tarnobrzeskim, leżajskim, stalowowolskim i mieleckim.

Wykres 8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie lubaczowskim na tle województwa i kraju w roku 2005

Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej - niezależnie od liczby pracujących. Bez PKP, Poczty Polskiej i Telekomunikacji SA oraz bez osób zatrudnionych za granicą.

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

Bezrobocie

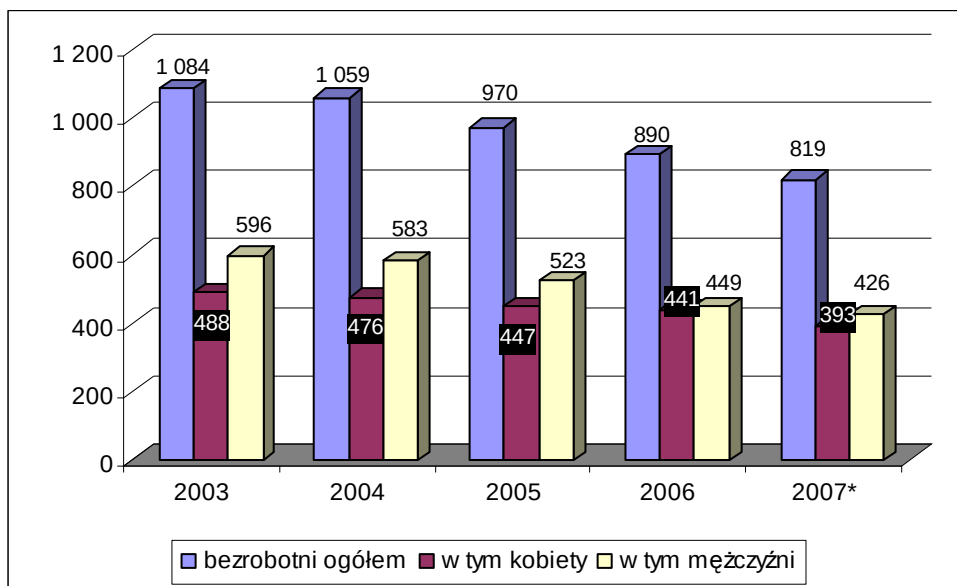
Bezrobocie jest zjawiskiem powszechnie znanym i jednym z najpilniejszych problemów społecznych nie tylko dla gminy, lecz również dla powiatu. Związane to jest z likwidacją miejsc pracy, jakie dawały zakłady funkcjonujące na terenie gminy. W związku z powyższym nastąpił gwałtowny wzrost ilości osób pozostających bez pracy. Rolnictwo jest jednym z głównych źródeł utrzymania tutejszej ludności.

Bezrobotni z terenu gminy obsługiwani są od 01.01.1999 r. przez Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie.

Na dzień 30.04.2007 r. status osób bezrobotnych posiadało 819 osób, w tym 393 kobiety, co stanowiło 47,9 % wszystkich zarejestrowanych.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lubaczowie na koniec marca 2007 r. ogólna stopa bezrobocia w powiecie wynosiła: 20,3%. Liczba ta do końca nie odzwierciedla rzeczywistego bezrobocia na terenie Gminy, gdyż część osób pozostających bez pracy jest właścicielami gospodarstw rolnych, które nie zapewniają utrzymania, ale równocześnie wykluczają możliwość rejestracji przez Urząd Pracy.

Wykres 9. Bezrobotni zarejestrowani w gminie Lubaczów w latach 2003 - 2007*

* stan na koniec każdego roku; dla roku 2007 - stan na dzień 30.04.2007 r.

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2006". Urząd Gminy Lubaczów, Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie.

Na przełomie lat 2003-2007 najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w roku 2003 (1 084 osób). Od tego roku zauważalny jest spadek liczby osób pozostających bez pracy na terenie gminy Lubaczów. Liczba bezrobotnych w gminie zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 30.04.2007 r. zmniejszyła się o 265 osób w porównaniu z rokiem 2003.

Tabela 11. Struktura wiekowa bezrobotnych w gminie Lubaczów (Stan na 30.04.2007 r.)

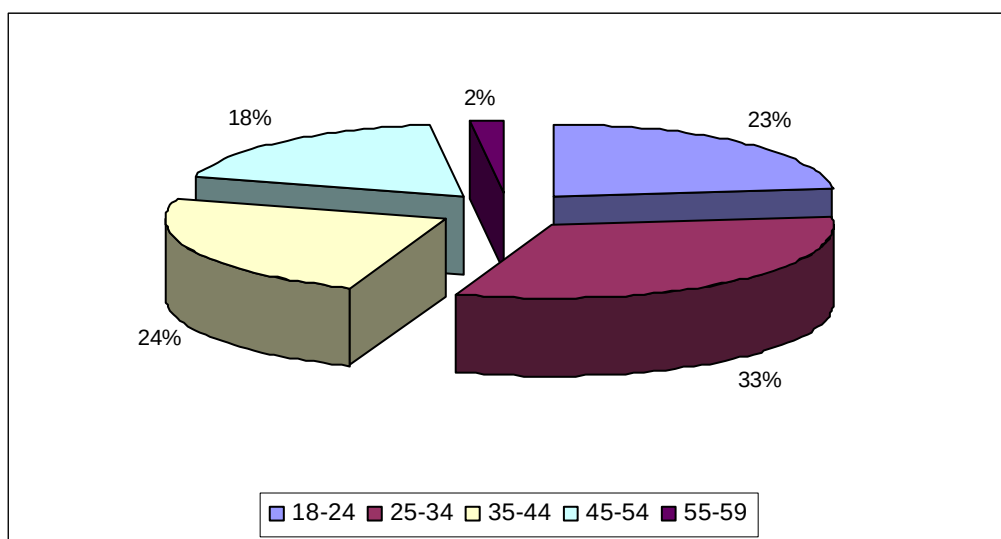
	Wiek bezrobotnych						
	15-17	18-24	25-34	35-44	45-54	55-59	pow. 60
Ogółem	0	189	267	197	149	17	0
Kobiety	0	91	147	89	62	4	0

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie

Czynnikiem różnicującym sytuację bezrobotnych jest zarówno wiek, płeć jak i wykształcenie. Wśród bezrobotnych zarejestrowanych na terenie gminy przeważają ludzie młodzi. Wg stanu na koniec kwietnia roku 2007 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat (267 osób), tj. 33%. Drugą co do wielkości grupą były osoby w wieku 35-44 lat (24%) oraz bezrobotni w wieku 18-24 lat (23%).

W przypadku ludzi młodych wiek nie jest jedynym czynnikiem powodującym, iż pozostają bez pracy, wiąże się to również z faktem, że weszli na rynek pracy niedawno i nie posiadają wymaganego przez większość pracodawców stażu pracy. Zjawisko bezrobocia wymusza na ludziach nie tylko szukania nowych miejsc pracy, ale również przekwalifikowywanie się i zmianę wyuczonych zawodów.

Wykres 10. Struktura wiekowa bezrobotnych na terenie gminy Lubaczów (Stan na 30.04.2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lubaczowie

Tabela 12. Struktura wykształcenia bezrobotnych w gminie Lubaczów (Stan na 30.04.2007 r.)

	Wykształcenie				
	wyższe	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze	podstawowe
Ogółem	25	123	58	358	255
Kobiety	18	70	42	162	101

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie

Powyższa tabela przedstawia strukturę wykształcenia bezrobotnych w gminie. Na jej podstawie można stwierdzić, iż posiadając wyższe wykształcenie łatwiej jest znaleźć pracę. Najgorzej przedstawia się sytuacja ludzi z wykształceniem zasadniczym oraz podstawowym - te osoby mają najmniejsze szanse jeśli chodzi o znalezienie pracy.

Największą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych w gminie na dzień 30.04.2007 r. stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym (43,7%) i podstawowym (31,1%). Nieco mniej liczebną kategorią wśród bezrobotnych były osoby legitymujące się wykształceniem średnim zawodowym (15%). Osoby z wykształceniem wyższym to grupa, której udział w populacji bezrobotnych był najmniejszy i wyniósł 3%. Niewielki odsetek wśród bezrobotnych zajmują również osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym tj. 8,5% (70 osób).

Poniższa tabela dotyczy bezrobotnych wg stażu pracy w gminie. Jak wynika z niej, pracę najtrudniej zdobyć osobom z krótkim stażem pracy (od 1-5 lat) lub w ogóle nie posiadających żadnego stażu pracy. Jak wynika z tabeli, najmniej jest bezrobotnych posiadających najdłuższy staż pracy.

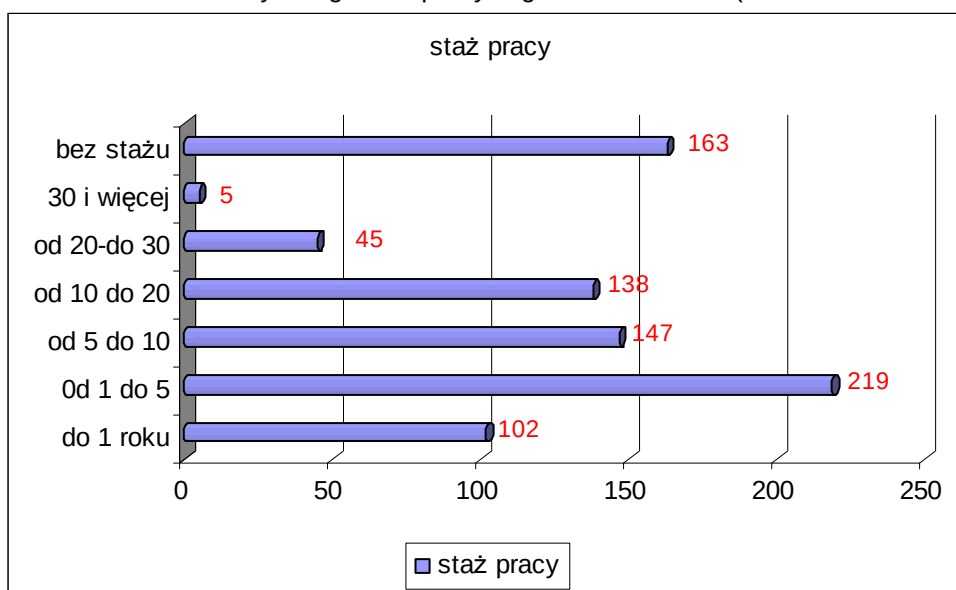
Tabela 13. Struktura bezrobotnych wg stażu pracy w gminie Lubaczów (Stan na 30.04.2007 r.)

	Staż pracy						bez stażu
	do 1 roku	1-5	5-10	10-20	20-30	30 i więcej	
Ogółem	102	219	147	138	45	5	163
Kobiety	62	89	63	67	8	0	104

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie

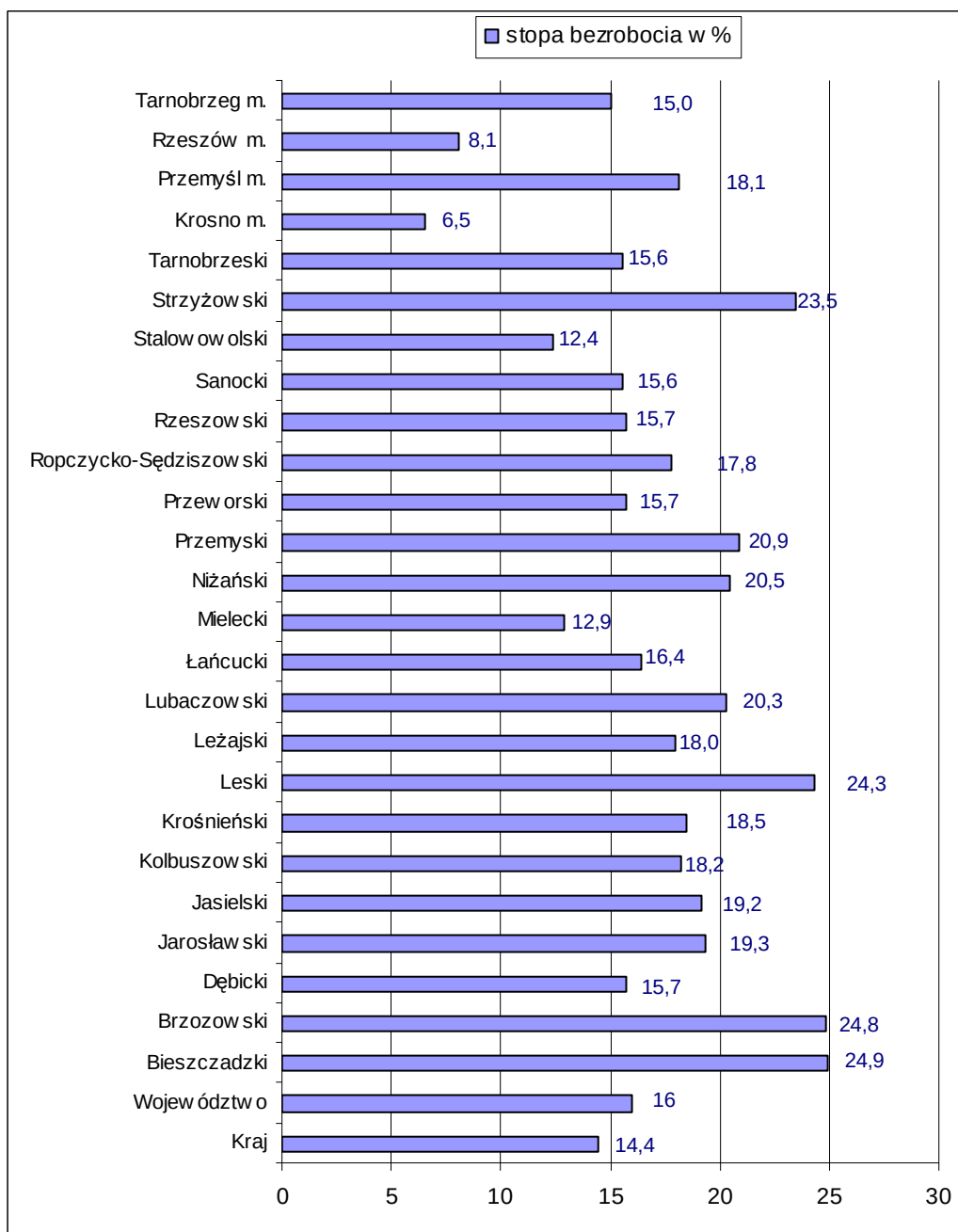
Na dzień 30.04.2007 roku najliczniejszą grupę spośród bezrobotnych na terenie gminy Lubaczów stanowiły osoby, które przepracowały od 1 do 5 lat było ich 219 osób (26,7%), drugą w kolejności grupę stanowią osoby, które przed zarejestrowaniem się jeszcze nie pracowały, było ich 163 (19,9%). Kolejne grupy pod względem stażu pracy stanowiły osoby, od 5 do 10 lat (17,9%) oraz od 10-20 lat (16,8% ogółu bezrobotnych). Najmniejszą natomiast grupę bezrobotnych stanowiły osoby posiadające staż pracy powyżej 30 lat (0,5%) oraz od 20 do 30 lat (5,4%).

Wykres 10. Struktura bezrobotnych wg stażu pracy w gminie Lubaczów (Stan na 30.04.2007 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP

Wykres 11. Stopa bezrobocia w powiecie lubaczowskim na tle województwa i kraju (Stan na 31.03.07)

Źródło: Liczba bezrobotnych zarejestrowanych oraz stopa bezrobocia według województw, podregionów i powiatów, www.stat.gov.pl

Rozpiętość między najwyższą a najniższą stopą bezrobocia na Podkarpaciu wyniosła w marcu 2007 roku 18,4 pkt. Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiatach: bieszczadzkim (24,9%), brzozowskim (24,8%), leskim (24,3%), strzyżowskim (23,5%), przemyskim (20,9%), niżańskim (20,5%) oraz lubaczowskim (20,3%).

Jednostki w których odnotowano najniższą stopę bezrobocia, to: miasto Rzeszów (8,1%), miasto Krosno (6,5%) oraz powiat stalowowolski (po 12,4%) i mielecki (12,9%).

1.3.3 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją

Do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją na terenie Gminy Lubaczów zaliczone zostały osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby żyjące w ubóstwie.

Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Lubaczów w oparciu o dane Narodowego Spisu Powszechnego z roku 2002 wynosiła 1 185 osób, w tym 585 kobiet i 600 mężczyzn.

W celu pomocy osobom niepełnosprawnym w miejscowości Lubaczów został utworzony środowiskowy dom, który zapewnia osobom niepełnosprawnym intelektualnie możliwość rozwoju sprawności i umiejętności psychofizycznej poprzez realizowanie programu zajęć terapeutycznych.

Celem zajęć jest zapewnienie adaptacji osób niepełnosprawnych intelektualnie do życia społecznego. Pracownie i zajęcia prowadzone są poprzez naukę i podtrzymywanie nabytych już umiejętności, rozwijanie samodzielności życiowej, wyzwalanie aktywności i kreatywności. Takich osób z terenu Gminy Lubaczów korzystających z zajęć jest 4.

Dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli ich dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy od ustawowego kryterium dochodowego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczów wypłaca zasiłki stałe. Jest to świadczenie pieniężne, wypłacane co miesiąc. Z zasiłków stałych w 2006 roku skorzystało 15 osób.

Grupą społeczną narażoną na wykluczenie społeczne i marginalizację są również osoby długotrwale bezrobotne /bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy/. Na koniec kwietnia br. liczba osób długotrwale bezrobotnych na terenie gminy Lubaczowa wynosiła 266 osób (32,4% ogółu osób bezrobotnych z terenu Gminy Lubaczów), w tym 166 kobiet i 100 mężczyzn.

Szczegółową strukturę osób długotrwale bezrobotnych na terenie Gminy Lubaczów przedstawia poniższe tabele.

Tabela 14. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie Lubaczów z podziałem na wiek (Stan na 30.04.2007)

Wiek osoby bezrobotnej	kobiety	mężczyźni	ogółem
18 - 24	16	12	28
25 - 34	59	24	83
35 - 44	51	28	79
45 - 54	39	29	68
55 - 59	1	7	8
60 - 64 lata	0	0	0
RAZEM	166	100	266

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie

Biorąc pod uwagę wiek osób długotrwale bezrobotnych to najwięcej jest ich w przedziale wiekowym 25 - 34 lat. Kobiet bezrobotnych w tym przedziale wiekowym jest znacznie więcej niż mężczyzn (71%).

Tabela 15. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie Lubaczów wg wykształcenia (Stan na 30.04.2007)

Wykształcenie bezrobotnych	kobiety	mężczyźni	ogółem
Wyższe	1	2	3
Policealne i średnie zawodowe	20	7	27
Średnie ogólnokształcące	2	7	9
Zasadnicze zawodowe	83	33	116
Gimnazjum i poniżej	60	51	111
RAZEM	166	100	266

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie

Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe (44%), najmniej zaś wykształcenie wyższe, bo tylko 1%.

Biorąc pod uwagę staż pracy przed zarejestrowaniem się to najwięcej wśród długotrwale bezrobotnych jest osób, które pracowały w okresie 10 - 20 lat. Należy zwrócić uwagę, iż w tej kategorii spory odsetek stanowią kobiety bez stażu pracy (23%).

Tabela 16. Osoby długotrwale bezrobotne w Gminie Lubaczów wg. stażu pracy (Stan na 30.04.2007)

Staż pracy bezrobotnych	kobiety	mężczyźni	ogółem
Do 1 roku	30	11	41
1 - 5	35	25	60
5 - 10	25	15	40
10 - 20	34	28	62
20 - 30	3	9	12
30 lat i więcej	0	0	0
Bez stażu	39	12	51
RAZEM	166	100	266

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Lubaczowie.

Skalę zjawiska ubóstwa na terenie gminy Lubaczów pokazuje wielkość pomocy udzielonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie.

W 2006 roku z różnych form pomocy w ramach zadań gminnych skorzystało 1 169 rodzin /bez świadczeń rodzinnych/, 1 141 rodzinom przyznano świadczenia rodzinne, natomiast 60 rodzinom przyznano zaliczkę alimentacyjną.

Z zasiłku celowego, który mógł być przeznaczony w szczególności na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, a także kosztów pogrzebu w 2006 r. skorzystało 241 osób, zasiłek okresowy przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie otrzymało 294 rodziny.

W 2006 roku GOPS realizował ponadto program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dożywianiem były objęte dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych, oraz ponadgimnazjalnych. Za pośrednictwem GOPS-u żywionych było 517 dzieci. Udzielana była także pomoc w postaci zasiłku celowego na zakup żywności. Tą formą pomocy objętych było 87 osób.

W przypadku klęsk żywiołowych i zdarzeń losowych GOPS udziela pomocy osobom poszkodowanym. W 2006 r. realizowany był przez gminę program na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29.08.2006 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla gospodarstw rolnych w celu złagodzenia skutków suszy. Z tej formy pomocy w 2006 r. skorzystało z terenu Gminy Lubaczów 100 osób na kwotę 66 816 PLN.

1.3.4 Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe dysponują wielkim potencjałem aktywności w działaniach na rzecz społeczeństwa. Instytucje sektora pozarządowego są ważnym aktorem działań na polu zwalczania wykluczenia społecznego, wspierania rozwoju lokalnego czy też lokalnej przedsiębiorczości.

Istotną funkcją pełnioną przez organizacje jest dostarczanie usług społecznych. Jednak ich rola nie ogranicza się tylko do aktywnego obejmowania działaniami różnych grup społecznych, ale przede wszystkim wiąże się z wnoszeniem do realizacji usług społecznych specyficznej wartości dodanej, jaką są kompetencje - indywidualizacja działań wobec klientów, dopasowanie narzędzi do konkretnych grup i ich potrzeb, wysoka jakość usług, monitorowanie sytuacji beneficjentów w dłuższym horyzoncie czasowym, usamodzielnianie beneficjentów - tak, by sami sobie zaczęli dawać radę z problemami społecznymi oraz wyzwaniem rynku pracy. Sektor pozarządowy uczestniczy ponadto jako reprezentant lub rzecznik grup społecznych, w rozpoznawaniu potrzeb i kreowaniu polityk publicznych, a także w recenzowaniu działalności administracji publicznej.

Sektor organizacji pozarządowych na terenie Gminy Lubaczów tworzą:

- Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Gminy Lubaczów
- Ludowe Kluby Sportowe (działające jako samodzielne Stowarzyszenia Kultury Fizycznej),
- Uczniowskie Kluby Sportowe (działające w formie stowarzyszeń),
- Ochotnicze Straże Pożarne (działające w formie stowarzyszeń),
- Koła Gospodyń Wiejskich.

Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Gminy Lubaczów jest bardzo młodą organizacją pozarządową działającą spośród instytucji działających na terenie Gminy Lubaczów. Działa od niespełna kilku miesięcy, gdyż zostało zarejestrowane w marcu 2007 r. Celem Stowarzyszenia jest podejmowanie społecznie użytecznych inicjatyw i wielokierunkowych działań służących:

1. Realizowaniu działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.
2. Wspieraniu rozwoju kultury, sportu i turystyki w regionie.
3. Promowaniu inicjatyw społeczno-gospodarczych wspierających walkę z bezrobociem.
4. Restrukturyzacji rynku pracy m. in. poprzez: wspieranie i promocję przedsiębiorczości, współpracę z instytucjami oświaty i edukacji, poszukiwanie możliwości współpracy z samorządami terytorialnymi i samorządami mieszkańców wsi, działania na rzecz wdrażania nowych technologii i informatyzacji wsi, wspieranie osób bezrobotnych

- w poznaniu rynku pracy, nabyciu umiejętności, poszukiwaniu pracy, przekwalifikowaniu się lub podnoszeniu kwalifikacji w znalezieniu pracy, integrację ludzi zajmujących się problematyką walki z bezrobociem, rozwojem małej przedsiębiorczości oraz tworzeniem nowoczesnych metod mechanizmów funkcjonowania rynku pracy, rozwijanie świadomości w zakresie przepisów regulujących stosunki pracy.
5. Działanie na rzecz ochrony zabytków i dziedzictwa narodowego.
 6. Działanie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych.
 7. Działanie na rzecz rozbudzania świadomości ekologicznej.
 8. Wspieranie inicjatyw związanych ze środowiskiem wiejskim.
 9. Działania w zakresie ochrony przeciwpożarowej, ratownictwa i ochrony ludności.
 10. Podejmowanie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej terenów przygranicznych w oparciu o współpracę z instytucjami zagranicznymi.
 11. Podejmowanie wspólnych przedsięwzięć z partnerami polskimi i zagranicznymi.
 12. Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami.
 13. Promowanie zasad demokracji i społeczeństwa obywatelskiego.
 14. Tworzenie programów stypendialnych dla dzieci i młodzieży.
 15. Promocji i organizacji wolontariatu.
 16. Działania na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
 17. Działania na rzecz rozwoju edukacji i wspierania inicjatyw edukacyjnych.
 18. Promocja działalności jednostek i grup społecznych.
 19. Pozyskiwanie środków na działalność statutową z dostępnych funduszy pomocowych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

1. Współudział z organizacjami związkowymi, samorządowymi, społecznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami państwowymi i samorządowymi w opracowaniu programów rozwoju regionalnego,
2. Organizowanie lub udział w przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć gospodarczych na terenie Gminy Lubaczów,
3. Tworzenie pozytywnego wizerunku Gminy Lubaczów na zewnątrz,
4. Współudział w tworzeniu i realizacji programów aktywnej walki z bezrobociem,
5. Organizowanie kursów, szkoleń, prelekcji i spotkań,
6. Organizowanie działalności edukacyjnej dla przedsiębiorców,
7. Organizowanie aktywnych form przeciwdziałania uzależnieniom poprzez podnoszenie Poziomu wiedzy i świadomości oraz promowanie alternatywnych dla uzależnień form spędzania wolnego czasu,

8. Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjnych i integracyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych,
9. Promowanie aktywnych form wypoczynku,
10. Tworzenie warunków na rzecz rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży,
11. Prowadzenie ekonomiczno-prawnego doradztwa,
12. Przygotowanie i wydawanie materiałów informacyjnych obejmujących zakres prowadzonych kursów,
13. Opracowywanie i wydawanie materiałów, biuletynów, ulotek o tematyce związanej ze statutowymi celami Stowarzyszenia,
14. Gromadzenie i rozpowszechnianie informacji gospodarczych,
15. Udzielanie pomocy osobom fizycznym i prawnym inwestującym w zakresie nowych technologii i metod zarządzania,
16. Organizowanie imprez sportowych, kulturalnych, spotkań, wycieczek, wymiany międzynarodowej,
17. Współpracę z innymi organizacjami, instytucjami, których cele działania są zgodne z celami Stowarzyszenia.

Na terenie Gminy Lubaczów działa ponadto 7 Ludowych Klubów Sportowych oraz 6 Uczniowskich Klubów Sportowych.

Ludowe Kluby Sportowe działające na terenie Gminy Lubaczów to:

- LKS „Huragan” Basznia Dolna,
- LKS „Zryw” Młodów,
- LKS „Start” Lisie Jamy,
- LKS „Walter” Opaka,
- LKS „Rolnik” Wólka Krowicka,
- LKS „Graniczni” Krowica,
- LKS „Orkan” Załuże.

Zawodnicy Ludowych Klubów Sportowych biorą udział w treningach, sparingach, meczach i doskonalą umiejętności gry w piłkę nożną. Są organizatorami i uczestnikami lokalnych imprez sportowo - rekreacyjnych.

W ramach współzawodnictwa sportowego rozgrywają mecze zgodnie z terminarzem rozgrywek ligowych ustalonym przez Okręgowy Związek Piłki Nożnej w Jarosławiu.

Zależnie od zdobytych punktów i pozycji w tabeli w danym sezonie, biorą udział w rozgrywkach klasy A lub klasy B.

W skład każdego Ludowego Klubu Sportowego wchodzi drużyna seniorów, natomiast Kluby biorące udział w rozgrywkach ligowych klasy A prowadzą obowiązkowo drużynę juniorów.

Zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu oraz współzawodnictwa sportowego realizują przy wsparciu finansowym z budżetu Gminy Lubaczów oraz pozyskanych indywidualnie.

LKS-y korzystają nieodpłatnie z obiektów sportowych (boiska sportowe, szatnie) będących własnością Gminy Lubaczów.

W miejscowościach, gdzie działają LKS-y istnieje potrzeba geodezyjnego podziału działek celem wydzielenia działek zabudowanych budynkami szatni oraz użytkowanych jako boiska sportowe.

Uczniowskie Kluby Sportowe działające na terenie Gminy Lubaczów to:

- Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Partner” w Młodowie,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół II” w Wólce Krowickiej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Kryształ” w Lisich Jamach,
- Uczniowski Klub Sportowy „Zryw” w Krowicy Samej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Start” w Szkole Podstawowej w Baszni Dolnej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Orzeł” w Publicznym Gimnazjum w Baszni Dolnej.

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Lubaczów działają w następujących miejscowościach:

- Basznia Dolna,
- Basznia Górna,
- Krowica Hołodowska,
- Krowica Lasowa,
- Lisie Jamy,
- Młodów,
- Szczutków,
- Załuże.

Jednostki OSP funkcjonują w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej oraz w oparciu o Prawo o stowarzyszeniach. Szczegółowe zadania i organizację OSP określone są statutem.

Jednostki OSP działające na terenie Gminy Lubaczów, skupiają łącznie 290 członków. Można zauważyć wzrost liczby członków honorowych i Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych, spada natomiast liczba członków czynnych.

Dwie jednostki (Basznia Dolna i Krowica Hołodowska) działają w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego, a pozostałe w sytuacjach zagrożenia i pożarów na terenie gminy.

Koszty wyposażenia, utrzymania, wyszkolenia, zapewnienia gotowości bojowej, umundurowania, ubezpieczenia, okresowych badań lekarskich jednostek OSP ponosi gmina. Budżet państwa uczestniczy w kosztach funkcjonowania jednostek OSP włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

Na terenie Gminy Lubaczów aktywną działalność prowadzą również Koła Gospodyń Wiejskich. Jest ich razem 9. Działają w następujących miejscowościach:

- Bałaje
- Basznia Dolna
- Basznia Górna
- Budomierz
- Krowica Sama
- Lisie Jamy
- Młodów
- Wólka Krowicka
- Załuże

Wszystkie Koła są zrzeszone w związku Kół Gospodyń Wiejskich Ziemi Lubaczowskiej.

Działalność Kół Gospodyń Wiejskich oparta jest na uświetnianiu lokalnych i ponadlokalnych uroczystości patriotyczno - religijnych i imprez okolicznościowych. Aktywnie uczestniczą w kultywowaniu lokalnych tradycji i obyczajów. Dbają, aby nie zostały zapomniane oryginalne, regionalne potrawy wytwarzane w gospodarstwach wiejskich, charakterystyczne dla danej miejscowości. Angażują się w wykonanie oraz prezentację rękodzieła artystycznego opartego na wzorach tradycyjnych. Współuczestniczą w przygotowaniu uroczystości w swoim środowisku. Promują i popularyzują zwyczaje i obyczaje na zewnątrz.

1.4 Infrastruktura społeczna i warunki życia mieszkańców

1.4.1 Edukacji i sport

Edukacja

Na terenie gminy Lubaczów znajdują się trzy typy obiektów oświatowych, są to: szkoły, podstawowe, gimnazja i przedszkola.

Szkoły podstawowe znajdują się w Baszni Dolnej, Dąbkowie, Krowicy Samej, Lisich Jamach, Młodowie (ze szkołami filialnymi w Dąbrowie i Krowicy Lasowej) i Załużu.

Gimnazja na terenie Gminy znajdują się w Baszni Dolnej, Młodowie i w Wólce Krowickiej. W gminie funkcjonuje ponadto jedno przedszkole w Lisich Jamach oraz 4 świetlice szkolne.

Baza oświatowa na terenie Gminy Lubaczów jest ciągle unowocześniana i rozbudowywana. W ramach programu PHARE 2003 Gmina uzyskała dofinansowanie na projekt „Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Krowicy Samej wraz z zagospodarowaniem otoczenia”. W ramach projektu nadbudowane zostało piętro i zwiększyła się powierzchnia użytkowa szkoły, ponadto powstał zespół boisk sportowych, korty tenisowe, boiska do piłki ręcznej, koszykowej, siatkowej, rzutnia do kuli, bieżnia, plac do imprez plenerowych.

W 2004 r. uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Baszni Dolnej mogli cieszyć się otwarciem hali sportowej - obiektu wysokiej jakości z wyposażeniem w nowoczesny sprzęt spełniający wymogi w zakresie profesjonalnego prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego. Całość wyposażenia uzupełniają pomieszczenia szatni, przebieralni, kabin natryskowych, sanitariatów oraz magazynów.

Każda ze szkół posiada pracownię komputerową z dostępem do Internetu.

Szczegółowe zestawienie placówek edukacyjnych na terenie gminy Lubaczów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Stan liczby uczniów i nauczycieli w placówkach edukacyjnych na terenie gminy Lubaczów w roku szkolnym 2006/2007.

Lp.	Placówka edukacyjna	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1.	Przedszkole w Lisich Jamach	27	3
2.	Szkoła Podstawowa w Baszni Dolnej	181	21
3.	Szkoła Podstawowa w Dąbkowie	53	11
4.	Szkoła Podstawowa w Krowicy Samej	114	13
5.	Szkoła Podstawowa w Lisich Jamach	124	13
6.	Szkoła Podstawowa w Załużu	79	10
7.	Szkoła Podstawowa w Młodowie	193	22
8.	Szkoła Filialna w Dąbrowie		
9.	Szkoła Filialna w Krowicy Lasowej		
10.	Gimnazjum nr 1 w Młodowie	157	18
11.	Gimnazjum nr 2 w Baszni Dolnej	117	19
12.	Gimnazjum w Wólce Krowickiej	161	18
13.	Szkoła Filialna w Baszni Górnej	13	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Lubaczowie

Jak wynika z powyższej tabeli w roku szkolnym 2006/2007 na terenie gminy funkcjonuje 6 szkół podstawowych do których uczęszcza 744 uczniów. Pracuje w nich 90 nauczycieli zatrudnionych na pełnych etatach. Po wejściu od 1 września 1999 roku reformy oświaty, która wprowadziła dodatkowy poziom edukacji młodzieży - gimnazja, na terenie gminy działają trzy tego typu placówki.

W roku szkolnym 2006/2007 w gimnazjach kształciło się 448 uczniów. Zatrudnionych było 59 nauczycieli.

Na tle powiatu gmina posiada najwięcej placówek szkolnych, co wiąże się z wysokimi kosztami utrzymania szkół. Gmina posiada 2 własne autobusy, którymi dowożona jest młodzież do szkół na terenie gminy. Spora część uczniów dowożona jest do szkół autobusami, natomiast uczniom mniej zamożnym szkoły kupują bilety PKS.

Za sprawy finansowo - księgowe szkół, gimnazjów, przedszkoli, świetlic, oddziałów i dowozu odpowiada Zespół Ekonomiczno - Administracyjny Szkół, powołany przez Radę Gminy.

Sport

Gmina Lubaczów posiada wiele obiektów i miejsc do uprawiania sportu oraz służących rekreacji i wypoczynkowi o zróżnicowanym standardzie technicznym. Są to m.in.:

- boiska do piłki nożnej w miejscowościach, w których działają Ludowe Kluby Sportowe: Basznia Dolna, Krowica Hołodowska, Lisie Jamy, Młodów, Opaka, Wólka Krowicka, Załuże,
- siłownie w miejscowościach: Bałaje, Basznia Dolna oraz Załuże.
- zespół boisk sportowych, korty tenisowe, boiska do piłki ręcznej, koszykowej, siatkowej, rzutnie do kul, bieżnie, plac do imprez plenerowych w Szkole Podstawowej w Krowicy Samej,
- Hala Sportowa w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Baszni Dolnej wyposażona w nowoczesny sprzęt spełniający wymogi w zakresie profesjonalnego prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego.

Na terenie gminy Lubaczów działają Ludowe Kluby Sportowe (sekcja piłki nożnej) działające jako samodzielne Stowarzyszenia Kultury Fizycznej. W sezonie 2007/2008 drużyny te uczestniczą w rozgrywkach ligowych klasy A i B, są to:

- LKS „Huragan” Basznia Dolna, LKS „Zryw” Młodów, LKS „Orkan” Załuże, LKS „Start” Lisie Jamy, występują w klasie A seniorów
- LKS „Walter” Opaka, LKS „Rolnik” Wólka Krowicka, LKS „Graniczni” Krowica, występują w klasie B seniorów

Wszystkie kluby sportowe posiadają dobre zaplecze w postaci boisk i szatni sportowych. Corocznie przy współudziale Ludowych Klubów Sportowych i Gminnych Ośrodków Kultury organizowane są następujące imprezy rekreacyjno - sportowe:

- Gminne Zimowe Igrzyska Mieszkańców Wsi,
- Gminne Święto Sportu Wsi,
- Memoriał w piłce nożnej im. Juliana Janczury w Lisich Jamach oraz Aleksandra Zaborniaka w Młodowie,
- Turniej o Puchar Wójta Gminy Lubaczów.

Ponadto GOK z reprezentacją gminy uczestniczy w imprezach sportowych wyższej rangi, tj.:

- Podkarpacka Olimpiada Tenisa Stołowego,

- Powiatowe Święto Sportu Wsi,
- Memoriał im. Stanisława Mazurka w siatkówce mężczyzn w Cieszanowie,
- Powiatowy oraz Wojewódzki Turniej w warcabach 100 planszowych junierek i juniorów,
- Wojewódzkie Zimowe Igrzyska Mieszkańców Wsi w Jarosławiu,
- Mecz Piłki Nożnej Chłopców o Puchar Redaktora Naczelnego „Życia Podkarpackiego”,
- Udział warcabistów z Baszni Górnej i Dolnej w Mistrzostwach Polski pionu LZS,
- Wojewódzkie Święto Sportu Wsi (aktualnie Rejonowe Święto Sportu Wsi),
- Turniej Piłki Nożnej Chłopców o Puchar Wójta Gminy,
- Turniej Powiatowy w Piłce Nożnej.

W dniu 23 lutego 2004 roku przyjęty został „Program rozwoju działalności sportowej i turystycznej w Gminie Lubaczów na lata 2004-2006”, który przewiduje m.in.:

1. wspierania działalności uczniowskich klubów sportowych,
2. propagowania aktywnych form wypoczynku wśród dzieci i młodzieży,
3. organizację rodzinnych imprez sportowych,
4. udział w regionalnych i krajowych akcjach i kampaniach upowszechniających zdrowy styl życia,
5. doposażenie szkół i organizacji pozarządowych w sprzęt sportowy,
6. tworzenie kompleksowych przyszkolnych boisk sportowych,
7. inwestycje sportowo - rekreacyjno - turystyczne.

1.4.2 Opieka społeczna i ochrona zdrowia

Opieka społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Lubaczów realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Celem działania GOPS jest pomoc mieszkańcom gminy w przezwyciężeniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać we własnym zakresie. Jako priorytetowe traktowane są następujące zadania:

1. Rozpoznawanie i analizowanie sytuacji życiowej mieszkańców,
2. Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w odpowiednich warunkach,
3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji i zjawisk powodujących konieczność objęcia osób i rodzin pomocą.

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzanie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobieganie ich marginalizacji. Służyć temu mają różnorodne formy aktywizacji zawodowej, skierowane szczególnie do zagrożonych bezrobociem.

Opis działań skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaczowie zawiera rozdział 1.3.3 Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

Ochrona zdrowia

Pod względem infrastruktury ochrony zdrowia i opieki społecznej wyraźnie widać dominację miasta Lubaczowa, które stanowi centrum medyczne dla całego powiatu. Na jego terenie działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej obejmujący swoim działaniem szpital oraz poradnię. Szpital dysponuje 206 łózkami na następujących oddziałach: dziecięcy, chirurgiczny, położniczo-ginekologiczny, wewnętrzny, dla przewlekłe chorych i rehabilitacyjny. SPZOZ prowadzi również następujące poradnie specjalistyczne: kardiologiczną, wad postawy, urazowo ortopedyczną. Zatrudnia ogółem 39 lekarzy, 164 pielęgniarek i 33 położne.

Podstawową opiekę medyczną dla mieszkańców powiatu w tym dla Gminy Lubaczów sprawują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej:

- Zakład Opieki Zdrowotnej R-36 w Lubaczowie z Przychodnią Rejonową, oraz na terenie Gminy Lubaczów Punktem Zdrowia w Krowicy Samej. Oprócz podstawowej opieki medycznej zabezpiecza ambulatoryjną całodobową opiekę medyczną. Opieka medyczna przez ZOZ R-36 prowadzona jest na terenie całego powiatu przez 17 lekarzy, 24 pielęgniarki i 6 położnych.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Poradnia Zdrowia” z przychodnią w Lubaczowie oraz Ośrodkiem Zdrowia na terenie Gminy Lubaczów w Opace i w Baszni Dolnej. Oprócz podstawowej opieki medycznej zabezpiecza ambulatoryjną całodobową opiekę medyczną. Opieka medyczna przez NZOZ „Poradnia Zdrowia” prowadzona jest na terenie całego powiatu przez 14 lekarzy, 14 pielęgniarek i 3 położne

Stan służby zdrowia w gminie Lubaczów na tle powiatu lubaczowskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Ambulatoryjna opieka zdrowotna i apteki w powiecie lubaczowskim (Stan na 31.12.2005 r.)

Gmina/miasto	Ambulatoryjna opieka zdrowotna		Apteki	Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę
	Zakład opieki zdrowotnej	Praktyki lekarskie		
Cieszanów m.	-	1	1	1 902
Horyniec	1	-	1	4 912
Lubaczów m.	7	4	6	2 065
Lubaczów gm.	2	-	-	-
Narol m.	1	-	1	2 121
Narol gm.	-	-	1	6 265
Oleszyce m.	1	-	2	1 581
Stary Dzików	1	-	1	4 609

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

1.4.3 Mieszkalnictwo

Wśród wszystkich jednostek administracyjnych powiatu, pierwsze miejsce w ilości mieszkań oraz ich powierzchni użytkowej zajmuje miasto Lubaczów. Kolejne miejsce zajmuje Gmina Lubaczów.

Poniżej w tabeli przedstawiono zasoby mieszkaniowe powiatu lubaczowskiego wraz z ich powierzchnią użytkową, z podziałem na poszczególne gminy.

Tabela 19. Zasoby mieszkaniowe powiatu w 2005 r.

Gmina/miasto	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	Przeciętna				
				Liczba izb w mieszkaniu	Liczba osób na		Powierzchnia użytkowa w m ²	
					1 mieszkanie	1 izbę	1 mieszkania	na 1 osobę
Cieszanów m.	536	2 091	42,9	3,90	3,55	0,91	80,1	22,6
Cieszanów gm.	1 379	5 311	116,7	3,85	3,90	1,01	84,6	21,7
Horyniec	1 348	5 490	107,8	4,07	3,64	0,89	80,0	21,9
Lubaczów m.	3 913	15 073	263,1	3,85	3,17	0,82	67,2	21,2
Lubaczów gm.	2 198	8 919	197,1	4,06	4,17	1,03	89,7	21,5
Narol m.	667	2 639	55,8	3,96	3,18	0,80	83,6	26,3
Narol gm.	1 770	6 809	149,2	3,85	3,54	0,92	84,3	23,8
Oleszyce m.	965	3 566	69,2	3,70	3,28	0,89	71,7	21,9
Oleszyce gm.	828	3 291	70,9	3,97	4,11	1,03	85,6	20,9
Stary Dzików	1 064	4 615	118,1	4,34	4,33	1,00	111,0	25,6
Wielkie Oczy	977	3 945	88,6	4,04	4,02	1,00	90,7	22,6
Razem powiat	15 645	61 749	1 279,4	3,95	3,66	0,93	81,8	22,4

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

Na zasoby mieszkaniowe w Gminie Lubaczów składają się trzy formy zabudowy: budownictwo indywidualne, małe budynki mieszkaniowe, budownictwo wielorodzinne.

Podstawę zasobów mieszkaniowych stanowi budownictwo zagrodowe uzupełnione jednorodzinny.

Zasoby mieszkaniowe wielorodzinne obejmuje tzw. „małe budynki mieszkalne” i mieszkania w Domach Nauczyciela, przy szkołach, Ośrodkach Zdrowia, remizo - świetlicach, budynki byłych PGR-ów oraz osiedla.

Tabela 20. Zasoby mieszkaniowe „małe budynki mieszkalne” i budownictwo wielorodzinne w gminie

Miejscowość	Liczba budynków	Liczba mieszkań
Domy Nauczyciela / Szkoły		
Krowica Sama	1	1
Załuże Dom Nauczyciela	1	1
Załuże - szkoła	1	1
Podlesie - szkoła	1	2
Krowica Lasowa - szkoła	1	2
Dąbrowa - szkoła	1	1
Basznia Dolna - budynek przedszkola	1	3
Agronomówki/remizo - świetlice		
Basznia Dolna	1	2
Opaka	1	1
Hurcze	2	2
Budownictwo wielorodzinne		
Młodów - Dom Nauczyciela	1	2
Razem	12	21

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Ponad 25% budynków gminy zbudowanych zostało przed rokiem 1945, większość z nich to małe drewniane domy. Budynki powstałe po 1945 r. to przede wszystkim domy murowane, oceniane jako dobre. Wyposażone są w energię elektryczną, wodociągi i sukcesywnie wyposażone w sieć gazową i kanalizacyjną.

Na zasoby mieszkaniowe gminy Lubaczów w roku 2005 składało się 2 198 mieszkań z 8 919 izbami, których powierzchnia użytkowa wynosiła 197,1 tys. m².

Tabela 21. Zasoby mieszkaniowe w gminie Lubaczów w latach 2002-2005.

Lata	Liczba mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²
2002	2 052	8 258	183,1
2003	2 184	8 831	195,3
2004	2 187	8 852	195,8
2005	2 198	8 919	197,1

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2004,2005,2006", www.stat.gov.pl

1.4.4 Działalność kulturalna

Działalność kulturalną w gminie realizuje Gminny Ośrodek Kultury w Lubaczowie, który posiada swoje siedziby w Baszni Dolnej, Krowicy Samej, Lisich Jamach, Załużu i Młodowie.

Gminne Ośrodki Kultury w Baszni Dolnej, Lisich Jamach, Krowicy Samej oraz Załużu wyposażone są w sprzęt muzyczny, dyskotekowy. W dwóch z nich tj. w Baszni Dolnej oraz Załużu funkcjonują siłownie. W domach kultury istnieje dobre zaplecze do organizacji imprez masowych, przyjęć okolicznościowych. Poszczególne ośrodki kultury prowadzą szeroką współpracę ze szkołami podstawowymi, gimnazjami, Kołami Gospodyń Wiejskich, Gminną Biblioteką Publiczną, parafiami oraz ościennymi Ośrodkami Kultury Miast i Gmin. Gminny Ośrodek Kultury corocznie uczestniczy w uroczystościach patriotyczno - religijnych, festynach, imprezach sportowych, spotkaniach autorskich. Ponadto w gminie funkcjonuje 13 świetlic wiejskich w Tymcach, Baszni Górnej, Borowej Górze, Piastowie, Młodowie, Wólce Krowickiej, Budomierzu, Krowicy Lasowej, Dąbrowie, Opace, Dąbkowie, Szczutkowie oraz Hurczu. Udostępniane są one do organizowania przyjęć weselnych i okolicznościowych.

Gminny Ośrodek Kultury tworzy warunki dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, folkloru oraz rękodzieła ludowego.

Aktualnie w GOK działają zespoły wokalne skupiające miejscową młodzież szkolną, dla których organizowana jest nauka gry na instrumentach. Ośrodek dysponuje także szeroką gamą gier stolikowych, które cieszą się szczególną popularnością, zwłaszcza w okresie jesienno - zimowym. Prowadzona jest ścisła współpraca z miejscowymi przedszkolami, szkołami oraz filiami bibliotecznymi przy organizowaniu imprez okolicznościowych.

Gminny Ośrodek Kultury w Lisich Jamach organizuje co roku cykliczne imprezy, m.in. Dziecięcy Przegląd Piosenki, Konkurs Rysunkowy dla Dzieci oraz pokaz kulinarny wraz ze szkoleniem dla kobiet prowadzony we współpracy z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Boguchwale.

GOK w Krowicy Samej dzięki dobrej współpracy z miejscową OSP, KGW oraz LZS organizuje oprócz przyjęć weselnych i okolicznościowych także projekcje filmów wideo dla dzieci i młodzieży oraz gry stolikowe tenisa stołowego. Przy Gminnym Ośrodku Kultury w Krowicy Samej działalność prowadzi kapela i zespół śpiewaczy „Niespodzianka”. Zespół uświetnia swoimi występami imprezy organizowane w gminie i powiecie oraz uczestniczy w prestiżowych przeglądach.

Gminny Ośrodek Kultury w Załużu prowadzi również szeroką edukację sportowo - kulturalną i realizuje swoje zadania m.in. poprzez: prowadzenie sekcji kulturystycznej, organizację pokazów gastronomicznych oraz imprez okolicznościowych przy współpracy z miejscowym Kołem Gospodyń Wiejskich oraz oddziałem ODR w Lubaczowie.

Gminny Ośrodek Kultury w Baszni Dolnej również koordynuje działania podejmowane na terenie całej gminy, a mianowicie: prowadzi działalność zespołu młodzieżowego „Samaria”, organizuje Turniej w Warcabach 100-polowych, Gminne Zimowe Igrzyska Mieszkańców Wsi oraz Turniej Piłki Nożnej Chłopców o Puchar Wójta Gminy.

Biblioteka i czytelnictwo

Na terenie Gminy Lubaczów działa Gminna Biblioteka Publiczna w Baszni Dolnej oraz pięć filii bibliotecznych w miejscowościach Młodów, Opaka, Lisie Jamy, Załuże, Krowica Sama. Biblioteki mieszczą się w budynkach Gminnego Ośrodka Kultury (za wyjątkiem Młodowa, w którym biblioteka mieści się w budynku miejscowej szkoły).

Biblioteki udostępniają księgozbiór poprzez wypożyczenie i prezentacje, tj. udzielają informacji na miejscu w czytelni. Udostępnienie księgozbioru odbywa się w warunkach wolnego dostępu czytelników do półek, co jest niewątpliwie zaletą z uwagi na bezpośredni kontakt czytelnika z książką i nieskrępowany wybór materiałów przez samego zainteresowanego. Zbiory biblioteczne są uzupełniane na bieżąco. W bibliotekach stosuje się wizualną promocję książki w formie wystawek oraz gazetek ściennych.

Na koniec roku 2005 gmina Lubaczów posiadała w swoich zasobach 41 638 księgozbiorów w woluminach oraz 1225 korzystających z nich czytelników.

Tabela 22. Księgozbiór, czytelnicy i wypożyczenia w bibliotekach publicznych gminy za rok 2005

Gmina/Wieś	Księgozbiór w woluminach*		Czytelnicy*	Wypożyczenia w woluminach**	
	w szt.	Zakup nowych woluminów**		w szt.	na 1 czytelnika
Basznia Dolna	11622	378	295	4869	16,5
Filia Młodów	4482	116	203	3469	17,1
Filia Lisie Jamy	8215	162	272	5491	20,2
Filia Krowica Sama	7560	199	216	11761	54,4
Filia Opaka	3596	164	122	2026	16,6
Filia Załuże	6163	98	117	979	8,4
Razem gmina	41638	1117	1225	28595	23,3

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów, *stan na 31.12.2005, ** w roku 2005

1.5 Lokalne Centra Rozwoju

Na terenie Gminy Lubaczów funkcję Lokalnych Centrów Rozwoju pełnią następujące miejscowości:

1. Basznia Dolna, spełniające funkcje:

- oświatowe - zbiorcza Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum dla dzieci z miejscowości: Basznia Dolna, Basznia Górna, Huta Kryształowa, Piastowo, Tymce, Pilipy /Młodów/, Antoniki, dodatkowo Gimnazjum dla dzieci z miejscowości Załuże, Mokrzyca i Bałaje,
- kulturalne - Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna,
- ochrony zdrowia - Wiejski Ośrodek Zdrowia,
- pocztowe i telekomunikacyjne ,
- rolnicze - młyn i piekarnie oraz skup zwierząt gospodarskich,
- sportowe - LKS,
- ochrony przeciwpożarowej - Ochotnicza Straż Pożarna.

2. Krowica Sama i Krowica Hołodowska, spełniające funkcje:

- oświatowe - Szkoła Podstawowa dla dzieci z miejscowości: Krowica Sama, Krowica Hołodowska, Budomierz,
- kulturalne - Gminny Ośrodek Kultury, Koło Gospodyń Wiejskich, Biblioteka Publiczna,
- ochrony zdrowia - Wiejski Ośrodek Zdrowia,
- pocztowe i telekomunikacyjne,
- sportowe - LKS,
- miejscowość Krowica Hołodowska położona jest w tzw. strefie podwyższonej aktywności gospodarczej związanej z planowanym międzynarodowym przejściem granicznym Budomierz - Hruszew,
- ochrony przeciwpożarowej - Ochotnicza Straż Pożarna

3. Lisie Jamy - największa miejscowość w gminie pod względem liczby mieszkańców, spełniająca funkcje:

- oświatowe - Szkoła Podstawowa dla dzieci z miejscowości Lisie Jamy i Wólki Krowickiej, Gminne Przedszkole,
- kulturalne - Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna,

- sportowe - LKS,
- ochrony przeciwpożarowej - Ochotnicza Straż Pożarna

Miejscowość Lisie Jamy położona jest ponadto w tzw. strefie podwyższonej aktywności gospodarczej związanej z planowanym międzynarodowym przejściem granicznym Budomierz - Hruszew.

4. Młodów - trzecia miejscowość pod względem liczby mieszkańców, spełniająca funkcje:

- oświatowe - zbiorcza Szkoła Podstawowa i Publiczne Gimnazjum dla dzieci z miejscowości: Młodów, Borowa Góra, Opaka, Dąbków, Dąbrowa, Krowica Lasowa, Szczutków, Hurcze,
- kulturalne - Biblioteka Publiczna ,
- sportowe - LKS,
- rolnicze /SKR/,
- ochrony przeciwpożarowej - Ochotnicza Straż Pożarna.

5. Opaka / Dąbków, spełniające funkcje:

- oświatowe - Szkoła Podstawowa dla dzieci z miejscowości Dąbków i Opaka,
- kulturalne - Biblioteka Publiczna,
- ochrony zdrowia - Wiejski Ośrodek Zdrowia,
- agroturystyczne,
- sportowe - LKS.

6. Załuże spełniające funkcje:

- oświatowe - Szkoła Podstawowa dla dzieci z miejscowości Załuże, Mokrzyca i Bałaje,
- kulturalne - Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna, Koło Gospodyń Wiejskich,
- sportowe - LKS,
- ochrony przeciwpożarowej - Ochotnicza Straż Pożarna,
- agroturystyczne.

1.6 Sfera gospodarcza

1.6.1 Podmioty gospodarcze

Według danych rejestru REGON na koniec 2005 roku w gminie Lubaczów zarejestrowanych było 279 podmiotów gospodarczych, w tym 266 podmiotów były to podmioty działające w sektorze prywatnym. Pomimo typowo rolniczego charakteru gminy w ostatnich latach obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. W całym powiecie lubaczowskim na koniec 2005 roku zarejestrowanych było 2543 podmioty gospodarcze. Powiat lubaczowski charakteryzuje się najniższym wśród powiatów województwa podkarpackiego wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 ludności. W roku 2005 wskaźnik ten wyniósł 33.

Liczbę podmiotów gospodarczych działających na terenie gmin powiatu lubaczowskiego przedstawia poniższa tabela. Gmina Lubaczów pod względem liczby podmiotów gospodarczych zajmuje miejsce drugie, po mieście Lubaczów, w którym na koniec 2005 roku działało 907 podmiotów gospodarczych.

Tabela 23. Podmioty gospodarki narodowej* zarejestrowane w rejestrze REGON w powiecie lubaczowskim w latach 2004 i 2005 r.

Gmina / miasto	Ogółem		Sektor			
			publiczny		prywatny	
	2004 r.	2005 r.	2004 r.	2005 r.	2004 r.	2005 r.
Cieszanów m.	96	101	6	8	90	93
Cieszanów gm.	150	160	15	14	135	146
Horyniec-Zdrój	193	197	12	13	181	184
Lubaczów m.	925	907	66	67	859	840
Lubaczów gm.	279	279	16	13	263	266
Narol m.	130	134	7	7	123	127
Narol gm.	212	223	10	9	202	214
Oleszyce m.	198	197	20	18	178	179
Oleszyce gm.	107	110	5	5	102	105
Stary Dzików	146	138	12	12	134	126
Wielkie Oczy	94	97	10	10	84	87
Razem	2 530	2 543	179	176	2 351	2 367

* bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

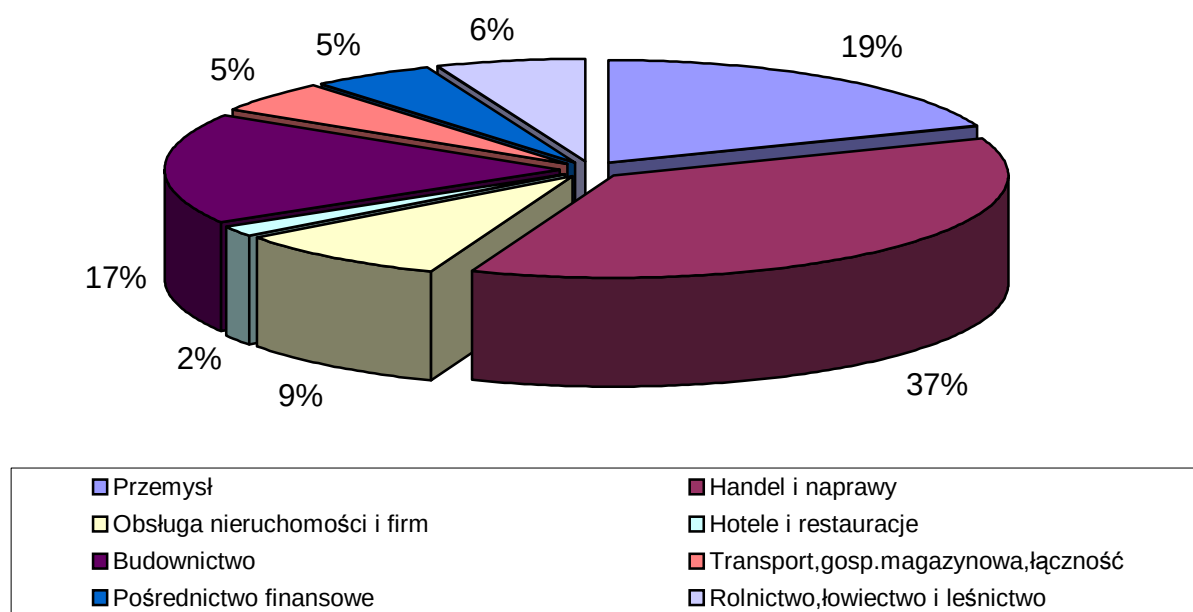
Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2006".

Struktura branżowa podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy Lubaczów, odzwierciedla tendencje występujące w gospodarce województwa oraz kraju. Daje się zauważyć wyraźny wzrost liczby podmiotów gospodarczych zajmujących się działalnością handlową (sklepy spożywczo - przemysłowe, usługi naprawcze) - 37%, na drugim miejscu

jest branża przemysłowa (przetwórstwo drewna, przetwórstwo rolno - spożywcze oraz inne usługi świadczone dla ludności) - 19% a trzecie miejsce zajmuje budownictwo, w którym działa 17% podmiotów. Najmniejszy udział w liczbie podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Lubaczów stanowią podmioty branży obsługi nieruchomości, edukacji, służby zdrowia i transportowej.

Szczegółową strukturę podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy Lubaczów wg wybranych branż przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON z terenu gminy Lubaczów wg wybranych sekcji (Stan na dzień 31.12. 2005 r.)

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Lubaczów w sektorze przeważają zakłady osób fizycznych. Na dzień 15.04.2007 r. w gminnej ewidencji zarejestrowanych ich było 215, natomiast na koniec roku 2005 liczba ta wynosiła 230.

Strukturę branż, w których działały podmioty gospodarcze zarejestrowane w gminnej ewidencji z podziałem na lata 2004-2005 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Osoby fizyczne* prowadzące działalność gospodarczą w gminie Lubaczów wg wybranych sekcji w 2004 i 2005 roku.

Wyszczególnienie	Liczba osób fizycznych	
	2004 r.	2005 r.
Ogółem	226	230
z tego:		
Przetwórstwo przemysłowe	38	38
Budownictwo	33	37
Handel i naprawy	83	80
Hotele i restauracje	2	2
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	10	11
Pośrednictwo finansowe	10	11
Obsługa nieruchomości i firm, nauka	19	19

*Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl

Analiza liczby nowopowstających podmiotów gospodarczych i liczby podmiotów likwidowanych wskazuje na pozytywne zjawiska w tej sferze. W ostatnich dwóch latach liczba nowo powstałych przedsiębiorstw była na zbliżonym poziomie i wahała się wokół 30, natomiast w roku 2006 o ponad połowę zmniejszyła się liczba podmiotów, które zostały zlikwidowane.

Tabela 25. Liczba wpisów i decyzji o wykreśleniu z ewidencji działalności gospodarczej w Gminie Lubaczów w latach 1998 -2006.

Rok	Wpisy do ewidencji	Decyzje o wykreśleniu	Różnica
1998	38	28	10
1999	32	20	12
2000	26	18	8
2001	36	31	5
2002	27	19	8
2003	25	12	13
2004	21	23	- 2
2005	29	32	- 3
2006	27	15	12
Suma	261	198	63

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Z uwagi na fakt, iż Gmina Lubaczów dysponuje naturalnymi zasobami gazu ziemnego, ropy naftowej i siarki rodzimej oraz surowców ilastych do produkcji ceramiki budowlanej rozwinęła się produkcja oparta na tych surowcach.

Najważniejsze zakłady wykorzystujące ww. zasoby to:

- Kopalnia Gazu w Szczutkowie,
- Zakład Stolarki Budowlanej K. Kubiszyn w Lisich Jamach,
- Zakład Produkcji mebli „Sekwoja” w Dąbkowie,

➤ Zakład Ceramiki Budowlanej Cegielnia „Cer-Bat” s.c. w Baszni Dolnej.

Do 1994 r. na obszarze Gminy prowadziła działalność gospodarczą Kopalnia Siarki "Basznia" w Baszni Górnej.

Charakterystyczna struktura użytkowania gruntów w Gminie objawia się również powstaniem znacznej ilości zakładów przetwarzających materiał drzewny oraz kilku wielkoobszarowych gospodarstwach rolnych specjalizujących się głównie w produkcji roślinnej.

Celem zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Lubaczów władze Gminy planują utworzenie Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego (LPI). Będzie on obejmował trzy strefy, tj. okolice miejscowości Budomierz, w mieście Lubaczów obszar przy ul. Jana III Sobieskiego i ul. Mazury oraz obszar przy ul. Technicznej. LPI ma być szansą na wzrost liczby prywatnych firm o charakterze produkcyjnym i usługowo-produkcyjnym. Ponadto będzie stwarzać możliwość prowadzenia działalności wytwórczej oraz handlu skierowanego na rynki sąsiedniej Ukrainy.

W celu wspierania i rozwoju przedsiębiorczości w dniu 04.12.2006 r. Rada Gminy Lubaczów przyjęła uchwałę w sprawie udzielania przedsiębiorcom pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją, w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości. Na jej podstawie zwalniane są z podatku od nieruchomości związane z prowadzeniem działalności gospodarczej grunty, budynki lub ich części, budowle lub ich części stanowiące nowe inwestycje.

Zwolnienie z tytułu utworzenia nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją przysługuje nie dłużej jednak niż przez okres:

- do 2 lat, jeżeli utworzono co najmniej 3 nowe miejsca pracy,
- do 3 lat, jeżeli utworzono co najmniej 10 nowych miejsc pracy,
- do 4 lat, jeżeli utworzono co najmniej 20 nowych miejsc pracy,
- do 5 lat, jeżeli utworzono co najmniej 30 i więcej nowych miejsc pracy.

Zwolnienie z tytułu nowej inwestycji, przysługuje nie dłużej jednak niż przez okres 3 lat od dnia zakończenia inwestycji. Zwolnienie to nie obejmuje jednak inwestycji związanych z budową obiektów handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 1000 m².

1.6.2 Rolnictwo, przetwórstwo i rynek rolny

1.6.1.1 Warunki produkcji rolniczej i struktura agrarna

Gmina Lubaczów ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne zajmują 11,6 tys. ha, co stanowi 57 % ogólnej powierzchni. Warunki klimatyczne i glebowe sprzyjają prowadzeniu działalności rolniczej. Ponadto niska przeciętna powierzchnia gruntów gospodarstwa rolnego i wolne zasoby pracy na terenie gminy sprzyjają następującym kierunkom aktywności gospodarczej:

- rozszerzeniu produkcji pracochłonnych dziedzin rolnictwa - uprawie tzw. miękkich owoców, a także sadownictwu i uprawie warzyw,
- przetwórstwu owoców i warzyw - głównie dzięki dostępności taniej siły roboczej w warunkach znacznej pracochłonności tej produkcji oraz bliskości dostawców surowca,
- powstaniu znacznej ilości zakładów przetwarzających materiał drzewny - bardzo duży obszar gminy (ponad 7 tys. ha) to lasy, wskaźnik lesistości gminy wynosi ponad 35%.

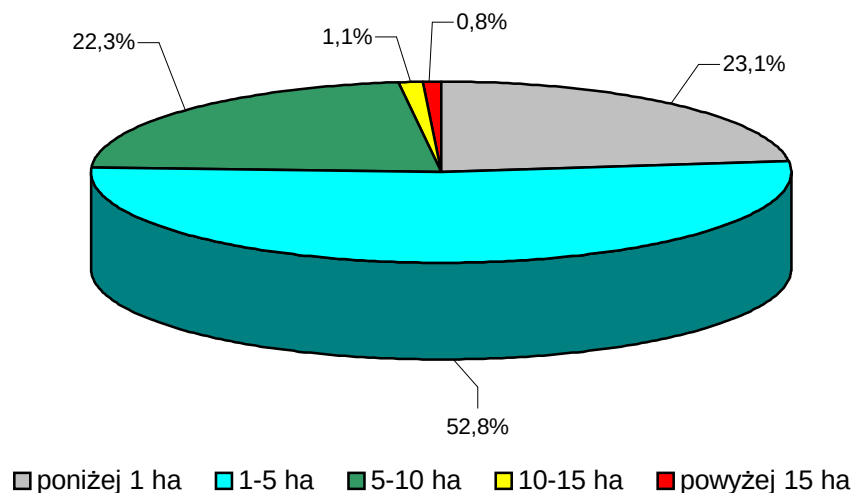
W granicach administracyjnych gminy Lubaczów, wg danych z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 r. znajdowały się 1994 gospodarstwa rolne, w tym 1992 to gospodarstwa indywidualne. Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w indywidualnych gospodarstwach rolnych wynosiła 3,72 ha i była niższa od średniej dla powiatu lubaczowskiego (4,49 ha) natomiast wyższa od średniej dla województwa podkarpackiego wynoszącej 2,37 ha.

Gospodarstwa rolne zlokalizowane na terenie gminy Lubaczów zajmują powierzchnię 8 092 ha, w tym 91,6% ich powierzchni stanowią użytki rolne. Wśród użytków rolnych największy obszar, obejmujący 5340 ha (72%) stanowią grunty orne, natomiast 23,7% zajmują łąki, rozciągające się na powierzchni 1765 ha.

Powierzchnia nowo założonych upraw leśnych na gruntach porolnych korzystających z dotacji na zalesienia w latach 2002 - 2003, w przypadku prywatnych właścicieli wyniosła 19 ha, natomiast w przypadku Nadleśnictwa Lasów - 67 ha.

Strukturę agrarną gospodarstw na terenie gminy Lubaczów charakteryzuje znaczne rozdrobnienie. Gospodarstwa do 5 ha stanowią ponad 75% ogólnej liczby gospodarstw, natomiast gospodarstwa średniej wielkości, o powierzchni powyżej 10 ha niecałe 2%. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych może stanowić jednak pewien atut dla rozwoju produkcji ponadstandardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach.

Wykres 14. Struktura gospodarstw rolnych na terenie Gminy Lubaczów wg powierzchni.

Źródło: Opracowanie na podstawie: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych. Gmina wiejska Lubaczów”. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

1.6.1.2 Produkcja rolnicza

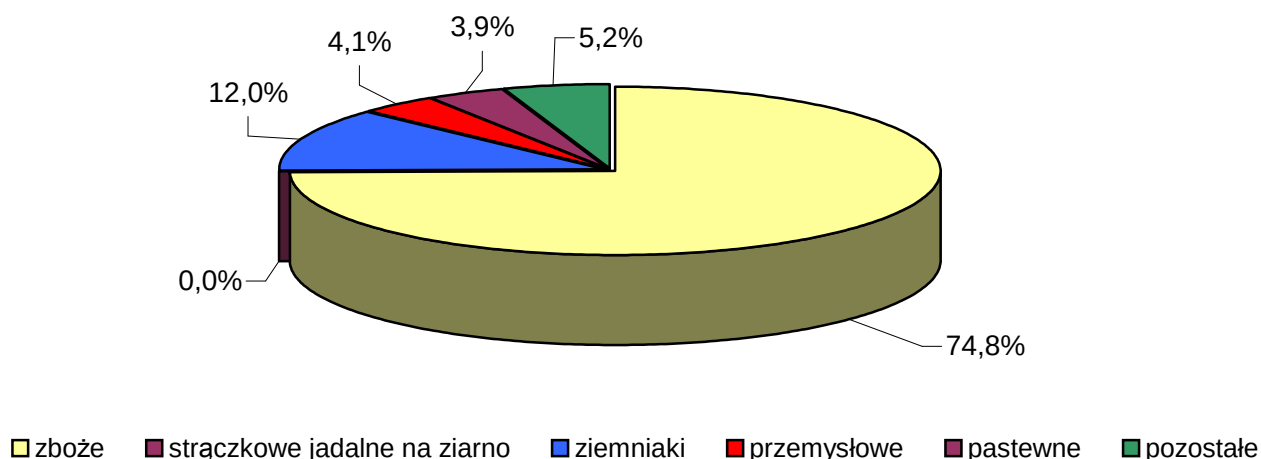
W większości gospodarstw produkcja ma wciąż niewyspecjalizowany charakter, a jej struktura nie odbiega zbyt od przeciętnej skali kraju. Produkcja w gospodarstwach rolnych na terenie gminy Lubaczów skierowana jest w większości na zaspokojenie własnych potrzeb. Powierzchnia zasiewów w gospodarstwach wynosi 4324 ha, co stanowi 58,3 % użytków rolnych będących w ich posiadaniu. Obecnie najważniejszym kierunkiem produkcji w gospodarstwach rolnych gminy Lubaczów jest produkcja roślinna, w której dominuje uprawa roślin mało pracochłonnych, w tym przede wszystkim zbóż (74,8% zasiewów), ziemniaków (12,0%) oraz roślin przemysłowych (4,1%), głównie rzepaku.

Tabela 26. Gospodarstwa rolne w gminie Lubaczów na tle powiatu lubaczowskiego

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych	Powierzchnia ogólna	Powierzchnia użytków rolnych	Powierzchnia zasiewów
gm. m. Lubaczów	744	1 370	1 256	704
gm. m-w. Cieszanów	1 374	11 174	10 498	6 552
m. Cieszanów	316	1 465	1 367	1035
w. Cieszanów	1 058	9 709	9 131	5 517
gm. w. Horyniec-Zdrój	930	5 451	4 691	2 899
gm. w. Lubaczów	1 994	8 092	7 411	4 324
gm. m-w. Narol	1 701	9 332	7 395	5 110
m. Narol	345	857	723	443
w. Narol	1 356	8 475	6 671	4 667
gm. m-w. Oleszyce	1 024	4 797	4 322	2 811
m. Oleszyce	281	600	506	297
w. Oleszyce	743	4 197	3 816	2 514
gm. w. Stary Dzików	939	6 847	6 134	3 634
gm. w. Wielkie Oczy	848	4 687	3 982	1 925
Powiat lubaczowski	9 554	51 750	45 688	27 959

Źródło: „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów i pogłowie zwierząt gospodarskich. Powszechny Spis Rolny 2002. Województwo Podkarpackie”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

Wykres 15. Struktura zasiewów w gospodarstwach na terenie gminy Lubaczów

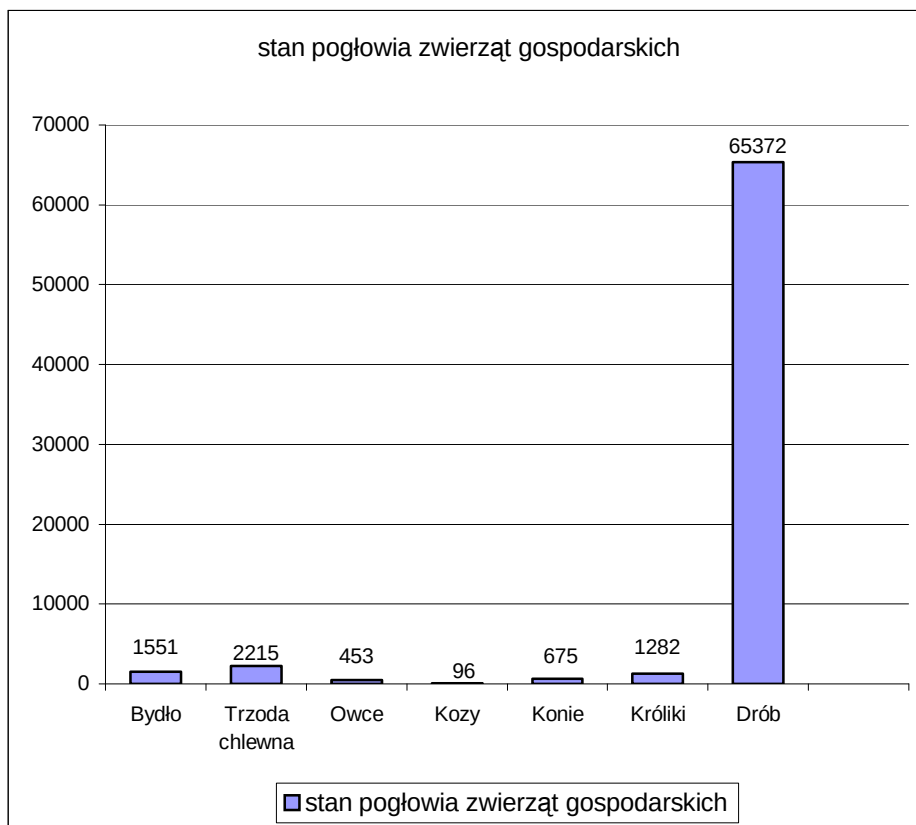

Źródło: Na podstawie: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych. Gmina wiejska Lubaczów”.
Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

Gospodarka zwierzęca nastawiona jest na zaspokojenie potrzeb własnych i tylko częściowo na sprzedaż. W hodowli dominuje trzoda chlewna, bydło mleczne oraz drób. Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił znaczny spadek pogłowia bydła, szczególnie krów. Ponadto rozwój przemysłu mleczarskiego ograniczony przepisami Unii Europejskiej, powoduje, iż produkcja mleczarska w gminie Lubaczów, aczkolwiek wskazująca tendencję wzrastającą, będzie ograniczona do przyznanych Polsce wielkości kwot produkcyjnych. Niespełnienie wymogów norm jakościowych przez producentów mleka spowoduje odejście znacznej liczby drobnych dostawców od tego kierunku produkcji.

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach na terenie gminy Lubaczów według stanu z Powszechnego Spisu Rolnego przedstawia poniższy wykres.

Wykres 16. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w gospodarstwach na terenie gminy Lubaczów

Źródło: Na podstawie: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych. Gmina wiejska Lubaczów”. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

1.6.1.3 Warunki społeczno-ekonomiczne, zatrudnienie w rolnictwie

Rolnictwo odgrywa znaczącą rolę w gminie, świadczy o tym fakt, iż ponad 82% wszystkich gospodarstw rolnych na terenie gminy Lubaczów prowadzi wyłącznie działalność rolniczą. Na podstawie powyższej tabeli można wywnioskować, iż gospodarstw prowadzących działalność pozarolniczą jest 96 (w tym 70 prowadzi działalność rolniczą i pozarolniczą - łącznie). Gospodarstwa rolne, które nie prowadzą działalności gospodarczej stanowią 13% wszystkich gospodarstw. Źródłem utrzymania użytkowników tych gospodarstwa są m. in. renty, emerytury lub praca najemna.

Tabela 27. Gospodarstwa rolne w Gminie Lubaczów wg rodzaju prowadzonej działalności

Rodzaj działalności	Liczba gospodarstw	% ogółu gospodarstw rolnych
Ogółem gospodarstwa	1994	100,0
prowadzące wyłącznie działalność rolniczą	1638	82,2
prowadzące wyłącznie działalność pozarolniczą	26	1,3
prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	70	3,5
nieprowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	260	13,0

Źródło: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych. Gmina wiejska Lubaczów”. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

W gminie Lubaczów poprawie ulega sytuacja w zakresie poziomu wykształcenia. Jest to aspekt ściśle związany z dalszym prawidłowym rozwojem polskiej wsi. Trwały rozwój działalności gospodarczej w sektorze rolnym jest uwarunkowany kontynuowaniem wzrostu gospodarczego oraz dostępem do edukacji i innych dóbr publicznych na obszarach wiejskich. Korzystnym zjawiskiem w strukturze obszarowej jest zauważalna tendencja spadkowa rozdrobnienia gospodarstw rolnych.

Liczba gospodarstw indywidualnych w Gminie Lubaczów wg rodzaju i wykształcenia rolniczego osoby kierującej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Gospodarstwa indywidualne w Gminie Lubaczów wg rodzaju i wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem

Rodzaj wykształcenia rolniczego osoby kierującej gospodarstwem	Liczba gospodarstw indywidualnych
Wykształcenie wyższe rolnicze	3
Wykształcenie policealne rolnicze	3
Wykształcenie średnie zawodowe rolnicze	45
Wykształcenie zasadnicze zawodowe rolnicze	89
Ukończony kurs rolniczy	383
Brak wykształcenia rolniczego	1184

Źródło: „Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych. Gmina wiejska Lubaczów”. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2003

1.6.1.4 Przetwórstwo i rynek rolny

Przetwórstwo rolno-spożywcze jest nadal jedną z lepiej rozwiniętych dziedzin gospodarki gminy, skoncentrowaną w branżach: mięsnej, zbożowo-młynarskiej, owocowo-warzywnej, mleczarskiej i cukrowniczej. Jednocześnie jednak przeżywa poważny kryzys związany z procesem restrukturyzacji w poszczególnych branżach. Na pogarszającą się jego kondycję ma wpływ załamanie dotychczasowych, tradycyjnych rynków zbytu (rynek wschodni), słabe tempo wdrażania nowoczesnych technologii i systemów zarządzania oraz odbiegający od obowiązujących w Unii Europejskiej standard wielu gospodarstw. Ukształtowana w przeszłości dominacja dużych zakładów nie jest dostatecznie uzupełniana siecią małych i średnich podmiotów prywatnych o zróżnicowanym profilu produkcji.

Rolnictwo gminy Lubaczów obok dużego rozdrobnienia produkcji, charakteryzuje się również rozdrobnieniem obrotu produktami rolnymi. W wyniku urynkowania gospodarki zlikwidowane zostały utrwalone wcześniej kanały dystrybucji, a rynek rolny stał się mocno rozproszony i mało przejrzysty dla słabych ekonomicznie i małych, biorąc pod uwagę potencjał produkcyjny, gospodarstw rolnych, co utrudnia zbyt artykułów rolnych.

Na terenie Gminy funkcjonują następujące grupy producenckie i zrzeszenia:

1. Regionalne Zrzeszenie Producentów Zbóż i Roślin Oleistych wpisane do rejestru grup producenckich.
2. Zrzeszenie Producentów Wikliny w Lubaczowie.
3. Regionalne Zrzeszenie Producentów Trzody Chlewnej.
4. Koło Pszczelarzy w Lubaczowie.

1.7 Infrastruktura techniczna

1.7.1 Infrastruktura transportowa

W Gminie Lubaczów dobrze rozwinięta jest sieć komunikacyjna. Na terenie gminy występują dwa układy komunikacyjne: kolejowy i drogowy. Układ komunikacyjny drogowy obejmuje drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne:

Drogi wojewódzkie:

- Droga nr 866 Dachnów - Granica Państwa, prowadzącą przez Lubaczów, Lisie Jamy, Wólkę Krowicką, Krowicę Hołodowską i Budomierz.

Długość drogi wynosi 19,298 km. Wg generalnego pomiaru ruchu z 2000 r. natężenie ruchu wynosiło na odcinku strony Dachnów 2785 pojazdów na dobę, a na odcinku Lubaczów - Granica Państwa - 999 pojazdów na dobę.

- Droga nr 867 Sieniawa - Oleszyce - Hrebenne, prowadzącą przez Lubaczów, Młodów, Basznię Dolną i Horyniec.

Łączna długość drogi wynosi 71,518 km. Średnie natężenie wg pomiaru z 2000 r. wynosiło 3676 pojazdów na dobę.

Łączna długość dróg powiatowych przechodzących przez teren gminy wynosi 73,682 km a ich szczegółowy wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 29. Sieć dróg powiatowych na terenie Gminy Lubaczów

Numer i nazwa drogi	Długość w km	Nawierzchnia ulepszona w km	Nawierzchnia nie ulepszona w km	Gruntowa w km
P O 692 R Horyniec - Wólka Horyniecka - Kaplisze	0,453	-	-	-
P O 674 R Lubaczów - Szczutków - Dunkowice	6,953	6,953	-	-
P O 673 R Opaka - przez wieś	0,884	0,447	0,203	0,234
P O 671 R Oleszyce - Borchów-Lubaczów	1,234	1,234	-	-
P O 691 R Basznia D. - Wólka Horyniecka	6,568	4,501	-	2,067
P O 690 R Tymce - Basznia Dolna	3,061	3,061	-	-
P O 664 R Lubaczów - Tymce	10,076	10,076	-	-
P O 689 R Załuże - Moczar Duży	1,467	1,467	-	-
P O 688 R Lubaczów - Basznia Dolna	6,663	5,042	1,124	0,497
P O 681 R Karolówka - przez wieś	0,466	0,466	-	-
P O 682 R Lubaczów - Borowa Góra	5,600	5,600	-	-
P O 680 R Lisie Jamy - Dąbrowa	5,637	4,277	1,070	0,290
P O 679 R Lubaczów - Krowica Lasowa	5,626	5,626	-	-
P O 678 R Szczutków - Dąbrowa	3,736	3,736	-	-
P O 695 R Dąbrowa - Łukawiec	2,663	2,663	-	-
P O 677 R Szczutków - W.Oczy-G. Państwa	2,378	2,378	-	-
P O 694 R Łukawiec - Krowica Hołodowska	5,567	5,567	-	-
P O 693 R Krowica Hoł. - Żmijowska - W. Oczy	4,650	4,085	-	0,565
Razem	73,682	67,179	2,850	3,653

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Na sieć dróg gminnych składa się 35 dróg. Wykaz poszczególnych dróg gminnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Sieć dróg gminnych Gminy Lubaczów

Lp.	Numer drogi	Nazwa
1	1 0 5109 R	Piastowo - przez wieś
2	1 0 5111 R	Basznia Dolna - przez wieś
3	1 0 5114 R	Basznia Górna - przez wieś
4	1 0 5116 R	Basznia Górna - sklep
5	1 0 5114 R	Podlesie - przez wieś
6	1 0 5115 R	Podlesie - cmentarz
7	1 0 5104 R	Basznia Dolna - Piaski PKP
8	1 0 5113 R	Basznia Górna - Dąbrowa
9	1 0 5105 R	Hurcze - PKP
10	1 0 5106 R	Hurcze - przez wieś
11	1 0 5128 R	Opaka - cerkiew
12	1 0 5129 R	Opaka - sklep
13	1 0 5130 R	Opaka - za wsią
14	1 0 5123 R	Budomierz - Budomierz Mały
15	1 0 5123 R	Budomierz - Młyn
16	1 0 5121 R	Krowica Hołodowska - Mielniki
17	1 0 5122 R	Krowica Sama - przez wieś
18	1 0 5120 R	Wólka Krowicka - przez wieś
19	1 0 5119 R	Wólka Krowicka - Brozie
20	1 0 5118 R	Lisie Jamy - Smolińce
21	1 0 5117 R	Lisie Jamy - Wygnańce
22	1 0 5127 R	Dąbrowa - przez wieś
23	1 0 5125 R	Dąbrowa - Szutki
24	1 0 5131 R	Szczutków - Onyszczeni
25	1 0 5132 R	Szczutków - Ruda Szczutkowska
26	1 0 5133 R	Szczutków - Mielniki
27	1 0 5112 R	Tymce - Ślimak
28	1 0 5103 R	Bałaje - przez wieś
29	1 0 5102 R	Bałaje - Mokrzyca
30	1 0 5101 R	Załuże - Czarne
31	1 0 5124 R	Krowica Lasowa - Boble
32	1 0 5126 R	Dąbrowa - Krausy
33	1 0 5108 R	Młodów - sklep
34	1 0 5110 R	Młodów - za szkołą
35	1 0 5107 R	Młodów - Zakęcie

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Na terenie gminy oraz w kierunku gmin i miast sąsiednich można swobodnie poruszać się środkami komunikacji masowej - głównie autobusami. Masową komunikację zapewnia dwóch przewoźników: PKP i PKS. Z usług PKS korzystają przede wszystkim mieszkańcy wsi Załuże, Basznia Dolna i przyległych przysiółków. Połączenia autobusowe z ośrodkiem administracyjno-usługowym w Lubaczowie posiadają wszystkie miejscowości gminy.

Regularna komunikacja autobusowa odbywa się na trasach:

- bezpośrednio z Lubaczowa w kierunku następujących miejscowości: Biłgoraj, Budomierz, Cewków, Chełm, Cieszanów, Horyniec, Hrubieszów, Jarosław, Korczowa, Mielec, Narol, Oleszyce, Przemyśl, Rzeszów, Stalowa Wola, Stary Dzików, Tomaszów Lubelski, Warszawa, Werchrata, Wielkie Oczy, Zamość,

- pośrednio z lokalnych węzłów komunikacyjnych w Jarosławiu, Przemyślu, Rzeszowie w różne kierunki kraju.

Międzynarodowa komunikacja pasażerska na terenie gminy obsługiwana jest:

- pośrednio ze stacji kolejowej Bełżec (ok. 35 km) w kierunku Ukrainy oraz z Jarosławia (ok. 40 km) we wszystkich kierunkach,
- przez przystanki regularne międzynarodowych linii autobusowych, w zależności od kierunku: Lubaczów (Ukraina), Jarosław, Przemyśl, Rzeszów (we wszystkich kierunkach),

Przez teren Gminy Lubaczów przebiega linia kolejowa pasażersko - towarowa nr 101 Munina - Werchrata - Hrebenne; granica państwa oraz linia kolejowa Jarosław - Horyniec Zdrój z dwoma przystankami osobowymi w Baszni i Baszni Dolnej obsługiwana przez nowoczesny szynobus.

Rysunek 3. Przebieg linii kolejowej nr 101 Munina - Hrebenne

Źródło: Opracowanie własne

Gmina spełnia ważną rolę komunikacyjną w przewozie ładunków. Na lokalnym rynku działa kilka małych firm przewozowych. Na dogodnych warunkach dostępne są usługi większych firm z Jarosławia, Przemyśla i Rzeszowa.

Przewozy kolejowe ładunków są mniej dogodne niż przewozy samochodowe. Najbliższe miejsce rozładunku i załadunku wagonów kolejowych znajduje się w Werchracie (ok. 35 km od Lubaczowa) oraz w Muninie (ok. 40 km).

Po II Wojnie Światowej wzdłuż linii nr 101 poprowadzono szeroki tor, trzonem inwestycji była znajdująca się na końcu tego toru, usadowiona głęboko w lesie, wojskowa rampa przeładunkowa, jej użyteczność gospodarczą stawiano raczej na drugim planie. Od momentu wybudowania szerokiego toru, czyli od lat 1945-1950, aż do roku 1985, rampa

przeładunkowa miała stałą obsługę, była regularnie konserwowana i remontowana. Po roku 1985, zarówno ze stacji Horyniec Zdrój jak i z rampy Kaplisze wycofało się wojsko (choć jeżeli chodzi o budynki na stacji, to nadal są one pod opieką armii). W roku 1995 PKP podjęły decyzję o rozebraniu torowiska. W chwili obecnej można tam jeszcze spotkać stojący między drzewami semafor kształtowy, a także sporych rozmiarów polanę (pozostałość po samej rampie) oraz nasypy doprowadzające tory i pozostałości budynków gospodarczych i nastawni.

Lotnicze przewozy ładunków zabezpiecza najbliższe lotnisko w Jasionce k/Rzeszowa (ok. 100 km od Lubaczowa), które zapewnia dostęp do wszystkich rodzajów wynajętych środków transportu lotniczego (lotnisko może przyjąć największe samoloty transportowe i pasażerskie).

1.7.2 Infrastruktura ochrony środowiska

Ochrona środowiska

Walory przyrodnicze i krajobrazowe, duże zróżnicowanie fizjograficzne, geologiczne, duży procent lasów, bogactwo flory i fauny występujące na terenie Gminy Lubaczów, której część objęta jest obszarem NATURA 2000, mającym na celu ochronę cennych, pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej Europy to ważne czynniki skłaniające do ochrony przyrody w gminie.

Gmina Lubaczów położona jest w pobliżu Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, uzdrowiska Horyniec, nieco dalej leżącego Południoroztoczańskiego Parku Krajobrazowego. Dlatego choćby ze względu na w/w tereny gmina musi uwzględniać w swoim rozwoju ochronę środowiska. Mała dochodowość w rolnictwie spowodowała, że rolnicy w znikomym stopniu używają środków ochrony roślin i nawozów sztucznych, co ma niebagatelny wpływ na jakość gleby i wód okolicznych.

Na terenie gminy Lubaczów znajduje się Rezerwat przyrody Kamienne o powierzchni 8,27 ha, który został utworzony na mocy rozporządzenia Wojewody Podkarpackiego z 19 kwietnia 2004 r. Rezerwat przyrody Kamienne jest jednym z 3 rezerwatów na terenie Nadleśnictwa Lubaczów.

Występujący w rezerwacie zespół świetlistej dąbrowy *Potentillo albae*-Quercetum z licznymi chronionymi i rzadkimi roślinami w runie, jest jedynym zbiorowiskiem leśnym w Polsce reprezentującym kserotermiczne lasy i zarośla. Głównym obszarem występowania tych zbiorowisk są śródziemnomorskie obszary Europy. W Polsce zbiorowiska te są spotykane rzadko.

Wykaz pomników przyrody oraz obszarów chronionego krajobrazu w powiecie lubaczowskim na tle podregionu krośnieńsko - przemyskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Ochrona przyrody i krajobrazu na tle województwa podkarpackiego - Podregion krośnieńsko - przemyski w 2005 r.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona						
Wyszczególnienie	w tym					Pomniki przyrody
	ogółem	parki narodowe	rezerваты przyrody	parki krajobrazowe	obszary chronionego krajobrazu	
Powiaty						
bieszczadzki	113 816,4	23 110,5	1 703,0	58 778,5	30 213,9	65
brzozowski	26 256,0	-	99,3	1 784,0	24 372,7	27
jarosławski	25 940,3	-	-	-	25 802,0	54
jasielski	30 181,3	16 279,6	272,4	759,0	12 870,3	41
krośnieński	59 130,7	1 155,6	555,9	26 368,5	31 032,6	73
leski	81 977,0	6090,5	1 121,3	44 982,4	29 782,8	24
lubaczowski	62 716,2	-	391,3	23 631,8	38 407,5	205
przemyski	85 843,3	-	11 55,2	56 191,9	28 307,2	187
przeworski	31 492,0	-	76,2	-	31 413,9	83
sanocki	100 148,1	-	2537,3	35 997,3	61 612,4	48
strzyżowski	23 181,0	-	372,1	11 258,7	11 550,2	39
Miasta na prawach powiatu:						
Krosno	6,6	-	-	-	-	3
Przemyśl	2,1	-	2,1	-	-	42
Podregion krośnieńsko - przemyski	640 691,0	46 636,2	8 286,1	259 752,1	325 365,5	891

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie - podregiony, powiaty, gminy 2006"

Jak wynika z powyższej tabeli, powiat lubaczowski posiada największą ilość pomników przyrody spośród powiatów podregionu krośnieńsko - przemyskiego a pod względem obszarów chronionego krajobrazu powiat lubaczowski zajmuje drugie miejsce po powiecie sanockim.

Na tematy związane z ekologią szkoły organizują spotkania z leśnikami, przedstawicielami straży pożarnej, Sanepidu a także realizują granty z NFOŚiGW w zakresie edukacji ekologicznej. W miejscach publicznych wystawiono kontenery na selektywną zbiórkę odpadów.

Istotnym zagrożeniem środowiska naturalnego na terenie Gminy Lubaczów był teren po byłej kopalni siarki „Basznia”. Dzięki staraniom władz powiatu i gminy został rozpoczęty proces rekultywacji terenu i trwa on nadal. W związku z tym procesem zostały zabezpieczone odwierty i na dzień dzisiejszy zagrożenia nie ma. W okresie funkcjonowania kopalni w 1988 r. wykonano badania mające na celu ustalenie wpływu eksploatacji siarki na środowisko.

W wyniku badań ustalono, że:

- stan zanieczyszczenia atmosfery dwutlenkiem węgla nie budzi zastrzeżeń, znajduje się na poziomie poniżej dopuszczalnych wartości,
- nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnej normy stężeń siarkowodoru,
- nie stwierdzono ujemnego wpływu oddziaływania kopalni na jakość wód powierzchniowych rzek, ani pogorszenia jakości wód w studniach.

Gospodarka wodnościekowa

System wodociągów gminy jest rozbudowany i w pełni zabezpiecza potrzeby mieszkańców. Poza osiedlem w Hucie Kryształowej, pozostałe miejscowości (98 % gospodarstw domowych) otrzymuje wodę z wodociągów komunalnych. Mieszkańców Huty Kryształowej zaopatruje lokalne ujęcie wody tego osiedla. Na terenie Gminy Lubaczów we wszystkich miejscowościach wybudowane zostały sieci wodociągowe dostarczające wodę z trzech stacji eksploatujących i uzdatniających wodę, zlokalizowane w Mokrzycy, Wólce Krowickiej i Szczutkowie.

Z ujęcia w Mokrzycy zasilanych jest 9 wsi z licznymi przysiółkami, położonymi w północnej i centralnej części gminy: Mokrzyca, Załuże, Tymce, Antoniki, Bałaje, Piastowo, Basznia Dolna, Basznia Górna, Borowa Góra, Podlesie oraz Dachnów (gmina Cieszanów) i Futory (gmina Oleszyce). W w/w układ wbudowane są dwie przepompownie sieciowe w miejscowości Piastowo - Basznia Dolna (obecnie nie eksploatowana) oraz w Futorach (gmina Oleszyce). Jednak woda z tego ujęcia posiadała ponadnormatywne zawartości manganu i żelaza, dlatego w 2006 roku zmodernizowano stację uzdatniania wody. Poprzez modernizację uzyskano zasadniczą poprawę jakości produkowanej wody, głównie jej własności fizykochemicznych (zmniejszenie ilości żelaza i manganu w sieci wodociągowej do wartości dopuszczanej przez normy) i organoleptycznych tj. smaku, zapachu oraz osiągnięto standardy Dyrektywy Unii Europejskiej Nr 80/778 dotyczącej jakości wody pitnej.

Ujęcie w Wólce Krowickiej zasila 5 wsi: Lisie Jamy, Wólka Krowicka, Krowica Hołodowska, Krowica Sama i Budomierz. Obejmuje ono: studnię głębinową, stację kontenerową i dwa żelbetowe zbiorniki. Woda z tego ujęcia nie jest najlepszej jakości i wymaga uzdatniania. Z ujęcia w Szczutkowie zasilane są kolejne 3 wsie: Szczutków, Krowica Lasowa i Dąbrowa oraz część Opaki (osiedle mieszkaniowe). Woda z tego ujęcia wymaga uzdatniania z uwagi na zażelazienie i zamanganienie. Pozostałe wsie zaopatrywane są w następujący sposób:

- Hurcze - z ujęcia w Suchoj Woli (gmina Oleszyce),
- Dąbków, Opaka, Młodów i Karolówka z ujęcia miejskiego w Lubaczowie,
- Osiedle byłego PGR-u w Hucie Kryształowej z własnego ujęcia głębinowego.

Kompleksowe zwodociągowanie gminy spowodowało wzrost ilości wytwarzanych ścieków w gospodarstwach domowych. Produkowane ścieki gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach i wywożone indywidualnie, niestety najczęściej z naruszeniem przepisów ochrony środowiska. Bardzo niepokojące jest zjawisko zrzucania ścieków bezpośrednio do cieków wodnych (rzeki, potoki, rowy), które powoduje znaczne zwiększenie zagrożenia epidemiologicznego dla mieszkańców gminy. Dlatego, rozwiązanie problemu gospodarki ściekowej na terenie Gminy jest priorytetem dla władz samorządowych. Od roku 2000 sukcesywnie buduje się sieci kanalizacyjne na terenie Gminy. Wybudowano kolektory sanitarne w miejscowościach: Dąbków, Opaka, Opaka - Osiedle, Młodów - Górka, Lisie Jamy. Ścieki z w/w miejscowości dostarczane są do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków w Lubaczowie. W 1999 roku Gmina rozpoczęła realizację zadania pn. „Budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Załuże oraz kanalizacji sanitarnej w części miejscowości Załuże, Basznia Dolna i Młodów”, budowę ukończono w 2005 roku. Jest to oczyszczalnia typu Stalbudom STB-20 o przepustowości 250 m³/dobę. Na dzień dzisiejszy oczyszczalnia przyjmuje ścieki sanitarne w ilości 140 m³//dobę z części Załuże, Basznia Dolna i Młodów oraz dodatkowo ścieki z miejscowości Dachnów (Gmina Cieszanów). W 2007 roku Gmina przystąpiła do dalszej rozbudowy systemu kanalizacyjnego doprowadzającego ścieki do oczyszczalni w Załużu, między innymi poprzez budowę kanalizacji sanitarnej w Załużu (przysiółki: Podłęże, Czarne, Wygon) oraz w Mokrzycy.

Ponadto na terenie gminy aktualnie funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków przy szkołach podstawowych:

- Basznia Dolna - (10 m³ / na dobę),
- Krowica Sama - (6 m³ / na dobę),
- Młodów (25 m³ / na dobę),

oraz oczyszczalnia typu Bioblok na terenie osiedla Wolności w Krowicy Samej. Pracują one jedynie na potrzeby szkół, w przypadku oczyszczalni typu Bioblok na potrzeby mieszkańców osiedla Wolności w Krowicy Samej. Wykorzystanie ich w szerszym zakresie dla potrzeb poszczególnych wsi jest niemożliwe z uwagi na ograniczoną przepustowość.

Informacje na temat infrastruktury kanalizacyjno - wodociągowej w Gminie Lubaczów i jej podstawowych elementów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Wodociągi i kanalizacja gminy Lubaczów (wybrane wskaźniki)

Wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006
Sieć wodociągowa rozdzielcza w km (bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów)	120,8	120,8	120,8	124,2	124,3
Sieć kanalizacyjna w km (bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów)	1,1	1,1	6	12,1	41,7
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków zbiorowego zamieszkania)	1 775	1 894	1 963	2 012	2 015
- wodociągowe	19	32	118	343	544
- kanalizacyjne					
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku)					
- w dm ³	175	180,2	183,1	172,5	196,1
- na 1 mieszkańca w m ³	19,2	19,7	20,0	18,9	20,6

Źródło: Rocznik Statystyczny woj. podkarpackiego 2003,2004, Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2005,2006"

Melioracje

Ze względu na duże zagęszczenie naturalnych cieków wodnych oraz występowanie w znacznej ilości terenów podmokłych i bagiennych od drugiej połowy lat pięćdziesiątych do przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych na terenie Gminy Lubaczów przeprowadzono w bardzo szerokim zakresie prace melioracyjne. Łącznie melioracjami na terenie gminy objętych zostało 3104 ha gruntów ornych, co stanowi około 15% powierzchni gminy ogółem i ponad 27% ogółu gruntów rolnych. Zabiegi melioracyjne obejmowały:

- regulację cieków wodnych i małych rzek,
- drenowanie gruntów ornych,
- regulację stosunków wodnych w obrębie użytków zielonych rowami otwartymi,
- budowę „progu spiętrzającego” Lubaczówkę (możliwość spiętrzenia wody do 4 m) na wysokości miejscowości Lisie Jamy - mającego za zadanie nawadnianie terenów rolnych w okresach suszy.

Duży odsetek gruntów wymaga jeszcze zmeliorowania. Istniejące urządzenia melioracyjne ze względu na wiek będą wymagać wymiany ponieważ kończy się 40 - letni okres ich amortyzacji.

Wykaz zmeliorowanych sołectw zawiera poniższa tabela

Tabela 33. Sołectwa wg wielkości powierzchni zmeliorowanej

Wyszczególnienie	Powierzchnia zmeliorowana w ha	% zmeliorowanych gruntów rolnych
Obręb geod. Sieniawka	433	14,7
Załuże	358	12,2
Tymce	326	11,1
Opaka (z fragmentami pow. Hurcze - Dąbków)	324	11,0
Basznia Dolna	303	10,3
Borowa Góra	216	7,4
Krowica Hołdowska	249	8,5
Basznia Górna	172	5,9
Młodów	180	6,1
Krowica Sama	138	4,7
Budomierz	41	1,4
Szczutków	66	2,3
Podlesie	41	1,4
Piastowo	39	1,3
Lisie Jamy	30	1,0
Wólka Krowicka	23	0,8
Razem:	29,39	-

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

W okresie intensywnych opadów deszczu problemem stają się lokalne potoki, które występują ze swoich koryt i zalewają przyległe pola i pastwiska. W związku z tym niezbędna jest regulacja potoków powodujących podtopienia.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie Gminy Lubaczów realizowana jest w oparciu o ustawę „O utrzymaniu czystości i porządku w gminach” i zgodnie z „Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Lubaczów”. 99% gospodarstw domowych z terenu Gminy Lubaczów posiada podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, w tym także na selektywny odbiór odpadów. Obsługę gospodarstw prowadzą dwa przedsiębiorstwa posiadające zezwolenie na odbiór odpadów tj. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych, Produkcyjnych i Handlu w Lubaczowie i Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Jarosławiu.

Od 2000 r. Gmina Lubaczów posiada umowę z firmą recyklingu Centrum w Jarosławiu na odbiór szklanych opakowań. Gmina dysponuje pięcioma pojemnikami na stłuczkę szklaną, które w miarę potrzeb i możliwości rozstawiane są w poszczególnych wsiach.

Na terenie Gminy pojawiają się dzikie wysypiska śmieci. Wprawdzie Gmina je likwiduje i neutralizuje jednak taka doraźna polityka nie wystarcza, aby w pełni uregulować problem prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy.

1.7.3 Infrastruktura teleinformatyczna

Sieć telekomunikacyjna na terenie gminy jest bardzo dobrze rozwinięta i w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców. W latach 1999 - 2000 przeprowadzono kompleksową telefonizację gminy. W wyniku tej inwestycji do nowoczesnej sieci telefonicznej zostało podłączonych we wszystkich miejscowościach 783 nowych abonentów.

W gminie dostępny jest sygnał wszystkich operatorów telefonii komórkowej. Przebudowy wymagają jedynie połączenia telefoniczne wykonane drogą radiową (DECT) ze względu na liczne awarie i zakłócenia w połączeniach.

Wykaz liczby aparatów telefonicznych na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Aparaty telefoniczne w poszczególnych miejscowościach gminy w 2003* roku

Wyszczególnienie	Liczba aparatów telefonicznych	Liczba gospodarstw domowych	% w sołectwie
Antoniki	20	42	47,7
Bałaje	23	36	63,9
Basznia Dolna	141	304	46,4
Basznia Górna	49	105	45,4
Borowa Góra	26	66	39,4
Budomierz	12	28	42,9
Dąbków	50	76	65,8
Dąbrowa	51	70	72,3
Hurcze	16	28	57,1
Karolówka	31	51	60,8
Krowica Hołdowska	58	108	53,7
Krowica Lasowa	30	53	56,6
Krowica Sama	88	92	95,7
Lisie Jamy	150	262	57,3
Młodów	116	206	56,3
Mokrzyca	15	35	42,9
Opaka	70	81	86,4
Piastowo	25	43	58,1
Podlesie	11	87	12,6
Szczutków	48	93	51,6
Tymce	43	136	31,6
Wólka Krowicka	59	79	43,4
Załuże	79	413	19,1
Razem	1211		

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów * Brak aktualnych danych

Na terenie Gminy Lubaczów słabo są rozwinięte publiczne punkty dostępu do internetu. Bezpłatnie z Internetu mieszkańcy mogą skorzystać jedynie w Gminnym Centrum Informacji w Lubaczowie. Brak jest również pełnej informatyzacji Urzędu Gminy i podległych mu placówek, niezbędne jest stworzenie w urzędzie elektronicznego systemu obiegu informacji.

1.7.4 Infrastruktura energetyki

Układ elektroenergetyczny gminy obejmuje 2 niezależne od siebie systemy:

1. regionalny - prowadzony przez obszar gminy tranzytem. Stanowi go:
 - a) linia najwyższych napięć 750 KV Ukraina - Widelka koło Rzeszowa, przebiegająca przez centralną część obszaru gminy, obok wsi Budomierz - Wólka Krowicka - Dąbrowa - Szczutków (linia nieczynna),
 - b) linia wysokiego napięcia WN 110 KV Tomaszów Lubelski - Jarosław, przebiegająca zachodnim skrajem gminy, w sąsiedztwie wsi: Hurcze - Opaka - Szczutków.
2. lokalny - który stanowią:
 - a) napowietrzne linie średniego napięcia, stacje transformatorowe - nasłupowe i wolno stojące,
 - b) sieć napowietrzna niskiego napięcia 220/380V- 0,4 kV

Istniejący układ elektroenergetyczny w pełni zabezpiecza aktualne potrzeby mieszkaniowe i gospodarcze, ale zmodernizowania wymagają linie w sołectwach: Załuże, Lisie Jamy, Tymce i Bałaje.

Wzrost zapotrzebowania na energię na terenie gminy spowodowany rozwojem sektora gospodarczego i komunalnego oraz wymagania związane z ochroną środowiska naturalnego powodują konieczność wykorzystania alternatywnych źródeł energii /m.in. biomasy, energii słonecznej/.

1.7.5 Infrastruktura gazownictwa

Korzystne warunki do inwestowania w Gminie zapewnia również dobrze rozbudowana sieć rurociągów gazowych. Przez obszar gminy przechodzą trzy niezależne układy gazownicze:

1. Sieć gazowa regionalna, obejmująca przesyłowe gazociągi wysokoprężne z Kopalni Gazu „Szczutków” w głąb kraju. Sieć ta obsługiwana jest przez Zakład Gazowniczy w Jarosławiu.
2. Sieć gazowa lokalna, zasilająca bezpośrednio obszar gminy.
3. Układ kopalniany - związany z kopalnictwem gazu ziemnego w Obszarze Górniczym Gazu „Lubaczów 1”, prowadzonym przez Sanocki Zakład Górnictwa Nafty i Gazu.

Aktualnie 73% miejscowości posiada wybudowane gazociągi. Na bazie stacji redukcyjno-pomiarowej gazu w Szczutkowie zgazyfikowanych jest 5 wsi: Szczutków, Opaka, Dąbków, Dąbrowa i częściowo Krowica Lasowa, a na bazie stacji w Młodowie zgazyfikowane są następujące wsie: Młodów, Karolówka, Lisie Jamy, Wólka Krowicka (bez przysiółka Brozie), Piastowo, Basznia Dolna, Załuże, Mokrzyca, Tymce, Antoniki i Bałaje.

Prace nad dalszą gazyfikacją gminy prowadzone są w oparciu o opracowany w 1991 r. Kompleksowy Program Gazyfikacji Gminy oraz potrzeby mieszkańców wsi, które nie są w pełni zgazyfikowane.

1.8 Dziedzictwo kulturowe i turystyka

Ziemia lubaczowska ma swój specyficzny i indywidualny charakter, ukształtowany przez środowisko przyrodnicze oraz bogate dziedzictwo kulturowe. Jest ona postrzegana głównie jako kraina rolnicza i rejon o atrakcyjnych walorach rekreacyjno - turystycznych. Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, duże zróżnicowanie fizjograficzne, geologiczne, duży procent lasów, bogactwo flory i fauny występujące na terenie Gminy Lubaczów stanowią olbrzymi potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki.

Na terenie gminy i miasta Lubaczów występuje także kilkadziesiąt obiektów o walorach zabytkowych są to m.in.:

- Muzeum w Lubaczowie,
- Zespół Kościoła Św. Stanisława w Lubaczowie,
- Zespół Cerkwi Greckokatolickich Św. Mikołaja w Lubaczowie,
- pozostałości zabudowań wzgórz zamkowego w Lubaczowie,
- obiekty budowlane: Ratusz, Szpital, Sąd, budynek dawnej szkoły, Zespół dworca kolejowego, Rogatka w Lubaczowie,
- Cmentarze Żydowski i Komunalny w Lubaczowie,
- zespół cerkiewny (drewniany z 1890 r.) p.w. Narodzenia NMP w Opacie (planowany do remontu z przeznaczeniem na centrum kulturalne i galerię),
- obiekt sakralny byłego zboru ewangelickiego z 1856 r. i były dom pastora na Podlesiu,
- zespół cerkiewny (drewniany z 1904 r.) p.w. Św. Dymitra w Szczutkowie (obecnie kościół rzymsko - katolicki),
- dzwonnica cerkiewna po byłym zespole cerkiewnym w Załużu (murowana, z 1900 r.)
- obiekt sakralny byłego zboru w Dąbkowie (murowany z 1886 r. - obecnie kościół rzymsko - katolicki),
- gorzelnia oraz spichlerz murowany na terenie byłego folwarku w Krowicy Samej z pocz. XX w.,
- budynek zarządcy oraz spichlerz na terenie byłego folwarku w Baszni Dolnej.

Gmina od wielu lat realizuje program rewitalizacji zabytków, polegający na zabezpieczaniu środków budżetowych i pozabudżetowych na remont i modernizację tych obiektów, w celu przywrócenia im właściwych funkcji użytkowych i historycznych.

W związku z istniejącymi uwarunkowaniami do rozwoju turystyki w miejscowości Borowa Góra planowane jest utworzenie zbiornika retencyjnego z przeznaczeniem na funkcje

rekreacyjno - wypoczynkowe, natomiast w Krowicy Hołodowskiej przewidziano w związku z istniejącym akwem wodnym, zagospodarowanie terenów na funkcje rekreacyjno - wypoczynkowe. Na terenie Gminy Lubaczów planowane jest także utworzenie tras i ścieżek rowerowych.

Z punktu widzenia rozwoju turystyki niezwykle istotne znaczenie ma stan bazy noclegowej. Na terenie Gminy działają dwa gospodarstwa agroturystyczne, w miejscowości Szczutków oraz w Załużu.

Gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Szczutków to malowniczo położone gospodarstwo ze stawem rybnym, które adresuje swoją ofertę głównie do miłośników jeździectwa i wędkarstwa. Gospodarstwo oferuje noclegi w pokojach z łazienkami, wyposażonymi w tv satelitarną.

Gospodarstwo agroturystyczne w Załużu w swojej ofercie ma mini ZOO, liczne atrakcje dla dzieci oraz staw rybny dla miłośników wędkowania. Gospodarstwo położone jest w przepięknej okolicy ze wspaniałymi krajobrazami i lasami, bogatymi w ptactwo, zwierzęta i wspaniałe okazy przyrody.

Można przewidywać, iż w najbliższym czasie, liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy Lubaczów zacznie wzrastać.

Sytuację dotyczącą turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w podregionie krośnieńsko - przemyskim przedstawia poniższa tabela.

Największa ilość udzielonych noclegów przypada na powiat leski. Jak wynika z tabeli na terenie powiatu lubaczowskiego w 2004 r. udzielono noclegów ponad 67 tys. turystom, co nie jest najlepszym wynikiem, aczkolwiek na tle innych powiatów Podregionu krośnieńsko - przemyskiego, powiat lubaczowski nie jest na najgorszej pozycji.

Tabela 35. Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania na tle województwa podkarpackiego - podregion krośnieńsko - przemyski w 2005 r.

Wyszczególnienie	Liczba obiektów	Miejsca noclegowe		Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi	
		ogółem	w tym całoroczne	ogółem	w tym turyści zagraniczni	ogółem	w tym turystom zagranicznym
Powiaty							
bieszczadzki	24	1 482	799	29 781	2 092	77 041	5 657
brzozowski	4	208	200	4 421	72	16 266	124
jarosławski	13	730	595	15 063	3 112	48 583	5 219
jasielski	12	344	179	16 335	730	27 987	976
krośnieński	21	1 265	910	17 378	801	180 556	4 357
leski	46	4 245	3 444	124 330	1 696	439 868	8 057
lubaczowski	18	892	698	9 371	125	76 393	857
przemyski	11	527	273	11 261	2 143	21 379	3 511
przeworski	4	321	51	2 860	493	4 233	549
sanocki	15	846	650	34 857	2 062	51 983	2 636
strzyżowski	6	323	267	5 592	172	13 670	211
Miasta na prawach powiatu							
Krosno	3	185	140	7 761	2 097	12 497	2 318
Przemyśl	15	1 002	892	40 767	11 891	67 262	16 141
Podregion krośnieńsko - przemyski	192	12 370	9 098	319 777	27 486	1 037 718	50 613

Źródło: Publikacja US w Rzeszowie pt. "Województwo podkarpackie- podregiony, powiaty, gminy 2006"

1.9 Współpraca międzynarodowa

Gmina Lubaczów posiada podpisane porozumienia partnerskie z Gminą Niemirów i Drohomyśl na Ukrainie oraz Gminą Vinne na Słowacji.

Nawiązanie współpracy z Gminą Niemirów wynikało z bezpośredniego sąsiedztwa Gmin Lubaczów i Niemirów, kontaktów rodzinnych, gospodarczych, kulturalnych i historycznych.

Umowa o współpracy pomiędzy Gminą Lubaczów a Gminą Niemirów została podpisana w dniu 22.11.2001 r. w miejscowości Młodów w czasie uroczystej sesji Rad Gmin

Umowy o współpracy nakreśla następujące kierunki działania:

- tworzenie warunków do rozwoju współpracy gospodarczej i handlowej poprzez wzajemne informowanie, promocję, tworzenie baz danych o możliwościach inwestowania i ofertach współpracy.
- inicjowanie nowych i doskonalenie istniejących form współpracy pomiędzy firmami działającymi na terenie obydwu gmin.
- uczestnictwo w targach i wystawach oraz organizowanie roboczych spotkań.
- wzajemne informowanie się o planach rozwoju terenów przygranicznych.
- tworzenie wspólnych projektów, aplikowanie o środki pomocowe w celu inicjowania działań związanych z rozwojem gospodarczym obydwu gmin.
- monitorowanie do rządów obu państw o utworzenie międzynarodowego przejścia granicznego Budomierz - Hruszów.
- współpraca gospodarstw rolnych i podmiotów zajmujących się przetwórstwem rolno - spożywczym, a także wymiana myśli naukowo - technicznych w tych dziedzinach.
- wymiana doświadczeń w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego.
- wymiana informacji o klęskach żywiołowych, zatruciu i skażeniach środowiska, zorganizowanie wspólnych działań w razie nadzwyczajnej sytuacji, które stwarzają bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi i zwierząt.
- nawiązanie kontaktów pomiędzy placówkami oświatowymi, ośrodkami kultury, organizacjami sportowymi i turystycznymi.
- wymiana informacji i doświadczeń dotyczących oświaty, nawiązanie i koordynowanie bezpośrednich kontaktów między szkołami, młodzieżą szkolną i nauczycielami obu stron.
- wzajemne zachęcanie do poznawania kultury, historii, tradycji oraz języka polskiego i ukraińskiego.

- pomoc w utworzeniu i utrzymaniu własnych ośrodków oświatowych, kulturalnych i religijnych, zachowania odrębności religijnej w gminie Lubaczów dla mniejszości ukraińskiej, a w gminie Niemirów dla mniejszości polskiej.
- sprzyjanie ochronie kulturowych i historycznych pamiątek obydwu narodów, opieka nad mogiłami i cmentarzami, znajdującymi się na terenach Gminy Lubaczów i Niemirów.
- tworzenie warunków do współdziałania pomiędzy społecznymi organizacjami straży pożarnych.
- propagowanie zdrowego stylu życia.
- wymiana informacji i doświadczeń w zakresie rozwoju samorządności.
- organizowanie wspólnych sesji Rady Gminy Lubaczów i Niemirów.

Umowa o współpracy z Gminą Vinne została zawarta w dniu 28.10.2003 r. Współpraca obejmuje takie kierunki jak:

- tworzenie warunków do rozwoju współpracy gospodarczej, kulturalnej i oświatowej,
- tworzenie wspólnych projektów, aplikowanie o środki pomocowe w celu inicjowania działań związanych z rozwojem gospodarczym obu gmin,
- współpraca gospodarstw agroturystycznych, gospodarstw rolnych i podmiotów zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym, wymiana myśli naukowo-technicznej, doświadczeń w tych dziedzinach,
- nawiązanie kontaktów pomiędzy ośrodkami kultur, organizacjami sportowymi i turystycznymi oraz stowarzyszeniami,
- wymiana informacji i doświadczeń dotyczących oświaty, nawiązanie i koordynowanie bezpośrednich kontaktów między szkołami, nauczycielami obu stron,
- wzajemne zachęcanie do poznawania kultur, historii, tradycji oraz języka polskiego i słowackiego,
- wymiana informacji i doświadczeń w zakresie rozwoju samorządności,
- organizowanie wspólnych sesji Rady Gminy Lubaczów i Vinne,
- wymiana doświadczeń w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego,
- działania gmin Lubaczów i Vinne na rzecz rozwoju gospodarczego i aktywnego członkostwa w Unii Europejskiej,
- zaangażowanie Gminy Niemirów (Ukraina) do trójstronnej współpracy z Gminą Vinne oraz Gminą Lubaczów.

Umowa o współpracy z Gminą Drohomyśl została zawarta w dniu 31.05.2007 r. Strony zobowiązały się, iż będą sprzyjać realizacji wspólnych działań na płaszczyznach dotyczących:

- współpracy transgranicznej (wzajemne informowanie się o planach rozwoju terenów przygranicznych, tworzenie wspólnych projektów, aplikowanie o środki pomocowe, działania na rzecz otwarcia przejścia granicznego Budomierz - Hruszew),
- współpracy samorządowej (wymiana informacji i doświadczeń w zakresie rozwoju samorządów i demokracji, tworzenie warunków do nawiązywania współpracy między sołectwami bezpośrednio ze sobą graniczącymi, placówkami oświatowymi, ośrodkami kultury, organizacjami sportowymi, turystycznymi oraz stowarzyszeniami),
- współpracy oświatowej i kulturalnej (nawiązywanie kontaktów między placówkami oświatowymi, ośrodkami kultury i organizacjami sportowymi, wymiana dzieci i młodzieży),
- współpracy w zakresie rolnictwa i ochrony środowiska naturalnego (współpraca gospodarstw rolnych i podmiotów zajmujących się przetwórstwem rolno - spożywczym, wymiana doświadczeń w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego, wymiana informacji o klęskach żywiołowych, zatruciu i skażeniu środowiska),
- współpracy społeczno - gospodarczej (tworzenie warunków do rozwoju współpracy gospodarczej, uczestnictwo w targach i wystawach, inicjowanie wspólnych przedsięwzięć w ramach porozumienia stowarzyszeń działających na terenie gminy).

Dostrzegając korzyści ze współpracy międzynarodowej Gmina Lubaczów planuje zawierać kolejne porozumienia o współpracy z gminami z krajów Unii Europejskiej, w tym z krajów „Starej Unii”.

II. OCENA REALIZACJI DOTYCHCZASOWEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY LUBACZÓW

Cele i zadania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów z 1999 roku zostały w zdecydowanej większości zrealizowane.

Gmina systematycznie dążyła przede wszystkim do poprawy stanu infrastruktury technicznej. Do najważniejszych zadań zrealizowanych w tej sferze można m.in. wymienić budowę kanalizacji w miejscowości Lisie Jamy, wykonanie sieci kanalizacyjnej Dąbków - Opaka oraz Młodów „Górka”. Zakończona została także budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Załuże, która przyjmuje ścieki sanitarne z części miejscowości Załuże, Basznia Dolna, Młodów oraz dodatkowo ścieki z miejscowości Dachnów w Gminie Cieszanów. Inwestycje te realizowane były w ramach obszarów strategicznych „Infrastruktura techniczna” i „Środowisko naturalne”.

Niezwykle istotnymi inwestycjami gminy Lubaczów realizowanymi w obszarze „Infrastruktura techniczna” były m.in. budowa wodociągów Basznia Górna - Malce, Młodów - Zakęcie, Sołotwina - Dąbrowa a także modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mokrzycy.

W ramach obszaru „Infrastruktura techniczna” zrealizowana została ponadto budowa sieci gazowej w miejscowościach Mokrzyca, Tymce, Lisie Jamy, Młodów, Antoniki, Wólka Krowicka oraz w Bałajach

W obszarze „Infrastruktury technicznej” realizowane były również projekty w zakresie infrastruktury drogowej /remonty, odnowa nawierzchni i przebudowa dróg/. W latach 2000-2003 wybudowano drogę Młodów - Zakęcie, w roku 2006 przebudowano fragment drogi gminnej Młodów - sklep. Przy wielu drogach na terenie gminy wybudowane zostało także oświetlenie. Gmina Lubaczów uczestniczyła ponadto w modernizacji dróg powiatowych.

W latach 1999 - 2000 na terenie Gminy przeprowadzono kompleksową telefonizację.

Działania władz Gminy koncentrowały się również na poprawie infrastruktury edukacyjno-sportowej, które wpisywały się w obszar „Rozwój społeczny i oświata”. Wybudowana została sala gimnastyczna przy Gimnazjum w Baszni Dolnej, zmodernizowano budynek Szkoły Podstawowej w Lisich Jamach oraz rozbudowano Szkoły Podstawowe w Załużu i Krowicy Samej.

Istotną inwestycją polepszającą warunki życia i wypoczynku mieszkańców gminy Lubaczów był projekt dotyczący modernizacji przestrzeni publicznej wsi Młodów. W ramach tego projektu wykonana została m.in. adaptacja starej szkoły na świetlicę wiejską, salę zebrań, czytelnię wraz zapleczem kuchennym i sanitarnym, wybudowano scenę plenerową

dla potrzeb organizowania imprez okolicznościowych i występów, wybudowano boisko do piłki ręcznej, boisko do piłki siatkowej, boisko do piłki koszykowej oraz utworzona została ścieżka przyrodniczo-kulturowa zlokalizowana na terenie pobliskiego lasu.

Projekty realizowane przez Gminę Lubaczów w latach 1999-2006 finansowane były zarówno ze środków własnych Gminy oraz środków zewnętrznych; z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich (PAOW), Programu SAPARD oraz programów finansowanych z funduszy strukturalnych UE (Program Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 oraz Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 - 2006)

Ze środków Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich przeprowadzono adaptację pomieszczenia w szkole podstawowej w Lisich Jamach na stołówkę szkolną, natomiast ze środków programu SAPARD realizowane był projekt dotyczący budowy kanalizacji wsi Lisie Jamy (etap I i II) oraz budowa drogi gminnej Młodów - Zakęcie. Ponadto z Funduszu Projektów Infrastruktury Około-biznesowej w ramach Narodowego Programu dla Polski 2003 realizowany był projekt rozbudowy Szkoły Podstawowej w Krowicy Samej wraz z zagospodarowaniem otoczenia szkoły.

Na realizację inwestycji Gmina Lubaczów pozyskała także środki z programów finansowanych z funduszy strukturalnych UE. W ramach SPO ROL 2004-2006 realizowany był projekt dotyczący modernizacji przestrzeni publicznej wsi Młodów poprzez utworzenie Centrum Kulturalno - Rekreacyjnego, w ramach Programu Sąsiedztwa Polska - Białoruś - Ukraina INTERREG IIIA/TACIS CBC wykonany został III etap kanalizacji miejscowości Lisie Jamy, natomiast ze środków programu ZPORR realizowana była przebudowa drogi gminnej Młodów - sklep.

W ramach obszaru strategicznego „Rozwój gospodarczy” gminie Lubaczów udało się zrealizować część planowanych zadań. Wprawdzie nie udało się utworzyć planowanej wzdłuż drogi Budomierz - Hruszew strefy podwyższonej działalności, lecz pod koniec 2006 roku zostały zintensyfikowane prace mające na celu utworzenie na terenie Gminy Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego, który będzie narzędziem przyciągającym inwestorów. Gmina prowadziła także politykę zachęcającą do powstawania małej przedsiębiorczości. W tym celu w grudniu 2006 r. Rada Gminy Lubaczów przyjęła uchwałę w sprawie udzielania przedsiębiorcom pomocy na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją, w formie zwolnienia z podatku od nieruchomości. Na jej podstawie zwalniane są z podatku od nieruchomości związane z prowadzeniem działalności gospodarczej grunty, budynki lub ich części, budowle lub ich części stanowiące nowe inwestycje. Na terenie gminy brak jest jednak stałego punktu

oferującego przedsiębiorcom bezpłatną pomoc związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej /prawną, finansową / oraz doradztwo w pozyskiwaniu środków z UE.

Spośród zadań zaplanowanych w ramach obszaru strategicznego „Środowisko naturalne” nie udało się doprowadzić do całkowitej likwidacji zagrożeń po byłej Kopalni Siarki w Baszni oraz zrealizować zadanie dotyczące budowy zbiornika małej retencji pełniącego również funkcje rekreacyjne.

Szczegółowe zestawienie projektów inwestycyjnych zrealizowanych przez Gminę Lubaczów w latach 1999 - 2006 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Projekty inwestycyjne zrealizowane przez Gminę Lubaczów w latach 1999-2006

Lp.	Zakres/tytuł zadania	Źródło finansowania	Okres realizacji
1.	Kompleksowa telefonizacja Gminy	Budżet Gminy, Mieszkańcy, TP S.A.	1999 - 2000
Drogi:			
2.	Droga Młodów - Zakęcie	SAPARD, Budżet Gminy, Budżet Państwa - Kontrakt Wojewódzki	2000 - 2003
3.	Droga Młodów - sklep	ZPORR, Budżet Państwa, Budżet Gminy	2006
4.	Droga Basznia Dolna - Piaski -PKP (I etap)	Budżet Gminy	2006
Oświetlenia uliczne:			
5.	Dąbków	Podkarpacki Urząd Wojewódzki	2001
6.	Opaka - Osiedle	Budżet Gminy	2002
7.	Basznia Górna	I etap 2003 - Budżet Gminy, Podkarpacki Urząd Wojewódzki II + III etap 2004 - Budżet Gminy IV etap 2005 - Budżet Gminy	2003 - 2005
8.	Basznia Dolna – Lubasy	Budżet Gminy	2006
9.	Basznia Dolna, ul. Sportowa	Budżet Gminy	2005
10.	Tymce - I etap	Budżet Gminy	2006
11.	Szczutków - I etap	Budżet Gminy	2006
12.	Krowica Sama - I etap	Budżet Gminy	2006
13.	Opaka Centrum (dobudowa)	Budżet Gminy	2006
Oświata:			
14.	Sala gimnastyczna przy Gimnazjum w Baszni Dolnej	MENiS, Kontrakt Wojewódzki, Budżet Gminy	2001 - 2004
15.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Załużu	Budżet Państwa - Kontrakt Wojewódzki, Budżet Gminy	1999 - 2004
16.	Modernizacja Szkoły Podstawowej Lisich Jamach	PAOW, Budżet Gminy	2001 - 2002

17.	Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Krowicy Samej wraz z zagospodarowaniem otoczenia Szkoły	Phare 2003 , Budżet Gminy	2006
Wodociągi:			
18.	Wodociąg Basznia Górna - Malce	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2003
19.	Wodociąg Sołotwina - Dąbrowa	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2004 - 2005
20.	Wodociąg Młodów - Zakęcie	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2003
21.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mokrzycy	Budżet Gminy, Samorząd Województwa, WFOŚiGW	2005 - 2006
22.	Budowa II studni w Wólce Krowickiej - w trakcie realizacji	Budżet Gminy	2006 - 2007
Gazociągi:			
23.	Gazociąg Mokrzyca	Budżet Gminy, Mieszkańcy, Zakład Gazowniczy	2000
24.	Gazociąg Tymce	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2000 - 2001
25.	Gazociąg Lisie Jamy	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2001
26.	Gazociąg Młodów - Antoniki	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2001
27.	Gazociąg Antoniki	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2000 - 2001
28.	Gazociąg Wólka Krowicka	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2001 - 2005
29.	Gazociąg Bałaje	Budżet Gminy, Mieszkańcy	2004 - 2005
Kanalizacje:			
30.	Kanalizacja Lisie Jamy - etap I	Mieszkańcy, SAPARD, Budżet Gminy	2003 - 2004
31.	Kanalizacja Lisie Jamy - etap II	Mieszkańcy, SAPARD, Budżet Gminy	2004 - 2005
32.	Kanalizacja Lisie Jamy - etap III	Mieszkańcy, INTERREG, Budżet Gminy	2005 - 2006
33.	Oczyszczalnia ścieków Załuże + I etap kanalizacji	Budżet Gminy, Mieszkańcy, NFOŚiGW, WFOŚiGW, ANR Rzeszów	2002 - 2005
34.	Kanalizacja Młodów „Górka”	Mieszkańcy, Budżet Gminy	2003 - 2004
35.	Kanalizacja Dąbków - Opaka	NFOŚiGW, Wojewoda Podkarpacki, Mieszkańcy	2003
36.	Kanalizacja Opaka - Osiedle	Mieszkańcy, Budżet Gminy	2004 - 2005
37.	Kanalizacja Załuże II etap - w trakcie realizacji	ZPORR, Budżet Gminy, Mieszkańcy	2007

Ochotnicze Straże Pożarne			
38.	Budowa Remizo-świetlicy w Krowicy Lasowej	Budżet Gminy	1998 - 2004
39.	Budowa garażu OSP - Lisie Jamy	Budżet Gminy	1998 - 2002
40.	Rozbudowa OSP Krowica Hołodowska	Budżet Gminy	2002 - 2006
Szatnie sportowe i Świetlice			
41.	Budowa szatni sportowej w Opacie	Budżet Gminy	2000 - 2002
42.	Budowa szatni sportowej w Baszni Dolnej	Budżet Gminy	2000 - 2001
43.	Modernizacja GOK Krowica Sama	Budżet Gminy	2000
44.	Budowa świetlicy Antoniki - w trakcie realizacji	Budżet Gminy	2005
45.	Budowa świetlicy Opaka - w trakcie realizacji	Budżet Gminy	2006
46.	Budowa świetlicy Bałaje - w trakcie realizacji	Budżet Gminy	2006
47.	Modernizacja przestrzeni publicznej wsi Młodów poprzez utworzenie centrum kulturalno-rekreacyjnego	Budżet Gminy, SPO ROL- Odnowa wsi	2006 - 2007

III. BILANS STRATEGICZNY - ANALIZA SWOT GMINY LUBACZÓW

Analiza SWOT gminy Lubaczów została przygotowana w oparciu o raport nt. Sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Lubaczów oraz w oparciu o wyniki ankiety nt. potrzeb rozwojowych gminy Lubaczów, która została rozdyskrebuowana wśród mieszkańców Gminy

Silne strony: Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju Gminy, na które bezpośredni wpływ ma Gmina

Słabe strony: Zjawiska ograniczające możliwości rozwoju, na które bezpośredni wpływ ma Gmina

Szanse: Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju Gminy, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu.

Zagrożenia: Zjawiska negatywne mogące stanowić zagrożenie dla rozwoju Gminy, których występowanie, jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami jej bezpośredniego wpływu.

W czasie klasyfikacji zjawisk brano była pod uwagę ich wielostronność, w związku z czym niektóre z nich zostały przyporządkowane kilkakrotnie.

Za zjawiska pozytywne uznawano:

- Niewykorzystany zasób
- Przedmiot dumy
- Źródło sławy
- Pozytywny trend.

Za zjawiska negatywne uznawano:

- Brak czegoś
- Nadmiar czegoś
- Nieefektywność
- Uciążliwość
- Zastój.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobrze rozwinięta sieć drogowa, - dobrze rozwinięta sieć wodociągowa, gazowa i energetyczna, - powszechna telefonizacja, - dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna, - dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa, - wysoki poziom sportu szkolnego, - mały stopień zmanierowania ludzi, - działalność Ludowych Klubów Sportowych, - dobrze rozwinięty system pomocy społecznej, - wysoki poziom wykształcenia mieszkańców, - dodatni przyrost naturalny, - dobre wyposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych, - dobrze rozwinięta działalność kulturalna i artystyczna, - dynamiczne podejście do lokalnego rozwoju gospodarczego (działania Gminy na rzecz utworzenia Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego), - pomoc udzielana przedsiębiorcom na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy (Uchwała gminy z dnia 04.12.2006 r.), - tradycyjne rolnictwo, - zainteresowanie mieszkańców sprawami Gminy, - dobre warunki zagospodarowania przestrzennego gminy - umiejętność dbania o kulturę i tradycję lokalną, - estetyczny wygląd gminy, - skuteczność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym z UE, - podpisane umowy partnerskie z Gminą Niemirów (Ukraina) i Gminą Vinne (Słowacja), Drohomyśl (Ukraina)	- zły stan techniczny dróg, - słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna, - brak publicznych punktów dostępu do internetu, - niewielki obszar gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (0,56% ogólnej powierzchni gminy), - brak regulacji głównych cieków wodnych, - brak basenu, pływalni, kąpieliska - brak przygotowanych terenów inwestycyjnych, - niewielkie zainteresowanie gminą ze strony inwestorów zewnętrznych, - brak ofert inwestycyjnych i działań je promujących, - niewystarczająco rozwinięte instrumenty wspierające rozwój lokalnej przedsiębiorczości, - mała liczba obiektów użytkowych przeznaczonych pod działalność gospodarczą małych i średnich przedsiębiorstw, - brak bazy przetwórstwa dla produktów rolnych, - mała aktywność w budowaniu nowych mieszkań, - słabo rozwinięta baza turystyczna, hotelowa, noclegowa, - mała liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy, - mała aktywność instytucji pozarządowych w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, - słabo rozwinięta opieka społeczna dla osób starszych, - słaby dostęp do opieki zdrowotnej (brak specjalistów), - słaby dostęp do infrastruktury sportowej, - zbyt mała oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci, - słaby nadzór policji we wsiach, - dzikie wysypiska śmieci,

	- nadmierna biurokracja urzędu, - realizacja inwestycji głównie w dużych wsiach
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
- przygraniczne położenie gminy sprzyjające nawiązywaniu kontaktów gospodarczych i handlowych, - położenie wokół miasta Lubaczów, - osiedlanie się mieszkańców miasta Lubaczów na terenie gminy, - sąsiedztwo uzdrowiska Horyniec Zdrój i Południoworostockańskiego Parku Krajobraz., - stan środowiska naturalnego, - zasoby przyrodnicze oraz zabytki sprzyjające rozwojowi turystyki, - duży stopień lesistości obszarów, - korzystne warunki klimatyczne oraz dobra jakość gleb sprzyjająca produkcji rolnej, - dobre warunki do produkcji roślin przemysłowych i energetycznych, - rozwój ekologicznej produkcji rolnej, - rozdrobnienie gospodarstw rolnych sprzyjające rozwojowi produkcji ponadstandardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach, - bogate złoża surowców naturalnych (wykorzystywanych głównie w budownictwie), - bogate zasoby wód podziemnych, - budowa przejścia granicznego w Budomierzu, - linia kolejowa Jarosław - Bełżec, - rozwój transportu intermodalnego, - powstanie strefy podwyższonej aktywności gospodarczej wzdłuż drogi prowadzącej do planowanego przejścia granicznego, - budowa zbiorników retencyjnych i ich zagospodarowanie na cele rekreacyjne, - rozwój turystyki i rekreacji (w tym turystyki weekendowej), - rozwój agroturystyki, - budowa ścieżek i tras rowerowych,	- peryferyjne położenie Gminy na tzw. ścianie wschodniej, - położenie Gminy na uboczu głównych tras komunikacyjnych i dużych ośrodków miejskich, - zagrożenie dla środowiska po byłej kopalni siarki w Baszni, - klęski żywiołowe (podtopienia, susze, przymrozki i gradobicia), - wysokie bezrobocie, szczególnie wśród ludzi młodych, - odpływ młodych ludzi, przeważnie z wyższym wykształceniem do innych regionów lub zagranicę, - duża liczba osób długotrwale bezrobotnych, - starzejące się społeczeństwo, - niski przyrost naturalny, - wzrost patologii społecznych (alkoholizmu - wśród młodzieży, narkomani, wandalizmu i chuligaństwa), - słabo rozwinięty rynek pracy - mała liczba zakładów produkcyjnych - nieopłacalność produkcji rolnej, - brak skupów płodów rolnych, - nielegalne wyręby lasów, - brak skupu żywca, - dominacja większych ośrodków miejskich, - zagrożenie ze strony Ukrainy, głównie ekologiczne

- wzrost liczby programów aktywizujących oraz szkoleń dla bezrobotnych oraz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem, - wzrastające możliwości zdobycia nowego zawodu (przekwalifikowania się) poprzez korzystanie z bezpłatnych kursów i szkoleń, - współpraca z władzami powiatu, - dostęp do funduszy strukturalnych UE	
---	--

IV. MISJA, CELE STRATEGICZNE, CELE SZCZEGÓŁOWE

4.1 Misja i obszary strategiczne

Misja Gminy Lubaczów na lata 2007-2015 jest kontynuacją dotychczasowej misji Gminy opracowanej w ramach konsultacji społecznych przy opracowaniu poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów.

**U Nas, w Gminie Lubaczów, otwieramy drzwi Zjednoczonej Europy.
Jej demokratyczne wzorce służą nam do podejmowania wysiłków na rzecz
zrównoważonego rozwoju naszej „małej ojczyzny”.
Tworzymy wspólnotę samorządową, w której nowe inwestycje oraz czyste
środowisko naturalne mogą współistnieć bez wzajemnej szkody.
Nasi rolnicy, w rodzinnych gospodarstwach wytwarzają płody rolne,
wykorzystywane do produkcji zdrowej żywności.
Przedsiębiorcom oferujemy atrakcyjne tereny inwestycyjne, dobrze
przygotowanych pracowników oraz wszelką możliwą pomoc.
Zapraszamy turystów szukających ciszy i spokoju, kontaktu z naturą,
zainteresowanych bogatym, wielokulturowym dziedzictwem gminy.**

Ramy Strategii wyznacza 5 głównych obszarów strategicznych, tj.:

- **ROZWÓJ GOSPODARCZY**
- **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**
- **ROLNICTWO**
- **KAPITAŁ SPOŁECZNY**
- **TURYSTYKA**

Obszary te, jako kluczowe dla społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Lubaczów, określone zostały na podstawie wniosków wynikających z aktualnej diagnozy społeczno-

gospodarczej Gminy oraz analizy zachodzących procesów zmian w różnych sferach aktywności Gminy.

Układ każdego z obszarów strategicznych zawiera cel strategiczny oraz cele szczegółowe. Kolejność celów strategicznych, jak i celów szczegółowych w ramach każdego z celów strategicznych nie odzwierciedla priorytetów ich realizacji.

4.2 Cele Strategiczne

Cel Strategiczny (C01)	
Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości oraz podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy	
Opis celu strategicznego	
Przedsiębiorczość, to podstawa lokalnego rozwoju gospodarczego i przeciwdziałania bezrobociu. W obszarze „Rozwój gospodarczy” rozwój przedsiębiorczości stanowi cel priorytetowy. Zadaniem władz powinno być przede wszystkim podejmowanie działań na rzecz osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej. W celu zwiększenia liczby nowopowstających firm należy uchwalić ulgi dla rozpoczynających działalność, szczególnie dla osób bezrobotnych i absolwentów, polegające np. na zwolnieniu ich z opłaty rejestracyjnej lub w przypadku działających przedsiębiorców na zwolnieniu ich z podatku od nieruchomości z tytułu powstania nowych miejsc pracy. Ponadto ważnym rozwiązaniem usprawniającym kontakty „przedsiębiorca-urząd” będzie wdrożenie interaktywnych usług administracji elektronicznej (e-urząd). Z myślą o przedsiębiorcach należy również rozważyć możliwość utworzenia Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego, który będzie szansą na wzrost liczby prywatnych firm o charakterze produkcyjnym i usługowo-produkcyjnym. LPI ponadto będzie stwarzał możliwość prowadzenia działalności wytwórczej oraz handlu skierowanego na rynki sąsiedniej Ukrainy. Niezbędne jest także utworzenie i współpraca z instytucjami okołobiznesowymi które pełniłyby rolę ciała doradczego, we wszystkich dziedzinach związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz służyły pomocą w sięganiu po środki zewnętrzne, w tym z UE. Duża liczba osób bezrobotnych chętnych do przekwalifikowania się i dobrze wykształconych, posiada potrzebę skorzystania z usług doradczych, szkoleń i zasięgnięcia informacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Dbając o lokalne kadry gospodarki, należy wspierać podnoszenie kwalifikacji osób pracujących poprzez organizację bezpłatnych szkoleń, w tym z zakresu wykorzystania technik informacyjnych i języków obcych. Gmina Lubaczów, podobnie jak inne gminy powiatu lubaczowskiego, odczuwa brak kapitału. W związku z tym, należy prowadzić bardzo konsekwentną politykę przyjazną inwestorom. Zwiększenie poziomu inwestycji na terenie gminy stanie się „motorem napędowym” dla całej lokalnej gospodarki. Sukcesywnie należy uzbrajać tereny pod nowe inwestycje. W celu promocji posiadanych terenów i obiektów oraz zachęcenia do inwestowania zewnętrznego, należy przygotować profesjonalny katalog ofert inwestycyjnych. Przyjazna administracja powinna stwarzać korzystny klimat dla prowadzenia działalności gospodarczej, napływu inwestycji zagranicznych, warunków życia. Koniecznym zatem jest również uczestnictwo w targach inwestycyjnych odbywających się w kraju i za granicą. Targi takie mogą być również doskonałą okazją promocji lokalnych przedsiębiorców i szansą na pozyskanie przez nich partnerów biznesowych.	
Kod	Cele szczegółowe
C01_1	Wparcie i promocja rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

C01_2	Promocja potencjału inwestycyjnego Gminy oraz tworzenie korzystnych warunków i klimatu dla inwestorów
C01_3	Rozwój współpracy przygranicznej z Ukrainą
C01_4	Podniesienie wykształcenia kadr lokalnej gospodarki
Zgodność ze strategicznymi celami krajowymi i regionalnymi	
<i>Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020:</i>	
Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu • Priorytet 1: Rozwój przedsiębiorstw, szczególnie małych i średnich, poprzez wsparcie finansowe oraz instytucjonalne • Priorytet 3: Działania na rzecz podniesienia atrakcyjności regionu dla rozwoju inwestycji Cel strategiczny: Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu • Priorytet 2: Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu Cel strategiczny: Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo - krajobrazowych • Priorytet 1: Tworzenie warunków do podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych i pozyskiwanie inwestycji	
<i>Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:</i>	
• Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki • Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości • Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich • Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	
<i>Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 - 2015:</i>	
• Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej • Cel horyzontalny 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług • Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	

Cel Strategiczny (C02)

Wzrost konkurencyjności gminy poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, ochrony środowiska, energetycznej i teleinformatycznej

Opis celu strategicznego

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej stanowi podstawę lokalnego rozwoju, decyduje o funkcjach zewnętrznych i wewnętrznych Gminy. W dziedzinie infrastruktury gminnej udało się zrealizować wiele inwestycji, lecz nadal potrzeby w tej dziedzinie są duże.

W efekcie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, województwa położone wzdłuż wschodniej granicy kraju, stały się również jej zewnętrzną granicą. W rezultacie na obszarze tym coraz wyraźniej zaczęły kształtować się potrzeby zwiększania otwartości komunikacyjnej. Niestety regiony Polski Wschodniej charakteryzują się nadal niezadowalającym poziomem infrastruktury drogowej. Sytuacja ta dotyczy również gminy Lubaczów.

W związku z powyższym jednym z zasadniczych elementów w tym obszarze, który będzie miał decydujący wpływ zarówno na poprawę warunków życia mieszkańców jak i na rozwój gospodarczy Gminy będzie poprawa stanu dróg lokalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (chodniki, oświetlenie uliczne).

Zakłada się ponadto wspieranie działań w zakresie budowy przejścia granicznego Budomierz-Hruszew.

Z uwagi na braki w infrastrukturze kanalizacyjnej kontynuowane będą inwestycje w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Planuje się również modernizację sieci wodociągów gminnych.

Niezbędna jest również kontynuacja inwestycji z zakresu gazownictwa. Wynika to z faktu, iż aktualnie 73% miejscowości posiada wybudowane gazociągi. Przeprowadzona będzie także modernizacja linii energetycznych w niektórych sołectwach gminy.

Istotną kwestią wpływającą na rozwój gminy jest ochrona środowiska realizowana poprzez selektywną zbiórkę odpadów oraz poprawę i zastępowanie wyeksploatowanej infrastruktury energetycznej odnawialnymi źródłami energii /biomasa, energia słoneczna/.

Bardzo duże znaczenie będzie miało zmniejszanie zapóźnień technologicznych i informatycznych w zakresie rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Infrastruktura ta przyczyni się do podwyższenia jakości życia mieszkańców, podniesienia stopnia dostępu do edukacji, przełamania barier dotyczących „cyfrowego wykluczenia” oraz stworzy łatwiejszy dostęp do informacji.

W związku z powyższym zakłada się systematyczne wprowadzanie lokalnej społeczności w wiek cywilizacji cyfrowej oraz dostosowanie do wymagań postępu technicznego i ery społeczeństwa informacyjnego. W celu zapewnienia powszechnego dostępu do Internetu i informacji, planuje się uruchomienie na terenie Gminy Lubaczów Publicznych Punktów dostępu do Internetu. Przewiduje się także wykorzystanie technologii społeczeństwa informacyjnego w działaniach samorządu. Kompleksowa informatyzacja usług Gminy uczyni ją bardziej przyjazną dla mieszkańców i instytucji. Wprowadzenie rozwiązań polegających na elektronicznym obiegu dokumentów i ich archiwizacji spowoduje, że mieszkańcy będą szybciej i sprawniej obsługiwani.

Realizacja inwestycji w obszarze infrastruktury technicznej będzie miała duży wpływ na zadania przewidziane do realizacji w innych obszarach m.in. Rozwój gospodarczy.

W przypadku inwestycji dotyczących lokalnej infrastruktury technicznej, pochłaniających najwięcej środków, należy dążyć do maksymalnego pozyskania na ich realizację pozabudżetowych źródeł finansowania, głównie z programów finansowanych z funduszy UE.

Z uwagi na przygraniczne położenie gminy część projektów w tym obszarze strategicznym, będzie realizowana w ramach wspólnych projektów transgranicznych m.in w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013

Kod	Cele szczegółowe
C02_1	Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej wraz infrastrukturą towarzyszącą
C02_2	Wsparcie budowy przejścia granicznego Budomierz - Hruszew
C02_3	Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej i ochrony środowiska
C03_4	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej i gazowniczej
C04_5	Budowa infrastruktury teleinformatycznej oraz rozwój społeczeństwa informacyjnego
Zgodność ze strategicznymi celami krajowymi i regionalnymi	
<i>Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020:</i>	
Cel strategiczny: Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa	
• Priorytet 1: Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych • Priorytet 2: Wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno - ściekowej • Priorytet 3: Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu • Priorytet 4: Poprawa sprawności funkcjonowania regionalnego systemu usług telekomunikacyjnych	
Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych	
• Priorytet 2: Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami	
<i>Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:</i>	
• Priorytet 1: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki • Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej • Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich • Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej	
<i>Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 - 2015:</i>	
• Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski • Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich	

Cel Strategiczny (C03)	
Rozwój rolnictwa jako elementu funkcjonowania lokalnej gospodarki	
Opis celu strategicznego	
Z uwagi na rolniczy charakter gminy Lubaczów, rolnictwo stanowiące składową gospodarki odgrywa niezmiennie istotną rolę. Na terenie gminy Lubaczów funkcjonuje prawie 2 tys. gospodarstw rolnych. Działania w ramach obszaru strategicznego „Rolnictwo” będą służyły przede wszystkim wzrostowi konkurencyjności gospodarstw rolnych, w tym gospodarstw ekologicznych, rozwojowi rynku rolnego i pozarolniczych form działalności gospodarczej na wsi. Ze względu na warunki glebowo-klimatyczne gminy Lubaczów, gospodarstwa te powinny koncentrować się przede wszystkim na produkcji żywności ekologicznej. Istotne znaczenie z punktu widzenia nowoczesnego rolnictwa ma także rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego. Ważnym czynnikiem wspomagającym ten rozwój jest ściśle powiązanie rolników-producentów z zakładem przetwórczym. Należy dążyć do umacniania bazy rolno-spożywczej. Istotne znaczenie ma także poszukiwanie przede wszystkim inwestorów działających w branży rolno-spożywczej i mięsnej (trudności ze zbytym żywca na terenie gminy) opierających swoją produkcję na lokalnej bazie surowcowej. Wielofunkcyjność rozwoju rolnictwa należy także ściśle łączyć z wdrażaniem sprawnego systemu instytucji rynkowych (giełdy towarowe, organizacje producentów rolnych, spółdzielczość rolnicza). Konieczna jest także współpraca z instytucjami, zajmującymi się doradztwem rolnym, w zakresie informowania lokalnych producentów o możliwościach pozyskania środków unijnych. Przewiduje się także podnoszenie wiedzy i kwalifikacji rolników nt. nowoczesnej produkcji rolnej i systemu upraw poprzez organizację szkoleń i kursów w tym zakresie.	
Kod	Cele szczegółowe
C03_1	Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez poprawę struktury obszarowej oraz ich unowocześnianie
C03_2	Podnoszenie efektywności produkcji rolniczej
C03_3	Rozwój rynku rolnego poprzez integrację producentów i przetwórców działających na rynku rolnym
C03_4	Różnicowanie działalności w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów
C03_5	Podnoszenie kwalifikacji producentów rolnych poprzez organizację kursów i szkoleń
C03_6	Działania na rzecz efektywnego wykorzystania środków UE skierowanych do sektora rolniczego, leśnictwa i rybołówstwa, w tym na działalność komunalną

Zgodność ze strategicznymi celami krajowymi i regionalnymi

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020:

Cel strategiczny: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów

- Priorytet 1: Rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju
- Priorytet 2: Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej
- Priorytet 3: Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych
- Priorytet 4: Rozwój rynku rolnego

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:

- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 - 2015:

- Cel horyzontalny 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

Cel Strategiczny (C04)

Poprawa warunków życia mieszkańców, w szczególności poprzez inwestycje w infrastrukturę społeczną oraz wszechstronny rozwój kapitału społecznego

Opis celu strategicznego

Jednym z podstawowych zadań przed jakimi stoją władze Gminy Lubaczów jest stworzenie możliwie najlepszych warunków do życia jej mieszkańcom. Mieszkańcy Gminy Lubaczów, to główny adresat, na rzecz którego będzie realizowana niniejsza strategia.

Ważnym czynnikiem wpływającym na poprawę warunków życia mieszkańców będą działania poprawiające jakość środowiska naturalnego, a także działania mające na celu zachowanie zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego.

Warunki geograficzne oraz rozwój cywilizacyjny mogą generować niekorzystne zjawiska zagrażające zarówno bezpieczeństwu ludności, jak również rozwojowi gospodarczemu i podnoszeniu poziomu życia mieszkańców. Mieszkańcy Gminy narażeni są na niewielkie podtopienia, w związku z powyższym niezbędne jest przeprowadzenie regulacji potoków oraz budowa wałów przeciwpowodziowych.

Ważnym czynnikiem wpływającym na poprawę warunków życia mieszkańców będą działania mające na celu odnowę i kształtowanie przestrzeni publicznej wsi.

Bezpośredni wpływ na poziom życia mieszkańców mają usługi medyczne. W tym celu należy podjąć wszelkie niezbędne działania, które będą wpływały na poprawę dostępności do usług medycznych rozumianych jako równy dostęp do świadczeń zdrowotnych we wszystkich jej obszarach (profilaktyce, leczeniu, rehabilitacji). Równie ważnym czynnikiem jest jakość usług zdrowotnych, których wyznacznikiem jest odpowiednie zaplecze techniczne, w tym specjalistyczny sprzęt diagnostyczny oraz fachowość personelu medycznego ujawniająca się nie tylko w trafnie postawionej diagnozie, lecz również podejściu do pacjenta. Osiągnięcie wysokiego poziomu jakości wiąże się z koniecznością inwestowania w sprzęt oraz podnoszenia kwalifikacji personelu i odpowiedniego jego wynagradzania.

Dla zwiększenia szans edukacyjnych miejscowej młodzieży, potrzebne jest systematyczne doposażenie szkół w niezbędne pomoce dydaktyczne, stałe modernizowanie posiadanego sprzętu komputerowego oraz zwiększanie dostępności do Internetu, który jest obecnie wykorzystywany jako jedno z podstawowych źródeł informacji. W celu poprawy warunków nauczania oraz stanu bazy edukacyjnej i rekreacyjno-sportowej niezbędne jest prowadzenie systematycznych remontów szkół oraz modernizacja boisk. Należy również dążyć do tworzenia ośrodków wychowania przedszkolnego.

Kwestią na jaką powinno się zwrócić uwagę powinno być promowanie wśród mieszkańców zdrowego sposobu życia i zachęcanie ich poprzez organizację różnych imprez do spędzania w sposób aktywny wolnego czasu. Należy rozwijać pozaszkolne formy wsparcia dla młodzieży, organizować dodatkowe zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze i programy związane z przeciwdziałaniem uzależnieniu, patologii społecznych, przemocy w szkołach, należy również wdrażać programy pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych.

Ważnym elementem jest upowszechnianie kultury, dlatego duży nacisk powinien być skierowany na rozwój placówek kulturalnych, które mają być katalizatorem rozwoju kulturalnego i wewnętrznej integracji mieszkańców. Należy wspierać finansowo działalność kół zainteresowań istniejących przy placówkach kulturalnych. Istotnym zadaniem powinna być również organizacja cyklicznych imprez kulturalnych, przyczyniających się do promocji Gminy. W celu wzmacniania tożsamości kulturowej mieszkańców, w tym przede wszystkim wśród młodzieży, należy organizować festyny, jarmarki kulturalne.

Na terenie gminy konieczne jest podjęcie działań poprawiających sytuację na lokalnym rynku mieszkaniowym. Niezbędnym jest sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe. Budownictwo mieszkaniowe powinno stać się ważnym czynnikiem aktywizującym lokalny wzrost gospodarczy oraz wpływać na zmniejszenie bezrobocia. Należy także poszukiwać nowych możliwości wsparcia budownictwa komunalnego.

Jednym z ważniejszych zadań Gminy powinno być skuteczne przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego i marginalizacji poszczególnych osób czy grup społecznych. Do podstawowych zjawisk sprzyjających marginalizacji należy bezrobocie i ubóstwo. Uniemożliwiają one zaspokajanie podstawowych potrzeb człowieka i sprzyjają pojawianiu się patologii społecznych. Istotne znaczenie będzie mieć przede wszystkim aktywizowanie grup społecznych zagrożonych marginalizacją. Podejmowane będą działania informacyjne i profilaktyczne /programy informacyjno-integracyjne dla różnych grup społecznych, wdrażanie nowoczesnych programów interwencyjnych skierowanych do grup ryzyka/. Z myślą o osobach, które z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego, należy stworzyć szanse na ich powrót do społeczeństwa, na integrację społeczną i zawodową. Aby zwalczyć zjawisko marginalizacji społecznej, konieczny jest, oprócz niezbędnych działań osłonowych, rozwój form aktywnych, takich jak edukacja i aktywizacja środowisk zmarginalizowanych zawodowo i społecznie, a także wspieranie zatrudnienia tych grup. W celu realizacji tych zamierzeń na terenie Gminy powinien zostać utworzony Zakład Aktywizacji Zawodowej i Centrum Integracji Społecznej.

W celu integracji społecznej młodzieży należy tworzyć i prowadzić świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe. Należy realizować również projekty wspierające tworzenie miejsc pracy, w szczególności dla osób długotrwale bezrobotnych, przewidujące organizację subsydiowanego zatrudnienia, umożliwiające podniesienie, uzupełnienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Wspierane będzie pogłębianie współdziałania i partnerstwa służb pomocy społecznej z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, instytucjami rynku pracy, kościołem katolickim i innymi kościołami oraz lokalnymi mediami w zakresie bieżącego monitorowania środowisk marginalnych tworzonych przez osoby ubogie, uzależnione, bezrobotne i niepełnosprawne.

W celu tworzenia społeczeństwa obywatelskiego ważne jest nadanie inicjatywom obywatelskim, z udziałem sektora organizacji pozarządowych, odpowiedniego znaczenia, a tym samym tworzenie warunków do dialogu obywatelskiego kształtującego różnorodne formy partycypacji społecznej. Wspierane będą inicjatywy obywatelskie w zakresie działalności pożytku publicznego oraz budowanie partnerskich relacji pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych.

Niezbędne jest stałe podnoszenie kwalifikacji pracowników Urzędu poprzez organizację szkoleń i kursów finansowanych ze środków z funduszy UE. Dzięki podniesieniu kwalifikacji swoich pracowników Gmina będzie mogła zrealizować swoje zamierzenia.

W celu rozwijania współpracy mieszkańców Gminy z mieszkańcami gmin partnerskich oraz mieszkańcami innych krajów niezbędna jest realizacja wspólnych projektów transgranicznych, w tym finansowanych w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013.

W celu usprawnienia pracy Urzędu przewiduje się również wykorzystanie technologii społeczeństwa informacyjnego w działaniach samorządu. Wprowadzenie rozwiązań polegających na elektronicznym obiegu dokumentów i ich archiwizacji spowoduje, że mieszkańcy będą szybciej i sprawniej obsługiwani. Dzięki wdrożeniu systemu zarządzania obiegiem dokumentów możliwy będzie szybszy dostęp do pism, dokumentacji, kontrola terminów ich realizacji, skróci się także czas na wydanie pozwolenia czy otrzymanie decyzji.

W przypadku inwestycji dotyczących lokalnej infrastruktury społecznej, należy również dążyć jak w przypadku infrastruktury technicznej do maksymalnego pozyskania na ich realizację pozabudżetowych źródeł finansowania, tj. głównie ze środków Unii Europejskiej.

Kod	Cele szczegółowe
C04_1	Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego
C04_2	Przeciwdziałanie podtopieniom oraz zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych i innych zagrożeń
C04_3	Odnowa i kształtowanie przestrzeni publicznej wsi
C04_4	Poprawa dostępności i jakości usług medycznych
C04_5	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej
C04_6	Rozwój budownictwa mieszkaniowego
C04_7	Budowa i modernizacja placówek edukacyjno-kulturalnych oraz ich wyposażenie w sprzęt dydaktyczny i naukowy
C04_8	Upowszechnianie kultury, sportu i rekreacji jako sposobu spędzania wolnego czasu
C04_9	Rozwój oferty edukacyjnej, opiekuńczej i wychowawczej skierowanej do dzieci i młodzieży
C04_10	Aktywne działania na rzecz zmniejszania bezrobocia
C04_11	Podjęcie szerokich działań mających na celu wspieranie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych patologiami (alkoholizm wśród młodzieży, narkomania, wandalizm, chuligaństwo i przemoc)
C04_12	Tworzenie klimatu dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i wykorzystania potencjału sektora organizacji pozarządowych
C04_13	Podnoszenie kwalifikacji pracowników Urzędu Gminy i podległych mu jednostek poprzez organizację szkoleń i kursów finansowanych z funduszy UE
C04_14	Współpraca mieszkańców Gminy z mieszkańcami gmin partnerskich
C04_15	Informatyzacja urzędu gminy i jednostek podległych oraz poprawa obsługi mieszkańców
Zgodność ze strategicznymi celami krajowymi i regionalnymi	
Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020:	
Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych	
• Priorytet 1: Ochrona wód i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi • Priorytet 3: Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie	

negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego

- Priorytet 4: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej
- Priorytet 5: Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cel strategiczny: Wszechstronny rozwój kapitału społecznego, umożliwiający pełne wykorzystanie potencjału i możliwości rozwoju osobistego mieszkańców regionu

- Priorytet 1: Poprawa jakości systemu edukacji jako warunek pogłębiania wiedzy i wzrostu kompetencji
- Priorytet 2: Wzmocnienie jakościowego rozwoju zasobów pracy regionu
- Priorytet 3: Rozwój kultury
- Priorytet 4: Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

Cel strategiczny: Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo - krajobrazowych

- Priorytet 3: Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego

Cel strategiczny: Bezpieczeństwo zdrowotne ludności

- Priorytet 1: Zmniejszenie zachorowalności oraz umieralności w społeczeństwie
- Priorytet 2: Koordynacja działań w zakresie ochrony zdrowia oraz poprawy bezpieczeństwa ludności

Cel strategiczny: Integracja działań w zakresie pomocy społecznej

- Priorytet 1: Wspieranie działań na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
- Priorytet 2: Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi
- Priorytet 3: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej
- Priorytet 4: Propagowanie i rozwijanie obywatelskiego uczestnictwa w zaspokajaniu ludzkich potrzeb

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:

- Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości
- Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa
- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 - 2015:

- Cel horyzontalny 1: Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa
- Cel horyzontalny 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej
- Cel horyzontalny 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej

mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski

- Cel horyzontalny 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług
- Cel horyzontalny 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

Cel Strategiczny (C05)	
Rozwój turystyki na terenie Gminy poprzez wykorzystanie walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	
Opis celu strategicznego	
Zasoby przyrodnicze i krajobrazowe, duże zróżnicowanie fizjograficzne, geologiczne, duży procent lasów, bogactwo flory i fauny występujące na terenie Gminy Lubaczów stanowią olbrzymi potencjał do rozwoju turystyki i agroturystyki. Gmina jest postrzegana jako rejon o atrakcyjnych walorach rekreacyjno - turystycznych. W związku z powyższym planowane jest utworzenie zbiorników retencyjnych z przeznaczeniem na funkcje rekreacyjno - wypoczynkowe a także adaptacja do potrzeb rekreacyjno - wypoczynkowych m.in. parku w Krowicy Samej. Czyniąc Gminę Lubaczów otwartą na przyjęcie i obsługę turystów, planuje się budowę infrastruktury turystycznej w postaci tras rowerowych, miejsc postojowych, oraz wydzielanie na drogach pasa ruchu rowerowego oraz budowę innych niezbędnych obiektów związanych z ruchem rowerowym. Stworzenie bezpiecznej infrastruktury dla ruchu rowerowego stanowi element rozwoju zrównoważonego transportu oraz wywoła impuls do rozwoju i promowania turystyki rowerowej. Działania na rzecz wytyczenia rowerowych tras turystycznych przyczynią się do ochrony miejsc cennych przyrodniczo przed nieskoordynowanym ruchem turystycznym. Całość wspieranych działań przyczyni się do aktywizacji społecznej osób aktywnie spędzających wolny czas oraz powstawania i rozwoju infrastruktury noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych. Z punktu widzenia rozwoju turystyki stan bazy noclegowej ma niezwykle istotne znaczenie, w związku z tym należy dążyć do jej rozbudowy i podniesienia poziomu jakości. Planowana jest również rewitalizacja i renowacja zabytkowych obiektów wraz z ich otoczeniem, realizowanych między innymi w Lokalnych Centrach Rozwoju Gminy. Gmina Lubaczów będzie również podejmować intensywne działania mające na celu promocję potencjału turystycznego gminy, a także wspierać powstawanie wspomnianych wcześniej gospodarstw agroturystycznych. Część projektów planowanych w ramach obszaru strategicznego Turystyka będzie realizowana w ramach wspólnych projektów transgranicznych m.in. w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2007-2013.	
Kod	Cele szczegółowe
C05_1	Ochrona i wykorzystanie turystyczne walorów środowiska naturalnego
C05_2	Odbudowa i modernizacja obiektów dziedzictwa kulturowego
C05_3	Budowa i rozwój infrastruktury rekreacyjno-turystycznej
C05_4	Rozwój bazy turystycznej na terenie Gminy
C05_5	Działania wspierające powstawanie i rozwój gospodarstw agroturystycznych

C05_6

Promocja turystyki i agroturystyki na terenie Gminy

Zgodność ze strategicznymi celami krajowymi i regionalnymi*Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 - 2020:*

Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki poprzez rozwijanie przedsiębiorczości, zwiększanie jej innowacyjności oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej regionu

- Priorytet 4: Turystyka jako czynnik rozwoju społeczno - gospodarczego województwa

Cel strategiczny: Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych

- Priorytet 4: Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

Cel strategiczny: Wspieranie rozwoju gospodarczego regionu, wykorzystanie potencjału turystycznego i dziedzictwa kulturowego oraz ochrona wartości przyrodniczo - krajobrazowych

- Priorytet 2: Współpraca na rzecz rozwoju turystyki, ochrony i wykorzystania dziedzictwa kulturowego
- Priorytet 3: Zachowanie obszarów cennych krajobrazowo oraz ochrona środowiska przyrodniczego

Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 - 2015:

- Priorytet 2: Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej
- Priorytet 5: Rozwój obszarów wiejskich
- Priorytet 6: Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) na lata 2007 - 2015:

- Cel horyzontalny 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej
- Cel horyzontalny 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

V. PLAN WYKONAWCZY STRATEGII

5.1 Analiza budżetów Gminy za lata ubiegłe i prognoza na lata kolejne

Realizację Strategii, a dokładniej zapisanych w niej projektów ograniczają ramy budżetu Gminy.

W analizowanych latach w budżecie gminy Lubaczów w roku 2004 wystąpiła nadwyżka, natomiast w pozostałych latach budżet zamknął się deficytem.

W roku 2006 w porównaniu z rokiem 2004 dochody budżetu gminy wzrosły o 33,6%, natomiast wydatki wzrosły w porównaniu z rokiem 2004 o 49,0%.

Zestawienie podstawowych danych dot. budżetu Gminy Lubaczów w ostatnich trzech latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Podstawowe dane finansowe Gminy Lubaczów w latach 2004 -2006

Wyszczególnienie	2004	2005	2006
A. DOCHODY budżetu ogółem	14 503 170	17 229 363	19 381 837
B. WYDATKI budżetu ogółem (B1 + B2)	14 212 376	18 912 526	21 184 410
B1. Wydatki bieżące	12 336 180	14 870 538	16 313 369
B2. Wydatki majątkowe	1 874 195	4 041 968	4 871 041
NADWYŻKA /DEFICYT (A-B)	290 794	- 1 683 163	- 1 802 573
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	13,19%	21,37%	22,99%

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Podstawą rozwoju gminy są jednak wydatki majątkowe (inwestycyjne). Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem gminy Lubaczów w analizowanym okresie systematycznie wzrastał. W roku 2004 wyniósł około 13%, natomiast w roku 2006 już blisko 23%. Świadczy to o proinwestycyjnym nastawieniu Gminy.

Rok 2004 /a dokładnie jego końcówka/ był pierwszym rokiem, w którym Gminy miały możliwość aplikowania na realizację zaplanowanych projektów o środki z funduszy strukturalnych UE. Spowodowało to jeszcze większą aktywność gmin w realizacji projektów inwestycyjnych, którym dotychczas obawiały się poddać. Podobnie było również w Gminie Lubaczów.

Wysoki udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem Gminy Lubaczów w roku 2005 i 2006 wynika m.in. z ww. powodu realizowania przez Gminę szeregu inwestycji z zakresu infrastruktury wodociągowo - kanalizacyjnej, drogowej oraz edukacyjno-sportowej.

Szczegółowe informacje nt. projektów realizowanych w latach 1999-2006 przedstawione są w rozdziale dotyczącym oceny poprzedniej Strategii Rozwoju Gminy. W tabelach poniżej zawarta jest natomiast struktura budżetów Gminy Lubaczów w latach 2004-2006, zarówno w odniesieniu do dochodów jak i wydatków, z podziałem na poszczególne działy gospodarki.

Analizując możliwości Gminy Lubaczów w kontekście realizacji w najbliższych latach projektów inwestycyjnych w tym finansowanych ze środków Unii, można stwierdzić, iż Gmina nie powinna mieć trudności z montażem finansowym na ich realizację, w tym zapewnieniem odpowiedniego współfinansowania.

Tabela 38. Dochody Gminy Lubaczów wg działów gospodarki narodowej w latach 2004-2006

Wyszczególnienie	2004		2005		2006	
	PLN	%	PLN	%	PLN	%
Rolnictwo i łowiectwo	2 428	0,02	682	0,00	21 012	0,11
Leśnictwo	254 086	1,75	146 996	0,85	242 090	1,25
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	27 247	0,19	146 647	0,85	133 400	0,69
Transport i łączność	7 008	0,05	14	0,00	841	0,00
Gospodarka mieszkaniowa	90 372	0,62	140 114	0,81	173 346	0,89
Działalność usługowa	2	0,00	23	0,00	16	0,00
Administracja publiczna	97 068	0,67	62 724	0,36	71 816	0,37
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	17 592	0,12	48 343	0,28	22 405	0,12
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	10 950	0,08	6 965	0,04	48 000	0,25
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	3 061 001	21,11	3 132 906	18,18	3 304 101	17,05
Różne rozliczenia	8 426 271	58,10	8 907 863	51,70	9 393 496	48,47
Oświata i wychowanie	530 721	3,66	105 632	0,61	727 672	3,75
Ochrona zdrowia	2	0,00	151	0,00	950	0,00
Pomoc społeczna	1 879 084	12,96	3 084 157	17,90	4 158 272	21,45
Edukacyjna opieka wychowawcza	2 063	0,01	530 069	3,08	558 450	2,88
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	94 275	0,65	875 375	5,08	512 845	2,65
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 000	0,02	40 500	0,24	76	0,00
Kultura fizyczna i sport			202	0,00	13 041	0,07
RAZEM	14 503 170	100	17 229 363	100	19 381 837	100

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Tabela 39. Wydatki Gminy Lubaczów wg działów gospodarki narodowej w latach 2004-2006

Wyszczególnienie	2004		2005		2006	
	PLN	%	PLN	%	PLN	%
Rolnictwo i łowiectwo	11 516	0,08	11 823	0,06	31 339	0,15
Leśnictwo	157 009	1,10	170 739	0,90	154 414	0,73
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	146 761	1,03	294 570	1,57	318 462	1,50
Transport i łączność	353 926	2,49	405 473	2,14	1 834 665	8,66
Gospodarka mieszkaniowa	39 998	0,28	39 784	0,21	22 377	0,11
Działalność usługowa	52 794	0,37	127 779	0,68	78 997	0,37
Administracja publiczna	1 892 187	13,31	1 916 793	10,14	2 081 911	9,83
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	17 592	0,12	48 343	0,26	22 405	0,11
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	165 268	1,16	157 300	0,83	205 471	0,97
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	30 821	0,22	32 471	0,17	33 915	0,16
Obsługa długu publicznego	15 525	0,11	19 114	0,10	50 654	0,24
Różne rozliczenia	1 918	0,01	1 596	0,01	2 014	0,01
Oświata i wychowanie	7 132 438	50,18	6 945 225	36,72	8 099 112	38,23
Ochrona zdrowia	47 959	0,34	44 441	0,23	43 081	0,20
Pomoc społeczna	2 235 058	15,73	3 441 189	18,20	4 564 147	21,54
Edukacyjna opieka wychowawcza	434 776	3,06	870 915	4,60	980 116	4,63
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	910 491	6,41	3 650 844	19,30	1 121 104	5,29
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	463 592	3,26	654 566	3,46	663 774	3,13
Kultura fizyczna i sport	102 747	0,72	79 561	0,42	876 452	4,14
RAZEM	14 212 376	100	18 912 526	100	21 184 410	100

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

Tabela 40. Prognoza dochodów i wydatków oraz długu publicznego gminy Lubaczów na lata 2007 - 2015

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I.	Dochody budżetu ogółem	20 446 038	18 297 900	18 784 900	18 664 400	18 640 500	18 893 700	18 921 100	18 521 000	18 621 900
	w tym:									
1.1.	a) dochody własne	5 619 045	4 066 000	4 313 000	4 182 400	4 228 700	4 342 700	4 359 200	4 058 800	4 050 300
1.2.	b) subwencja ogólna	10 055 967	9 371 000	9 311 000	9 421 700	9 401 700	9 377 900	9 287 600	9 307 900	9 367 300
1.3.	c) dotacje z budżetu państwa	4 771 026	4 860 900	5 160 900	5 060 300	5 010 100	5 173 100	5 274 300	5 154 300	5 204 300
II.	Przychody budżetu	586 500	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.	Pożyczki / kredyty	586 500	0	0	0	0	0	0	0	0
	OGÓŁEM (I+II)	21 032 538	18 297 900	18 784 900	18 664 400	18 640 500	18 893 700	18 921 100	18 521 000	18 621 900
III.	Wydatki budżetu ogółem	19 460 083	17 703 300	18 066 300	17 945 800	18 123 900	18 613 100	18 713 100	18 313 000	18 413 900
3.1.	Wydatki bieżące	18 076 953	16 249 630	16 987 670	16 444 900	16 995 900	16 964 300	17 384 100	17 048 000	17 275 900
	w tym:									
	a) koszty obsługi długu z tytułu odsetek	100 000	78 000	63 000	54 000	35 000	20 500	10 500	8 700	5 000
3.2.	Wydatki majątkowe	1 383 130	1 453 670	1 078 630	1 500 900	1 128 000	1 648 800	1 329 000	1 265 000	1 138 000
IV.	Rozchody budżetu	1 572 455	594 600	718 600	718 600	516 600	280 600	208 000	208 000	208 000
	Splata pożyczek / kredytów	1 572 455	594 600	718 600	718 600	516 600	280 600	208 000	208 000	208 000
	Splata kredytu + Odsetki (3.1 a + IV)	1 672 455	672 600	781 600	772 600	551 600	301 100	218 500	216 700	213 000
	OGÓŁEM (III+IV)	21 032 538	18 297 900	18 784 900	18 664 400	18 640 500	18 893 700	18 921 100	18 521 000	18 621 900
V.	Łączne zadłużenie na koniec roku budżetowego z tytułu kredytów i pożyczek	3 453 000	2 858 400	2 139 800	1 421 200	904 600	624 000	416 000	208 000	0
V.	Wskaźnik zadłużenia									
	Wskaźnik spłaty do 15 % /art.. 169 u.f.p/	8,18	3,68	4,16	4,14	2,96	1,59	1,15	1,17	1,14
	Wskaźnik długu do 60 % /art.. 170 u.f.p/	16,89	15,62	11,39	7,61	4,85	3,30	2,20	1,12	0,00

Źródło: Urząd Gminy Lubaczów

5.2 Projekty planowane w ramach Strategii

Tabela 41. Zestawienie planowanych projektów w ramach poszczególnych obszarów strategicznych

Lp.	Tytuł projektu
OBSZAR STRATEGICZNY - ROZWÓJ GOSPODARCZY	
1.	Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego
2.	Opracowanie katalogu ofert inwestycyjnych Gminy Lubaczów
3.	Utworzenie Lokalnego Okienka Przedsiębiorczości przy Urzędzie Gminy
4.	Postaw na własny biznes - kompleksowy program wsparcia osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą
5.	Wspieranie rozwoju współpracy gospodarczej pomiędzy przedsiębiorcami z przygranicznych obszarów Polski i Ukrainy
6.	Organizacja szkoleń dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw
7.	Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z zakresu wykorzystania technik informacyjnych i języków obcych
OBSZAR STRATEGICZNY - INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
Przebudowa dróg gminnych	
1.	Basznia Dolna - Piaski (PKP)
2.	Basznia Dolna - przez wieś (ul. Szkolna)

3.	Basznia Górna - przez wieś
4.	Basznia Górna - Dąbrowa
5.	Bałaje - przez wieś - Mokrzyca
6.	Młodów - Zakęcie
7.	Opaka - za wsią
8.	Hurcze - przez wieś
9.	Dąbrowa - Szutki
10.	Lisie Jamy - Wygnańce
11.	Lisie Jamy - Smolińce
12.	Podlesie - przez wieś
13.	Wólka Krowicka - przez wieś
14.	Budomierz - Budomierz Mały
15.	Szczutków - Onyszczeni
16.	Krowica Sama - przez wieś

Remonty nawierzchni dróg gminnych	
17.	Tymce - Ślimaki
18.	Załuże - Czarne
19.	Piastowo - przez wieś
20.	Hurcze - PKP
21.	Budomierz - młyn
22.	Krowica Hołodowska - Mielniki
23.	Wólka Krowicka - Brozie
24.	Dąbrowa - przez wieś
25.	Krowica Lasowa - Boble
26.	Przebudowa i remont dróg wewnętrznych na terenie Gminy
Drogi powiatowe i wojewódzkie	
27.	Pomoc finansowa w zakresie przebudowy dróg dla Powiatu
28.	Pomoc finansowa dla powiatu i województwa w zakresie budowy chodników w miejscowościach Dąbków - Opaka, Załuże, Karolówka, Młodów i Basznia Dolna

Oświetlenie uliczne	
29.	Modernizacja sieci energetycznych i budowa nowych punktów oświetlenia ulicznego na terenie Gminy
Obiekty mostowe	
30.	Przebudowa mostu w Antonikach
31.	Modernizacja obiektów mostowych na terenie Gminy - Mokrzyca, Pilipy, Żeliski, Lisie Jamy
Gazociągi	
32.	Budowa gazociągu Basznia Górna
33.	Budowa gazociągu Krowica Hołodowska - Budomierz
34.	Budowa gazociągu Krowica Lasowa
35.	Budowa gazociągu Podlesie
36.	Budowa gazociągu Krowica Sama
37.	Budowa gazociągu Załuże - Czarne
38.	Budowa gazociągu Hurcze
39.	Budowa gazociągu Młodów - Zakęcie (Osiedle)

Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona środowiska	
40.	Rozwiązanie gospodarki ściekowej w dorzeczu transgranicznych rzek Lubaczówki i Sołotwy (Młodów - Karolówka, Basznia Dolna, Piastowo, Antoniki, Bałaje, Hurcze, Wólka Krowicka, Krowica Sama - Osiedle, Huta Kryształowa)
41.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Budomierz Hołodówka
42.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Krowica Hołodowska - Krowica Sama
43.	Udział gminy w projekcie pod nazwą „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Cieszanów i Załuże” realizowanym przez Gminę Cieszanów w ramach ZPORR
44.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mokrzycy - II etap
45.	Modernizacja i rozbudowa ujęć wody oraz sieci wodociągowych na terenie Gminy
46.	Działania na rzecz przekształcenia Zakładu Usług Komunalnych w Załużu
47.	Odbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych na terenie Gminy
48.	Monitoring procesu zagrożeń po byłej kopalni siarki w Baszni Górnej
49.	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Borowa Góra
50.	Działania na rzecz wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadów
51.	Działania promocyjne i inwestycyjne w zakresie budowy w Gminie urządzeń do produkcji ciepła lub/i energii elektrycznej wykorzystujących odnawialne źródła energii
Społeczeństwo informacyjne	
52.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Krowica Sama

53.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Lisie Jamy
54.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Opaka
55.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Załuże
56.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Domu Kultury w Młodowie
57.	E-urząd - zintegrowany system elektronicznej informacji w Gminie Lubaczów
58.	Udział w zapewnieniu szerokopasmowego bezprzewodowego dostępu do internetu na terenie gminy
59.	Utworzenie Lokalnego Punktu Kształcenia na odległość
OBSZAR STRATEGICZNY - ROLNICTWO	
1.	Poprawa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów rolnych
2.	Szkolenia zawodowe dla osób zatrudnionych w rolnictwie i leśnictwie
3.	Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa - organizacja szkoleń zawodowych
4.	Wsparcie szkoleniowo-doradcze osób podejmujących dodatkową pozarolniczą działalność gospodarczą
5.	Pomoc i wsparcie w organizacji szkoleń z zakresu efektywnego wykorzystania środków UE skierowanych do sektora rolnego i komunalnego
OBSZAR STRATEGICZNY - KAPITAŁ SPOŁECZNY	
1.	Rozbudowa i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Lisich Jamach wraz z budową sali sportowej i boisk

2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Młodowie wraz z modernizacją kotłowni i instalacji C.O.
3.	Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Krowicy Samej
4.	Budowa sali sportowej w Młodowie
5.	Modernizacja w budynku Przedszkola w Lisich Jamach - wymiana stolarki okiennej i docieplenie ścian
6.	Budowa stołówki szkolnej wraz z przedszkolem przy Szkole Podstawowej w Baszni Dolnej
7.	Modernizacja budynków szkolnych
8.	Modernizacja, rozbudowa i budowa boisk sportowych na terenie gminy
9.	Dokończenie budowy świetlicy w miejscowości Bałaje
10.	Budowa świetlicy w miejscowości Opaka
11.	Budowa świetlicy w miejscowości Antoniki
12.	Budowa świetlicy w miejscowości Budomierz
13.	Modernizacja i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy
14.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Lisie Jamy
15.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Basznia Dolna
16.	Rozbudowa budynku OSP w miejscowości Załuże

17.	Modernizacja centrum wsi Krowica Sama
18.	Modernizacja centrum wsi Basznia Dolna
19.	Modernizacja centrum wsi Opaka
20.	Działania na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy
21.	Regulacja potoku Krowica Hołodowska - Krowica Sama /udział Gminy Lubaczów/
22.	Regulacja potoku Młodów - Karolówka
23.	Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie gminy i zapobieganie zagrożeniom poprzez realizację przedsięwzięć związanych z działalnością OSP (udział w projekcie międzygminnym i powiatowym).
24.	Stworzenie pozaszkolnych form wsparcia dla młodzieży
25.	Wsparcie osób niepełnosprawnych w zakresie integracji społecznej i zawodowej
26.	Program pomocy stypendialnej dla uczniów szczególnie uzdolnionych
27.	Wsparcie tworzenie miejsc pracy dla osób bezrobotnych
28.	Promocja i wsparcie wolontariatu w zakresie integracji osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
29.	Udział pracowników Urzędu Gminy i podległych im jednostek organizacyjnych w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe
30.	Realizacja zadań w zakresie różnorodnych form wsparcia dla młodzieży oraz przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia
31.	Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy oraz możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa i podejmujących dodatkową pozarolniczą działalność gospodarczą

32.	Utworzenie i prowadzenie pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży (świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe)
33.	Utworzenie i prowadzenie ZAZ (Zakładu Aktywizacji Zawodowej) i centrum (klubu integracji społecznej)
34.	Szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowej
35.	Subsydiowanie zatrudnienia, organizacja warsztatów dotyczących poszukiwania pracy
36.	Pomoc dla osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą, promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia
37.	Aktywny obywatel - Aktywna Gmina, pobudzenie świadomości środowiska lokalnego i angażowanie w inicjatywy przynoszące wszechstronne korzyści płynące z aktywnych postaw środowiska
38.	Tworzenie ośrodków wychowania przedszkolnego
39.	W mojej szkole nawet po lekcjach może być fajnie...- realizacja dodatkowych zajęć dydaktyczno - wyrównawczych oraz innych programów związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniu, patologii społecznych, przemocy w szkołach
40.	Współpraca Samorządów Gminy Lubaczów, Niemirów, Drohomyśl (Ukraina) i Vinne (Słowacja) poprzez prezentację dorobku poszczególnych gmin w ramach Dni Otwartych
41.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań rozwojowych w gminie
42.	Utworzenie w Urzędzie Gminy Lubaczów Biura Obsługi Mieszkańców
43.	Uzyskanie przez Urząd Gminy Lubaczów certyfikatu jakości świadczonych usług dla mieszkańców
OBSZAR STRATEGICZNY - TURYSTYKA	
1.	Przebudowa i remont dróg gminnych i wewnętrznych dla potrzeb tras rowerowych z niezbędną infrastrukturą
2.	Odbudowa cerkwi w Opacie

3.	Remont obiektów zabytkowych na terenie gminy
4.	Wydanie monografii o gminie Lubaczów
5.	Współpraca Gminy Lubaczów z gminami partnerskim w celu wspólnej promocji potencjału turystycznego
6.	Pomoc i wsparcie w organizacji szkoleń z zakresu tworzenia i prowadzenia gospodarstw agroturystycznych
7.	Promocja działań Kół Gospodyń Wiejskich na terenie Gminy Lubaczów

5.3 Plan finansowy i źródła finansowania Strategii - projekty inwestycyjne

Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu w PLN	Źródła finansowania		
			Wkład własny	Środki UE	Pozostałe źródła
OBSZAR STRATEGICZNY - ROZWÓJ GOSPODARCZY					
1.	Kompleksowe uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach Lubaczowskiego Parku Inwestycyjnego	16 000 000	2 400 000	13 600 000	-
OBSZAR STRATEGICZNY - INFRASTRUKTURA TECHNICZNA					
Przebudowa dróg gminnych					
1.	Basznia Dolna - Piaski (PKP)	2 200 000	330 000	1 870 000	-
2.	Basznia Dolna - przez wieś (ul. Szkolna)	500 000	75 000	425 000	-
3.	Basznia Górna - przez wieś	200 000	30 000	170 000	-
4.	Basznia Górna - Dąbrowa	900 000	135 000	765 000	-
5.	Bałaje - przez wieś - Mokrzyca	1 500 000	225 000	1 275 000	-
6.	Młodów - Zakęcie	350 000	52 500	297 500	-
7.	Opaka - za wsią	250 000	37 500	212 500	-
8.	Hurcze - przez wieś	200 000	30 000	170 000	-
9.	Dąbrowa - Szutki	800 000	120 000	680 000	-

10.	Lisie Jamy - Wygnańce	250 000	37 500	212 500	-
11.	Lisie Jamy - Smolińce	500 000	75 000	425 000	-
12.	Podlesie - przez wieś	350 000	52 500	297 500	-
13.	Wólka Krowicka - przez wieś	350 000	52 500	297 500	-
14.	Budomierz - Budomierz Mały	800 000	120 000	680 000	-
15.	Szczutków - Onyszczeni	160 000	24 000	136 000	-
16.	Krowica Sama - przez wieś	160 000	24 000	136 000	-
Remonty nawierzchni dróg gminnych					
17.	Tymce - Ślimaki	180 000	27 000	153 000	-
18.	Załuże - Czarne	400 000	60 000	340 000	-
19.	Piastowo - przez wieś	350 000	52 500	297 500	-
20.	Hurcze - PKP	200 000	30 000	170 000	-
21.	Budomierz - młyn	200 000	30 000	170 000	-
22.	Krowica Hołodowska - Mielniki	250 000	37 500	212 500	-
23.	Wólka Krowicka - Brozie	480 000	72 000	408 000	-
24.	Dąbrowa - przez wieś	230 000	34 500	195 500	-
25.	Krowica Lasowa - Boble	120 000	18 000	102 000	-

26.	Przebudowa i remont dróg wewnętrznych na terenie Gminy	4 500 000	4 500 000	-	-
Drogi powiatowe i wojewódzkie					
27.	Pomoc finansowa w zakresie przebudowy dróg dla Powiatu	2 250 000	2 250 000	-	-
28.	Pomoc finansowa dla powiatu i województwa w zakresie budowy chodników w miejscowościach Dąbków - Opaka, Załuże, Karolówka, Młodów i Basznia Dolna	500 000	500 000	-	-
Oświetlenie uliczne					
29.	Modernizacja sieci energetycznych i budowa nowych punktów oświetlenia ulicznego na terenie Gminy	1 500 000	225 000	1 275 000	-
Obiekty mostowe					
30.	Przebudowa mostu w Antonikach	85 000	85 000	-	-
31.	Modernizacja obiektów mostowych na terenie Gminy - Mokrzyca, Pilipy, Żeliski, Lisie Jamy	400 000	60 000	340 000	-
Gazociągi					
32.	Budowa gazociągu Basznia Górna	300 000	45 000	255 000	-
33.	Budowa gazociągu Krowica Hołodowska - Budomierz	550 000	82 500	467 500	-
34.	Budowa gazociągu Krowica Lasowa	300 000	45 000	255 000	-
35.	Budowa gazociągu Podlesie	150 000	22 500	127 500	-
36.	Budowa gazociągu Krowica Sama	400 000	60 000	340 000	-
37.	Budowa gazociągu Załuże - Czarne	350 000	52 500	297 500	-

38.	Budowa gazociągu Hurcze	150 000	22 500	127 500	-
39.	Budowa gazociągu Młodów - Zakęcie (Osiedle)	100 000	15 000	85 000	-
Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona środowiska					
40.	Rozwiązanie gospodarki ściekowej w dorzeczu transgranicznych rzek Lubaczówki i Sołotwy (Młodów - Karolówka, Basznia Dolna, Piastowo, Antoniki, Bałaje, Hurcze, Wólka Krowicka, Krowica Sama - Osiedle, Huta Kryształowa)	8 000 000	1 200 000	6 800 000	-
41.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Budomierz Hołodówka	850 000	212 500	637 500	-
42.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Krowica Hołodowska - Krowica Sama	1 700 000	425 000	1 275 000	-
43.	Udział gminy w projekcie pod nazwą „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Cieszanów i Załuże” realizowanym przez Gminę Cieszanów w ramach ZPORR	750 000	750 000	-	-
44.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mokrzycy - II etap	60 000	15 000	45 000	-
45.	Modernizacja i rozbudowa ujęć wody oraz sieci wodociągowych na terenie Gminy	700 000	175 000	525 000	-
46.	Odbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych na terenie Gminy	150 000	150 000	-	-
47.	Monitoring procesu zagrożeń po byłej kopalni siarki w Baszni Górnej	100 000	100 000	-	-
48.	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Borowa Góra	100 000	25 000	75 000	-
Społeczeństwo informacyjne					
49.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Krowica Sama	30 000	4 500	25 500	-
50.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Lisie Jamy	30 000	4 500	25 500	-

51.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Opaka	30 000	4 500	25 500	-
52.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Załuże	30 000	4 500	25 500	-
53.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Domu Kultury w Młodowie	30 000	4 500	25 500	-
54.	E-urząd - zintegrowany system elektronicznej informacji w Gminie Lubaczów	300 000	45 000	255 000	-
55.	Udział w zapewnieniu szerokopasmowego bezprzewodowego dostępu do internetu na terenie gminy	120 000	18 000	102 000	-
56.	Utworzenie Lokalnego Punktu Kształcenia na odległość	30 000	4 500	25 500	-
OBSZAR STRATEGICZNY - ROLNICTWO					
1.	Poprawa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów rolnych	500 000	500 000	-	-
OBSZAR STRATEGICZNY - KAPITAŁ SPOŁECZNY					
1.	Rozbudowa i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Lisich Jamach wraz z budową sali sportowej i boisk	4 500 000	675 000	3 825 000	-
2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Młodowie wraz z modernizacją kotłowni i instalacji C.O.	1 250 000	187 500	1 062 500	-
3.	Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Krowicy Samej	2 200 000	330 000	1 870 000	-
4.	Budowa sali sportowej w Młodowie	2 800 000	420 000	2 380 000	-
5.	Modernizacja w budynku Przedszkola w Lisich Jamach - wymiana stolarki okiennej i docieplenie ścian	100 000	15 000	85 000	-
6.	Budowa stołówki szkolnej wraz z przedszkolem przy Szkole Podstawowej w Baszni Dolnej	600 000	90 000	510 000	-
7.	Modernizacja budynków szkolnych	800 000	120 000	680 000	-
8.	Modernizacja, rozbudowa i budowa boisk sportowych na terenie gminy	500 000	75 000	425 000	-

9.	Dokończenie budowy świetlicy w miejscowości Bałaje	250 000	50 000	200 000	-
10.	Budowa świetlicy w miejscowości Opaka	650 000	162 500	487 500	-
11.	Budowa świetlicy w miejscowości Antoniki	250 000	62 500	187 500	-
12.	Budowa świetlicy w miejscowości Budomierz	400 000	100 000	300 000	-
13.	Modernizacja i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy	500 000	125 000	375 000	
14.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Lisie Jamy	120 000	30 000	90 000	-
15.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Basznia Dolna	60 000	15 000	45 000	-
16.	Rozbudowa budynku OSP w miejscowości Załuże	100 000	25 000	75 000	-
17.	Modernizacja centrum wsi Krowica Sama	1 000 000	500 000	500 000	-
18.	Modernizacja centrum wsi Basznia Dolna	200 000	50 000	150 000	-
19.	Modernizacja centrum wsi Opaka	200 000	50 000	150 000	-
20.	Działania na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy	550 000	550 000	-	-
21.	Regulacja potoku Krowica Hołodowska - Krowica Sama /udział Gminy Lubaczów/	19 000	19 000	-	-
22.	Regulacja potoku Młodów - Karolówka	35 000	35 000	-	-
23.	Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie gminy i zapobieganie zagrożeniom poprzez realizację przedsięwzięć związanych z działalnością OSP (udział w projekcie międzygminnym i powiatowym).	150 000	150 000	-	-

OBSZAR STRATEGICZNY - TURYSTYKA					
1.	Przebudowa i remont dróg gminnych i wewnętrznych dla potrzeb tras rowerowych z niezbędną infrastrukturą	2 000 000	300 000	1 700 000	-
2.	Odbudowa cerkwi w Opace	500 000	125 000	375 000	-
3.	Remont obiektów zabytkowych na terenie gminy	200 000	50 000	150 000	-
Razem /wszystkie obszary strategiczne/		72 859 000	20 101 000	52 758 000	

5.4 Harmonogram realizacji Strategii - projekty inwestycyjne

Lp.	
-----	--

9.	Dąbrowa - Szutki									
10.	Lisie Jamy - Wygnańce									
11.	Lisie Jamy - Smolińce									
12.	Podlesie - przez wieś									
13.	Wólka Krowicka - przez wieś									
14.	Budomierz - Budomierz Mały									
15.	Szczutków - Onyszczeni									
16.	Krowica Sama - przez wieś									
Remonty nawierzchni dróg gminnych										
17.	Tymce - Ślimaki									
18.	Załuże - Czarne									
19.	Piastowo - przez wieś									
20.	Hurcze - PKP									
21.	Budomierz - młyn									
22.	Krowica Hołodowska - Mielniki									

23.	Wólka Krowicka - Brozie									
24.	Dąbrowa - przez wieś									
25.	Krowica Lasowa - Boble									
26.	Przebudowa i remont dróg wewnętrznych na terenie Gminy									
Drogi powiatowe i wojewódzkie										
27.	Pomoc finansowa w zakresie przebudowy dróg dla Powiatu									
28.	Pomoc finansowa dla powiatu i województwa w zakresie budowy chodników w miejscowościach Dąbków - Opaka, Załuże, Karolówka, Młodów i Basznia Dolna									
Oświetlenie uliczne										
29.	Modernizacja sieci energetycznych i budowa nowych punktów oświetlenia ulicznego na terenie Gminy									
Obiekty mostowe										
30.	Przebudowa mostu w Antonikach									
31.	Modernizacja obiektów mostowych na terenie Gminy - Mokrzyca, Pilipy, Żeliski, Lisie Jamy									
Gazociągi										
32.	Budowa gazociągu Basznia Górna									
33.	Budowa gazociągu Krowica Hołdowska - Budomierz									

34.	Budowa gazociągu Krowica Lasowa									
35.	Budowa gazociągu Podlesie									
36.	Budowa gazociągu Krowica Sama									
37.	Budowa gazociągu Załuże - Czarne									
38.	Budowa gazociągu Hurcze									
39.	Budowa gazociągu Młodów - Zakęcie (Osiedle)									
Gospodarka wodno-ściekowa i ochrona środowiska										
40.	Rozwiązanie gospodarki ściekowej w dorzeczu transgranicznych rzek Lubaczówki i Sołotwy (Młodów - Karolówka, Basznia Dolna, Piastowo, Antoniki, Bałaje, Hurcze, Wólka Krowicka, Krowica Sama - Osiedle, Huta Kryształowa)									
41.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Budomierz Hołodówka									
42.	Budowa kanalizacji sanitarnej - Krowica Hołodowska - Krowica Sama									
43.	Udział gminy w projekcie pod nazwą „Kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Cieszanów i Załuże” realizowanym przez Gminę Cieszanów w ramach ZPORR									
44.	Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Mokrzczy - II etap									
45.	Modernizacja i rozbudowa ujęć wody oraz sieci wodociągowych na terenie Gminy									
46.	Działania na rzecz wdrażania systemu selektywnej zbiórki odpadów									

47.	Działania na rzecz przekształcenia Zakładu Usług Komunalnych w Załużu									
48.	Odbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych na terenie Gminy									
49.	Monitoring procesu zagrożeń po byłej kopalni siarki w Baszni Górnej									
50.	Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Borowa Góra									
Społeczeństwo informacyjne										
51.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Krowica Sama									
52.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Lisie Jamy									
53.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Opaka									
54.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej - filia Załuże									
55.	Utworzenie Publicznego Punktu Dostępu do Internetu w Domu Kultury w Młodowie									
56.	E-urząd - zintegrowany system elektronicznej informacji w Gminie Lubaczów									
57.	Udział w zapewnieniu szerokopasmowego bezprzewodowego dostępu do internetu na terenie gminy									
58.	Utworzenie Lokalnego Punktu Kształcenia na odległość									
OBSZAR STRATEGICZNY - ROLNICTWO										
1.	Poprawa nawierzchni dróg dojazdowych do gruntów rolnych									

OBSZAR STRATEGICZNY - KAPITAŁ SPOŁECZNY									
1.	Rozbudowa i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Lisich Jamach wraz z budową sali sportowej i boisk								
2.	Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Młodowie wraz z modernizacją kotłowni i instalacji C.O.								
3.	Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej w Krowicy Samej								
4.	Budowa sali sportowej w Młodowie								
5.	Modernizacja w budynku Przedszkola w Lisich Jamach - wymiana stolarki okiennej i docieplenie ścian								
6.	Budowa stołówki szkolnej wraz z przedszkolem przy Szkole Podstawowej w Baszni Dolnej								
7.	Modernizacja budynków szkolnych								
8.	Modernizacja, rozbudowa i budowa boisk sportowych na terenie gminy								
9.	Dokończenie budowy świetlicy w miejscowości Bałaje								
10.	Budowa świetlicy w miejscowości Opaka								
11.	Budowa świetlicy w miejscowości Antoniki								
12.	Budowa świetlicy w miejscowości Budomierz								
13.	Modernizacja i remont świetlic wiejskich na terenie Gminy								
14.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Lisie Jamy								

15.	Modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w miejscowości Basznia Dolna								
16.	Rozbudowa budynku OSP w miejscowości Załuże								
17.	Modernizacja centrum wsi Krowica Sama								
18.	Modernizacja centrum wsi Basznia Dolna								
19.	Modernizacja centrum wsi Opaka								
20.	Działania na rzecz rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy								
21.	Regulacja potoku Krowica Hołdowska - Krowica Sama /udział Gminy Lubaczów/								
22.	Regulacja potoku Młodów - Karolówka								
23.	Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie gminy i zapobieganie zagrożeniom poprzez realizację przedsięwzięć związanych z działalnością OSP (udział w projekcie międzygminnym i powiatowym).								
OBSZAR STRATEGICZNY - TURYSTYKA									
1.	Przebudowa i remont dróg gminnych i wewnętrznych dla potrzeb tras rowerowych z niezbędną infrastrukturą								
2.	Odbudowa cerkwi w Opacie								
3.	Remont obiektów zabytkowych na terenie gminy								

VI. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

6.1 Wdrażanie Strategii

Układ instytucjonalny wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007 - 2015* stanowić będą:

- Wójt Gminy Lubaczów
- Rada Gminy
- Zespół ds. Wdrażania Strategii
- Referat Rozwoju i Promocji Gminy

Wójt Gminy Lubaczów

Podstawowym podmiotem układu instytucjonalnego wdrażania *Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów* będzie Wójt Gminy Lubaczów.

Na Wójcie Gminy spoczywać będzie odpowiedzialność za realizację Strategii. Będzie podejmował on decyzje w zakresie zmian hierarchii projektów w ramach poszczególnych grup projektów a także będzie decydował o wprowadzaniu nowych projektów. Wójt Gminy Lubaczów będzie odpowiedzialny za wykonanie uchwał Rady Gminy dotyczących Strategii.

Rada Gminy Lubaczów

Ważną rolę w układzie instytucjonalnym wdrażania Strategii będzie pełnić Rada Gminy Lubaczów, podejmując uchwały w sprawie przyjęcia oraz aktualizacji Strategii. Na forum Rady Gminy oraz jej komisjach prezentowane będą sprawozdania z realizacji Strategii oraz informacje o przygotowywanych aktualizacjach dokumentu.

Zespół ds. wdrażania Strategii

Ważnym elementem układu instytucjonalnego wdrażania Strategii będzie powołany przez Wójta Zespół ds. wdrażania Strategii.

Na czele Zespołu będzie stał Wójt Gminy Lubaczów, a w jego skład będą wchodzić:

- Skarbnik Gminy,
- Kierownik Referatu Rozwoju i Promocji Gminy,
- Kierownik Referatu Infrastruktury Komunalnej i Rolnictwa,
- Kierownik Referatu Organizacyjnego i Oświaty,
- Przedstawiciele lokalnych środowisk.

Do zadań zespołu będzie należało:

- opiniowanie realizacji Strategii na podstawie rocznego sprawozdania,
- zgłaszanie propozycji projektów celem umieszczenia w Strategii,

- opiniowanie zmian zgłaszanych do Strategii.

Referat Rozwoju i Promocji Gminy

Do zadań Referatu będzie należało aktualizowanie Strategii, w tym przedstawianie propozycji zmian Strategii wynikających ze zmian w poszczególnych projektach, w budżetach lub harmonogramach ich realizacji, które pojawią się w przypadku ogłaszania naborów wniosków lub zaistnienia innych okoliczności Zespołowi ds. wdrażania Strategii. Dodatkowo do zadań Referatu będzie należało aktualizowanie danych statystycznych zawartych w *Diagnozie sytuacji społeczno - gospodarczej* stanowiącej pierwszą część Strategii.

6.2 Monitoring, sprawozdawczość i promocja

System monitorowania będzie miał na celu określenie stopnia realizacji Strategii. Referat Rozwoju i Promocji Gminy będzie raz na rok sporządzał sprawozdanie z realizacji Strategii na podstawie informacji uzyskanych od poszczególnych jednostek odpowiedzialnych za realizację zadań zawartych w Strategii. Sprawozdania będą przedstawiane Radzie Gminy.

Za promocję *Strategii Rozwoju Gminy Lubaczów na lata 2007 - 2015* odpowiadał będzie Referat Rozwoju i Promocji Gminy. Promocja strategii realizowana będzie poprzez:

- Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej,
- Informacje zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Gminy dotyczące uchwalania Strategii, aktualizacji w związku z ogłoszonymi naborami.